

ÖZEL BANKACILIK FİNANSAL ÜRÜNLERDE VERGİ DURUMU

(Mevduat, Repo, Bono, Eurobond, Devlet Tahvili, Hisse Senedi, Temettü, Yatırım Fonları, GSYF, GYF, Özel Bankacılık Yapılandırılmış Ürünler, Türev Ürünler, Varant, Opsiyon, DCD, Foreks Kazançları, Yurt Dışı Menkul Kıymetler)

(Gelir Vergisi, Veraset ve İntikal Vergisi, Vergi Usul Kanunu Uluslararası Bilgi Değişimi <CRS>, Yurt Dışı Kontrol Edilen Yabancı Kurum/Trust <CFC> Konuları, Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları)

Özel Bankacılık
FİNANSAL
ÜRÜNLERDE
VERGİ DURUMU

İstanbul, Mayıs 2022

Hazırlayan
A. Cihat Kumuşoğlu

RSM Turkey Arkan Ergin is a member of the RSM network and trades as RSM. RSM is the trading name used by the members of the RSM network. Each member of the RSM network is an independent accounting and consulting firm, each of which practices in its own right. The RSM network is not itself a separate legal entity of any description in any jurisdiction. The RSM network is administered by RSM International Limited, a company registered in England and Wales (company number 4040598) whose registered office is at 11 Old Jewry, London EC2R 8DU. The brand and trademark RSM and other intellectual property rights used by members of the network are owned by RSM International Association, an association governed by article 60 et seq of the Civil Code of Switzerland whose seat is in Zug. © RSM International Association, 2015

Yayın hakları RSM Turkey Arkan Ergin Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.'ye aittir. Bu kitapta yer alan bilgiler kaynak gösterilmeden kullanılamaz. Kitapta yer alan açıklamalar tamamen bilgi amaçlıdır. Bu bilgilerin kullanılması dolayısı ile oluşabilecek zararlardan firmamız sorumlu tutulamaz. Önemli vergisel düzenlemeler ile ilgili karar alınmadan önce mutlaka müşavirlere danışılmalıdır.

Sunuş

Ülkeler arası bilgi paylaşımının hemen hemen tüm ülkelerde uygulamaya geçtiği bir konjonktürde vergi beyanı oldukça önem kazanıyor. Zira eski Üstat'ların dediği gibi artık "vergiden kaçış yoktur" aşamasındayız.

Dolayısıyla herhangi bir cezai yaptırım ile karşılaşmamak için verginin hangi ülkede ödenmesi gerektiği kadar, doğru ödenip ödenmediği de önem arz ediyor.

İşte elinizdeki kitapta çeşitli finansal ürünlerden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde Türk gelir vergisi mevzuatı ve uygulamaları; diğer ülkeler ile yapılan "Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları" ve yurt dışında elde edilen gelirler açısından OECD ülkeler arası bilgi değişimi (CRS) kuralları da göz önünde bulundurularak ele alınıyor.

Bu çerçevede, kitabımızda pasif nitelikli gelirler olarak adlandırılan; "faiz, temettü (kar payı), hisse senedi ve tahvil satış kazancı, kira geliri, gayrimenkul satış kazancı, türev ürün kazançları" gibi gelirlerin vergilendirilmesi hakkında detaylı bilgiler verilmektedir.

Ancak belirtmek gerekir ki; her olayın kendi detayları ve özellikleri içinde ele alınması ve değerlendirilmesi gerekliliği doğrultusunda, yatırımcıların bu konularda vergi uzmanlarından görüş almaları uygun olur.

Kitabın faydalı olması dileğiyle,

A. Cihat Kumuşoğlu

Mayıs 2022
İstanbul

İçindekiler

1.	GİRİŞ	9
II.	TEMEL VERGİ KAVRAMLARI	10
1.	Vergi Nedir?	10
2.	Gelir Vergisi	10
3.	Kurumlar Vergisi	10
4.	Vergi İstisnaları	10
5.	Tevkifat (Stopaj)	10
III.	TAM ve DAR MÜKELLEFİYET AYRIMI	11
1.	Tam Mükellefiyet Nedir?	11
2.	Türkiye’de Yerleşmiş Olmak Nedir?	11
3.	Dar Mükellefiyet Nedir?	11
IV.	YILLIK GELİR VERGİSİ BEYANI ve BEYANNAME VERİLMEYEN HALLER	12
1.	Tam Mükellefiyette Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi	12
1.1.	Yıllık Beyan Haddi Uygulaması ve Beyana Tabi Gelir Unsurları	12
1.2.	Gayrimenkul Yatırımlarından Elde Edilen Gelirler	15
1.2.1.	Kira Gelirleri	15
1.2.2.	Gayrimenkul Satış Kazancı	16
2.	Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesinde Matrahtan İndirim İmkanı Olan Kişisel Harcamalar	17
3.	Dar Mükellefiyette Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi	19
V.	GELİR VERGİSİ KANUNU GEÇİCİ 67. MADDE İLE GETİRİLEN TEVKİFAT REJİMİ	20
1.	Stopaja Tabi Finansal Ürünler (Sermaye Piyasası Araçları) Gelirleri	21
2.	Sermaye Piyasası Gelirlerinde Stopaj Oranları	22
3.	Stopaj Yapılmayacak Gelirler	23
4.	Mukimlik Belgesi Bulunan Dar Mükellefler ile İlgili Stopaj Uygulaması	24
5.	Stopaj Matrahının Tespiti	24
6.	İhtiyari Olarak Yıllık Beyanname Vererek Vergi İadesi Almak İmkanı	26
7.	Mevduat Faizleri Stopaj Uygulaması	26
8.	Repo Faizleri Stopaj Uygulaması	28
9.	TL Yatırım Fonları Stopaj Uygulaması ve Kurumlar Vergisi İstisnası	28
9.1.	TL Yatırım Fonları Stopaj Uygulaması	28
9.2.	TL Yatırım Fonlarında Kurumlar Vergisi İstisnası	29
10.	TL Cinsi Banka Bonoları Stopaj Uygulaması	30
11.	Foreks ve Kıymetli Madenlerde Kaldıraçlı İşlemler	31
12.	Geçici 67. Madde Uygulamasına (Stopaj) Tabi Olmayan Gelirler	32

VI-	FİNANSAL YATIRIMLARIN VERGİLENDİRİLMESİNDE GENEL ESASLAR	33
1.	Gelir Vergisi İlkeleri	33
1.1.	Gelirin Şahsiliği	33
1.2.	Gelirin Yıllık Olması	33
1.3.	Gelirin Gerçek ve Safi (Net) Olması	33
1.4.	Gelirin Elde Edilmiş Olması	33
1.5.	Gelirin Türü	34
2.	Menkul Sermaye İratları	34
2.1.	Menkul Sermaye İradı Nedir?	34
2.1.1.	Menkul Sermaye İradında Gelirin Elde Edilmesi	34
2.1.2.	Menkul Sermaye İratları Üzerinden Kaynakta Kesilen Vergilerin Mahsubu Nedir?	34
2.2.	Devlet Tahvili ve Bono Faizlerinin Vergilendirilmesi	35
2.3.	Yurt Dışında İhraç Edilen Eurobond ve Özel Sektör Bono Faizlerinin Vergilendirilmesi	36
2.4.	Kar Paylarının (Temettü) Vergilendirilmesi	37
2.5.	Altın Mevduatı Gelirleri ile Altın ve Döviz Satış Gelirleri	38
2.6.	BES Bireysel Emeklilik Gelirleri	39
3.	Değer Artış Kazançları	40
3.1.	Değer Artış Kazancı Nedir?	40
3.2.	Gayrimenkullerin (Tekneler dahil) Satışından Sağlanan Kazançların Vergilendirilmesi	40
3.3.	01.01.2006 Öncesi İhraçlı Devlet Tahvili Ve Hazine Bonusu İle Benzeri Menkul Kıymetlerin (Eurobondlar Dahil) Elden Çıkarılmasından Sağlanan Kazançların Vergilendirilmesi Esasları	41
3.4.	Eurobond Satış Kazançlarının Vergilendirilmesi	42
3.5.	Hisse Senedi Satış Kazançlarının Vergilendirilmesi	43
3.6.	Varantlarda Vergi Durumu	43
VII-	YURT DIŞINDA ELDE EDİLEN GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİ	45
1.	Türk Gelir Vergisi Mevzuatında Vergi Mükellefleri	45
1.1.	Türkiye'de Gelir Vergisi Mükellefiyeti	45
1.2.	Uluslararası Bilgi Değişimi (CRS)	45
1.2.1.	Otomatik Bilgi Değişiminin Kapsamı	47
1.2.2.	Bilgilerin Paylaşımı Halinde Vergi İnceleme Ve Tarhiyat Süreci Nasıl Olacak? Çifte Vergilendirme Nasıl Önlenecek?	48
1.3.	Gerçek Faydalanıcı (Beneficial Owner) Bildirim Zorunluluğu	49
1.4.	Yurt Dışında Kontrol Edilen Şirket, Trust, Fonlar (CFC)	51
2.	Yurt Dışında Elde Edilen Hangi Gelirler için Türkiye'de Gelir Vergisi Ödenmesi Gerekir?	51
2.1.	Eurobond Faizleri ve Satış Kazançları	52
2.1.1.	Eurobond Faiz Gelirleri	52
2.1.2.	Eurobond Satış Kazançları	54

2.1.3.	Eurobondlarda Vergi İstisnası	56
2.1.4.	Dernek ve Vakıfların Eurobond Gelirleri	56
2.2.	Türkiye’de Kurulmuş Ancak Yurt Dışı Enstrümanlara Yatırım Yapan Yatırım Fonlarında Vergi Avantajı	57
2.3.	Yabancı Hisse Senedi Gelirlerinde Vergileme	57
2.3.1.	Kar payı geliri	58
2.3.2.	Hisse satış kazancı	58
2.3.3.	İndirilebilecek masraflar	59
2.4.	Yurt Dışındaki Hisse Senedi, Bono ve diğer Menkul Kıymet Alım-Satım Kazançlarının Hesaplanması	60
2.4.1.	Satış Kazancının Tespiti	60
2.4.2.	Yurt Dışı Menkul Kıymet Zararları Yurt Dışı Faiz Gelirinden Mahsup Edilebilir mi?	60
2.5.	Uluslararası Hayat Sigortası Gelirleri ve Vergilendirme	61
2.6.	Yurt Dışında Elde Edilen Menkul Sermaye İradı (Faiz, Kar Payı) Ve Değer Artış Kazançlarında (Menkul Kıymet Satışı) Gelirin Elde Edilmesi Tarihi	63
2.7.	Eski Yıllar İtibariyle Vergi Tarhiyat Riskleri	63
2.8.	Yurt Dışı Varlık Barışı İmkanları	64

VIII- VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ UYGULAMALARI **66**

1.	Türk Vergi Mevzuatında Veraset ve İntikal Vergisi Mükellefleri	66
2.	Mevzuatında Veraset ve İntikal Vergisi Oranları	66
3.	Veraset ve İntikal Vergisi İstisnaları	67
4.	Vergiyi Doğuran Olay, Beyan, Zamaşaşımı	67

IX- YURT DIŞINDA YERLEŞİK OLANLARDA VERGİLEME ESASLAR **68**

1.	Dar Mükellef Statüsünde Olanlarda Vergileme	68
2.	Dar Mükellef Gerçek Kişilerdeki Stopaja Tabi Sermaye Piyasası Araçları Gelirleri	68
3.	Vergi Stopajına Tabi Olmayacak Dar Mükellef (Yabancı) Kurumsal Yatırımcılar	69
4.	Mukimlik Belgesi Bulunan Dar Mükellef Gerçek Kişilerin Sermaye Piyasası Aracı Gelirleri İlgili Stopaj Uygulaması	69

X- VERGİ BEYANI, VERGİ ORANLARI **71**

1.	Beyanname Verme Ve Ödeme Zamanları	71
2.	Gelir Vergisi Oranları (2021 ve 2022)	71
2.1.	Gelir Vergisi Oranları (2021 Ücret dışı gelirler)	71
2.2.	Gelir Vergisi Oranları (2021 Ücret gelirleri)	71
2.3.	Gelir Vergisi Oranları (2022 Ücret dışı gelirler)	71
2.4.	Gelir Vergisi Oranları (2022 Ücret dışı gelirler)	71
3.	Kurumlar Vergisi Oranı	72

XI-	FİNANSAL ÜRÜNLERE İLİŞKİN VERGİ TABLOLARI	73
1.	Tam Mükellef Gerçek Kişilerde Menkul Kıymet Kazançlarının Vergilendirilmesi- 2022	73
2.	Dar Mükellef Gerçek Kişilerde Menkul Kıymet Kazançlarının Vergilendirilmesi- 2022	79
3.	Tam Mükellef Kurumlarda Menkul Kıymet Kazançlarının Vergilendirilmesi- 2022	83
4.	Dar Mükellef Kurumlarda Menkul Kıymet Kazançlarının Vergilendirilmesi- 2022	89
5.	Girişim Sermayesi Yatırım Foru Yatırımcıları İçin Vergi Durumu- 2022 (Gelir Vergisi Kanunu Geçici 67. Madde)	95
6.	Gayrimenkul Yatırım Foru (GYF) Yatırımcıları İçin Vergi Durumu- 2022 (Gelir Vergisi Kanunu Geçici 67. Madde)	97
	Kaynakça	98
	Sürelı Yayınlar /Web Sitesi	99
	Dip Notlar	100

I. GİRİŞ

Hiç kuşku yok ki kişiler açısından elde edilen gelir veya kazancın net tutarı, başka deyişle vergi sonrası tutarı esastır. Bu sebeple elde edilecek gelirin vergi rejimi, bilinmesi gereken bir konudur.

Dolayısıyla;

- Elde edilen gelirin vergi kesintisine (stopaj) tabi olup olmadığı,
- Yıllık Gelir Vergisi beyannamesi vermek zorunluluğu,
- Tam mükellefiyet kavramı ve bu çerçevede beyanı zorunlu gelirlerin kapsamı

gibi konular oldukça önem arz eder.

Kişisel tasarrufların yatırımlarda değerlendirilmesi sonucunda elde edilen gelirler vergi mevzuatımızda ya "MENKUL SERMAYE İRADI" ya da "DEĞER ARTIŞ KAZANCI" olarak tanımlanmakta ve bu gelir türlerine özgü vergilendirme ilkelerine göre vergilendirilmektedir.

Vergilemede; "tam ve dar mükellefiyet ayırımı", "yıllık beyanname verme mecburiyeti", "beyanname verme mecburiyetinin başladığı sınır", "gelirin elde edilme zamanı", "enflasyon indirimi uygulaması", "vergi istisnaları", "stopaj uygulaması", "vergi tarifesi" gibi konular belirleyici olmaktadır. Bunların yanısıra, diğer ülkeler ile yapılan "Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları"nın ilgili maddelerinin de göz önünde bulundurulması gerekir.

Bu Vergi Rehberi'nde finansal ürünlerden elde edilen; "faiz, temettü (kar payı), hisse senedi ve tahvil satış kazancı, kira geliri, gayrimenkul satış kazancı, türev ürün kazançları" gibi gelirlerin vergilendirilmesi hakkında bilgi verilmesi amaçlanmaktadır. Ancak, her olayın kendi detayları ve özelliği içinde ele alınması ve değerlendirilmesi gerektiği çerçevesinde müşterilerimizin kendi mali danışmanlarından görüş almaları uygun olur.

Gelir türleri ve geliri elde edenler itibarıyla vergi durumu, "tam ve dar mükellef ile gerçek kişi ve tüzel kişi olarak" ekli tablolarda ayrıntılı şekilde verilmektedir.

II. TEMEL VERGİ KAVRAMLARI

1. Vergi Nedir?

Kamu harcamalarının karşılanması amacıyla Devletin toplum bireylerinden belirli ölçü ve kıstaslara göre karşılıksız olarak aldığı katkı payıdır. Toplumun Devlete yüklediği görevlerin (güvenlik, adalet, eğitim, ulaşım, sağlık v.b. gibi) doğurduğu finansman ihtiyacının karşılanmasının en doğal yolu "vergi toplamak" tır.

2. Gelir Vergisi

Gerçek kişilerin gelirleri üzerinden ödenir. Bir yıl boyunca elde edilen gelir, yıllık beyanname ile vergi dairesine beyan edilir ve gelir tutarına göre "artan oranlı" bir tarifeye göre vergi ödenir.

3. Kurumlar Vergisi

Anonim, limited gibi tüzel kişi şirketlerin kazançları üzerinden alınan vergidir. Yasal vergi oranı %20'dir.

4. Vergi İstisnaları

Vergi kanunlarının vergiye tabi geliri belirlerken bazı gelir tutarlarının çeşitli sosyal ve iktisadi amaçlarla vergiden hariç tuttukları gelir tutarıdır. Örneğin; Türkiye'deki şirketlerden alınan temettü gelirlerinin yarısı, iktisaptan 5 yıl geçtikten sonra satılan gayrimenkul kazançları Gelir Vergisinden istisnadır.

5. Tevkifat (Stopaj)

Kaynakta vergi kesilmesi demektir. Bazı gelir unsurlarında gelir elde edildiği sırada ödemeyi yapan kurum, bu ödemeden bir kısmını keserek bu tutarı vergi dairesine, gelir sahibi adına yatırır.

Örneğin şu andaki mevzuatımıza göre tevkifata tabi birkaç gelir unsuru aşağıdadır:

- Banka mevduat faizleri ve repo gelirleri
- Özel kektör tahvil faizleri,
- Yatırım fonu gelirleri,
- 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilen devlet tahvili ve hazine bonoları faiz ve alım-satım gelirleri,
- Türev ürün işlemlerinden elde edilen gelirler.

III. TAM & DAR MÜKELLEFIYET AYIRIMI

1. Tam Mükellefiyet Nedir?

Tam mükellef statüsündeki gerçek kişiler Türkiye içinde ve yurt dışında elde ettikleri gelirlerin tamamı üzerinden Türkiye'de vergilendirilirler.

Aşağıda belirtilen kişiler tam mükellef sayılır:

- Türkiye'de yerleşmiş olanlar,
- Resmi Daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye'de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup adı geçen daire, müessese, teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşları
- Resmi Daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye'de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup adı geçen daire, müessese, teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşları

2. Türkiye'de Yerleşmiş Olmak Nedir?

İkametgâhı Türkiye'de bulunanlar veya bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak altı aydan fazla oturanlar Türkiye'de yerleşmiş sayılır (Geçici ayrılmalar Türkiye'de oturma süresini kesmez).

Belli ve geçici görev veya iş için Türkiye'ye gelen iş, ilim ve fen adamları, uzmanlar, memurlar, basın veya yayın muhabirleri ve durumları bunlara benzeyen diğer kimselerle tahsil ya da tedavi veya istirahat veya seyahat maksadıyla gelenler; tutukluluk, hükümlülük veya hastalık gibi elde olmayan sebeplerle Türkiye'de alıkonulmuş veya kalmış olanlar bir takvim yılı içinde Türkiye'de altı aydan fazla otursalar dahi Türkiye'de yerleşmiş sayılmazlar. Örneğin; bir kontrat gereği belli bir süre Türkiye'de görev yapmak durumunda kalan profesyonel yöneticiler, spor adamları ve bunun gibi.

3. Dar mükellefiyet nedir?

Türkiye'de yerleşmiş olmayan gerçek kişiler dar mükellef sayılırlar. Bu kişiler sadece Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratlar üzerinden vergilendirilirler. Ancak bunun için gerektiğinde dar mükellef olduklarını, yaşamakta oldukları ülkelerin resmi makamlarından getirecekleri "mukimlik belgesi" ile ispat etmek durumundadırlar.

Yurt dışında çalışan Türk vatandaşları da dar mükellef olarak kabul edilmektedir.

Kurumlar açısından ise kanuni ve iş merkezleri Türkiye'de olmayan şirketler "dar mükellef" olarak değerlendirilirler.

IV. YILLIK GELİR VERGİSİ BEYANI ve BEYANNAME VERİLMEYEN HALLER

Türkiye'de yerleşmiş olan gerçek kişilerin bir takvim yılında elde ettikleri muhtelif gelirler prensip olarak yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmek suretiyle vergilendirilir.

Gelir Vergisi beyannamesi ertesi yılın Mart ayında ilgili kişinin ikametgâhının bulunduğu Vergi Dairesine verilir. Verginin hesaplanması bu beyannamede gösterilen toplam gelir üzerinden artan oranlı Gelir Vergisi tarifesine göre (%15-%40 arası) göre yapılır.

Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi üzerinden hesaplanan Gelir Vergisi'nin Mart ve Temmuz aylarında iki eşit taksit olmak üzere;

- Birinci taksitin Damga Vergisi ile birlikte 31 Mart tarihine kadar,
- İkinci taksitin 31 Temmuz tarihine kadar,

ödenmesi gerekmektedir.

1. Tam Mükellefiyette Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi Uygulaması

Ticari kazanç, zirai kazanç ve serbest meslek kazancı (avukat, doktor, muhasebeci gibi) elde edenler yıllık gelir vergisi beyannamesi ile vergilendirilirler.

1.1. Yıllık Beyan Haddi Uygulaması ve Beyana Tabi Gelir Unsurları

– Kişinin yıllık gelir toplamı (Yıl içinde elde edilen gelirlerin indirim ve istisna tutarları içinde kalan kısımları ile beyanı gerekmeyen ücret gelirleri dışındaki), gelir vergisi tarifesinin 2. diliminde yer alan tutarı **70.000 TL**'yi aşmadığı takdirde Türkiye'de vergi tevkifatına tabi tutulmuş olan;

- Menkul sermaye iratları
- Gayrimenkul sermaye iratları (işyeri kira gelirleri)

beyan edilmez.

– **70.000 TL**'lik beyan haddinin (**2021** yılı için **53.000 TL**) aşıp aşılmadığının tespitinde; elde edilen "gayrimenkul sermaye iratları", "değer artış kazançları" (Örn: 5 yılı içindeki gayrimenkul satış kazançları), "menkul sermaye iratları" (Örn: Hazine Bonusu Faizi, temettü geliri) birlikte dikkate alınarak bulunan toplam tutarın esas alınması gerekmektedir.

– 2022 yılında ücret geliri elde edenlerin durumu da şöyledir:

- Tek işverenden elde ettikleri ücret gelirleri toplamının GVK 103'üncü maddede yazılı tarifinin

dördüncü gelir diliminde yer alan **880.000 TL**'lik tutarı (**2021** yılı için **650.000 TL**) aşması,

- Birden fazla işverenden aldıkları ücretler toplamının, birinci işverenden alınanlar dahil gelir vergisi tarifesinin dördüncü gelir diliminde yer alan **880.000,- TL**'lik tutarı (2021 yılı için 650.000 TL) aşması,
- Birden fazla işverenden alınan ücretler toplamının gelir vergisi tarifesinin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (**2022** yılı için **880.000 TL**) aşmamakla birlikte, birinciden sonraki işverenden alınan ücretler toplamının gelir vergisi tarifesinin ikinci gelir diliminde yer alan **70.000 TL**'lik beyan haddi tutarını aşması (**2021** yılı için **53.000 TL**),

halinde, söz konusu ücret gelirleri yıllık beyanname ile beyan edilecektir.

- Bir takvim yılı içinde tek işverenden alınan ve tevkif suretiyle vergilendirilen ücretler, yıllık toplamı 880.000 TL'yi aşmadığı takdirde beyanname verilmeyecektir.
- Ücret gelirlerinin beyana tabi olma durumu kendi içinde değerlendirilecek olup, diğer gelirlerin bulunması halinde bu gelirler hesaplamaya dahil edilmeyecektir. Başka deyişle; diğer gelirlerin beyan edilip edilmeyeceğinin tespitinde de ücret gelirleri dikkate alınmayacaktır.

Örnek: 1

Tek işyerinden alınmış ücret	: 920.000 TL
İşyeri kirası (brüt)	: 28.000 TL
Eurobond faizi	: 34.000 TL

Ücret geliri 880.000 TL'yi geçtiğinden beyana tabidir.

Ancak işyeri kira tutarı ile Eurobond faizinin toplamı yıllık beyan haddi tutarı olan 70.000 TL'yi geçmediğinden bu gelirler beyan edilmeyecektir.

Örnek: 2

Tek işyerinden alınmış ücret	: 980.000 TL
İşyeri kirası (brüt)	: 40.000 TL
Eurobond faizi	: 34.000 TL

Ücret geliri 880.000 TL'yi geçtiğinden beyana tabidir. İşyeri kira tutarı ile Eurobond faizinin toplamı da yıllık beyan haddi tutarı olan 70.000 TL'yi geçtiğinden her iki gelir unsuru da yıllık beyannameye yer alacaktır..

Yıllık beyannameye hem ücret geliri hem de diğer gelirlerler var ise vergi tarifesi uygulamasında gelirlerin birbirine oranına göre 2 ayrı tarife aynı anda uygulanır. (Gelir Vergisi Sirküleri/75).

Örnek: 3

Stopaja Tabi İşyeri Kirası	:	46.000 TL
Eurobond faizi	:	30.000 TL
Beyan Edilecek Gelir	:	76.000 TL

Yukarıdaki örnekte; her bir gelir unsuru tek başına 70.000 TL'nin altında kalmakla birlikte, beyan sınırının belirlenmesinde her iki gelir unsuru toplanır. Toplam gelir 70.000 TL'yi aştığından gelirin beyan sınırını aşan kısmı değil tamamı beyan edilir.

– Yurt dışında kurulmuş bir şirketin Türkiye'deki işyerinde veya iştirak ettiği şirkette o şirket adına çalışmakta olan Türkiye'de yerleşik kişinin (Yabancı uyruklu olsa da Türkiye'de bir yıl içinde 6 aydan fazla ikamet ettiği zaman Türkiye'de yerleşik sayılır. Ancak bir kontrat ile geçici ve belirli süre ile gelmiş ise dar mükellef statüsü devam eder.)

- Elde ettiği gelir Türk Vergi mevzuatı yönünden "ücret" geliri mahiyetindedir. (GVK madde 61)
 - Bu gelir yurtdışındaki şirket merkezinden karşılandığı sürece Türkiye'de gelir vergisi tevkifatına tabi olmaz. (GVK madde 94, 95).
 - Tevkifata tabi olmadığı için prensip olarak yıllık gelir vergisi beyanına konu olması gerekecektir. Kişi Türkiye'deki çalışması karşılığında ücret geliri elde etmiş olmakta ve bu sebeple kişinin Türkiye'de ertesi yıl Mart ayında yıllık Gelir Vergisi beyanı vererek ücret tarifesine göre vergi vermesi gerekir. (GVK madde 85, 86).
 - Ancak bu konuda bir vergi istisnası vardır. Gelir Vergisi Kanununun 23. Maddesinin 14 numaralı bendine göre; "Kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan dar mükellefiyete tabi işverenlerin yanında çalışan hizmet erbabına, işverenin Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretler gelir vergisinden müstesna" bulunmaktadır. Görüldüğü üzere, kişinin yurt dışından elde edilen ücret geliri 23. Maddedeki bu şartlar çerçevesinde Türkiye'de vergi konusuna girmez. Uygulamanın bir sorun çıkarmaması için, yurt dışından elde edilen gelirlerin ilgili takvim yılının son gününe kadar veya her hâlükârda müteakip yılın Mart ayının sonuna kadar Türkiye'ye döviz olarak transfer edilmesi tavsiye edilir. Tabii ki bu para daha sonra istendiği zaman yurtdışına tekrar transfer edilebilir.
- Gerek stopaja, gerekse istisna uygulamasına tabi olmayan düşük tutarlı menkul ve gayrimenkul sermaye iratları Gelir Vergisi mevzuatına göre beyan dışı tutulmuştur. Bunlardaki beyan sınırı **2022** yılı için **3.800 TL** olup, bu tutardan fazla gelir elde edilmediği sürece beyan söz konusu olmayacaktır. Örneğin yurt dışında elde edilen mevduat faizi, repo faizi, yurt dışı şirket kar payı bu kapsamdadır. (**2021** yılı için **2.800 TL**).
- Yurt dışında elde edilen gelirler (menkul kıymet satış kazancı, faiz geliri, kar payı geliri gibi) yıllık gelir vergisi matrahına dahil edilir.
- Menkul sermaye iratları ile değer artış kazancı sebebiyle yıllık Gelir Vergisi beyannamesi verildiğinde aşağıdaki giderler vergi matrahından indirilebilir:
- Depo etme ve sigorta ücretleri gibi menkul kıymetlerin muhafazası için yapılan giderler,

(Örneğin; saklama ücretleri)

- Temettü hisseleri ile faizlerin tahsil giderleri, (Şirket toplantılarına bizzat veya bilvekele iştirak gibi sermayenin idaresi için yapılan giderler irattan indirilemez.)
 - Menkul kıymetler ve bunların iratları için ödenen her türlü vergi, resim ve harçlar, (gelir vergisi irattan indirilemez).
 - Aracı kurum veya banka komisyonları ile işlemlerdeki diğer hizmet bedelleri.
- Yıllık beyan ile ilgili genel kural yukarıda sunulan bilgiler kapsamında olmakla beraber, Türkiye'deki para ve sermaye piyasalarından sağlanan aşağıdaki gelirler için GVK geçici 67. Madde uyarınca 2025 yılı sonuna kadar YILLIK BEYAN YAPILMAZ.⁽¹⁾ Buna göre; aşağıdaki gelirlerin elde edildiği işlem sırasında yürürlükteki orana göre (%10, %0 veya CBK'ca saptanan farklı oranlarda) sadece ilgili banka veya aracı kurum tarafından vergi kesilir ve yatırılır. Bu kapsamda elde edilen gelirlerin tutarı ne olursa olsun beyanname verilmez ve gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

- Mevduat faizleri,
- Özel finans kurumlarından elde edilen kar payları,
- Repo kazançları,
- Hazine bonusu ve Devlet tahvil faiz ve alım satım kazançları,
- Banka ve diğer özel şirketlerin tahvil ile bono faiz ve alım satım kazançları,
- Yatırım fonları katılma belgeleri satış kazançları (Fon'a iade/ geri satış),
- Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden elde edilen gelirler,
- Kaldıraçlı işlem gelirleri (Foreks),
- BİST'te işlem gören hisse senedi alım satım kazançları,
- BİST'de işlem gören varantlar.

1.2. Gayrimenkul Yatırımlarından Elde Edilen Gelirler

Finansal ürünler vergilendirmesinin yanısıra gayrimenkul gelirlerindeki vergilendirmeyi ayrı bir bölümde incelemek uygun olacaktır. Zira ülkemizde birçok kişi finansal amaçlarla gayrimenkul yatırımı yapmaktadır.

1.2.1. Kira Gelirleri

Bina, arsa, arazi gibi taşınmazların sahipleri, irtifak ve intifa hakkı sahipleri veya bunların kiracıları tarafından kiraya verilmesinden elde edilen iratlar (kira gelirleri) vergi mevzuatımızda gayrimenkul sermaye iradi olarak kabul edilmektedir. (GVK madde 70).

- Kira gelirleri konut kirası ve işyeri kirasından oluşur. Her iki gelirin vergilendirilmesinde farklı esaslar vardır.
- İşyeri kira geliri stopaja tabi olduğundan, giderlerden sonraki net kira geliri yıllık beyan haddi tutarını aştığında (2022 için **70.000 TL**) yıllık beyan yapılması gerekmektedir. Beyan sınırına

beyana tabi diğer gelir unsurları da var ise 70.000 TL'lik sınıra toplam gelir üzerinden bakılır. (2021 için **53.000 TL**)

- Konut olarak kiraya verilen gayrimenkullerden elde edilen toplam gelirin **9.500 TL'si vergiden istisnadır** (2021 için 7.000 TL). İstisna tutarına tekabül eden gerçek giderler matrahtan indirilmez. Götürü gider yönteminde ise %15'lik götürü gider tutarı, istisna uygulanmış gelirden itibaren düşülerek matrah bulunur. 9.500 TL'den fazla gelir elde edilmediği sürece vergi beyanı yapılmaz.

Kira gelirin yanında ticari, zirai veya mesleki kazancını beyan etmek zorunda olanlar **9.500 TL'lik** istisnadan yararlanamazlar. Ayrıca, 9.500 TL ve üzerinde konut kira geliri elde edenlerden, beyanı gerekip gerekmediğine bakılmaksızın ayrı ayrı veya birlikte elde ettiği ücret, menkul sermaye iradım (Örn. mevduat faizi), gayrimenkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve iratlarının gayri safi tutarları toplamı **2022** yılı için **250.000 TL**'yi aşanlar **9.500 TL'lik** istisnadan yararlanamazlar. (2021 için **190.000 TL**).

- Kira geliri beyanında %15 götürü gider veya gerçek gider usulü (kredi faiz ve diğer giderlerin indirilmesi) dikkate alınır. Ayrıca yıllık beyannamede hesaplanan gelir vergisinden kiracının yaptığı stopajlar mahsup edilir.

- Özellikle kredi ile alınan gayrimenkullerde ödenen faizler, amortisman (yüzde 2) ve diğer bazı giderler verilecek beyanda vergi avantajı yaratabilir.⁽²⁾ Bu yönüyle gayrimenkul yatırımı, vergi avantajı yaratan bir finansal yatırım olabilmektedir.

Zira "Gelirin toplanmasında gelir kaynaklarının bir kısmından hasıl olan zararlar (80'inci maddede yazılı diğer kazanç ve iratlardan doğanlar hariç) diğer kaynakların kazanç ve iratlarına mahsup edilir. Bu mahsup neticesinde kapatılmayan zarar kısmı, müteakip yılların gelirinden indirilir. Arka arkaya 5 yıl içinde mahsup edilmeyen zarar bakiyesi müteakip yıllara naklolunamaz." (GVK madde 88)

- Buna göre ödenen kredi faizleri kira gelirinden fazlaysa, bu tutar gider fazlası olarak kabul edilir. Yani kira gelirinden indirilemeyen bir kısım varsa beyan edilen diğer gelirlerden düşülebiliyor ya da gelecek yıllara devredilebilmektedir.

- İşyeri kira geliri amaçlı gayrimenkul yatırımlarında ilk alıştaki KDV mahsup avantajından faydalanmak için bu amaçla bir sermaye şirketi kurulabilir. Bu durumda şahsi kira gelir yerine şirket kazanç elde eder. Alışta ödenmiş olan KDV tutarı kira gelirleriyle tahsil edilen KDV tutarlarından mahsup edilene kadar finansal vergi avantajı sağlanmış olur.

- Gayrimenkul müşterek mülkiyette ise (Örneğin; karı koca arasında %50'şer hisse varsa) kira geliri hisseler oranında beyan edilir.

1.2.2. Gayrimenkul Satış Kazancı

Gayrimenkul yatırımlarında bir başka gelir türü de satış kazancıdır. Gayrimenkul satış kazançları

da yıllık gelir vergisi beyanına tabidir.

Sağlanan kazançların **2022** yılı için **25.000 TL**'si **vergiden istisnadır** (**2021** yılı için **19.000 TL**). Vergiye tabi kazancın hesabında alış maliyeti Yİ-ÜFE oranında arttırılır ve böylece enflasyon etkisi vergilenmemiş olur. Şu kadar ki, bu endekslemenin yapılabilmesi için artış oranının % 10 veya üzerinde olması şarttır. Eğer satın alış ve satış tarihleri arasında 5 yıl geçmiş ise elde edilen kazanç vergiye tabi olmaz. Başka deyişle iktisaptan itibaren 5 yıl geçmişse elde edilen gelir, vergi kapsamında değildir.

2. Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesinde Matrahtan İndirim İmkanı Olan Kişisel Harcamalar

Yıllık beyanname verilmesi söz konusu olduğunda bazı kişisel harcamaların vergi matrahından indirilebilme imkanı olduğunu ve böylece ödenecek vergiyi azalttığını belirtmek gerekir. Hatta bu indirimler sayesinde duruma göre Vergi Dairesinden "vergi iadesi" alma hakkı da ortaya çıkabilmektedir.

Beyanname verenler matrahtan aşağıdaki indirimleri yapabilirler:

Hayat / Şahıs Sigorta Primleri:

Beyan edilen gelirin %15'ini ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortalarına ödenen primlerin %50'si ile ölüm, kaza, hastalık, sağlık, engellilik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primlerinin tamamı yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilir. (Bu şartın tespitinde işverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları ile 63 üncü maddenin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi ve bu bent kapsamında indirim konusu yapılacak prim ödemelerinin toplam tutarı birlikte dikkate alınır.)

Bu kapsamda kanuni sınırlara bakılarak yararlanılacak tutar bulunur. Örneğin çalışan eşi veya çocukları için sağlık veya hayat sigortası yaptırdığında bu imkana bakmak gerekir. Yine eğer çalışanın şirketçe karşılanan sağlık sigortası var ise bu ödeme kişinin ücret bordrosuna brüte irca edilerek dahil edilir ve ödenen primin kişinin ücret vergi matrahından düşülmesi gerekir.

Eğitim Ve Sağlık Harcamaları:

Aşağıda belirtilen şekilde yapılan eğitim ve sağlık harcamaları beyan edilen gelirin %10'unu aşmaması şartıyla yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilir: Eğitim ve sağlık harcamaları Türkiye'de yapılmalıdır.

Eğitim ve sağlık harcamalarının toplamı beyan edilen gelirin % 10'unu aşamaz. Başka eğitim ve sağlık harcamaları ayrı ayrı değil, yapılan harcamalar toplamı aynı grup içinde dikkate alınır.

Harcamalar, gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmelidir.(Vakıf özel üniversite kapsam dışıdır.) Harcama tutarı KDV dahil

bedeldir.

Söz konusu harcamalar mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olmalıdır. "Çocuk ve küçük çocuk" tabiri, mükellefle birlikte oturan veya mükellef tarafından bakılan (nafaka verilenler, evlat edinilenler ile ana veya babasını kaybetmiş torunlardan mükellefle birlikte oturanlar dahil) 18 yaşını veya tahsilde olup 25 yaşını doldurmamış çocukları ifade etmektedir.

Eğitim harcamaları kapsamına okul bedelleri, kitap-kırtasiye giderleri, okul servis bedelleri v.b.gibi giderler girmekte, yemek bedeli ise girmemektedir.

Sağlık harcamaları kapsamına ilaç, tedavi, tahlil, muayene giderleri gibi giderler girmektedir. Estetik amaçlı yapılanlar ile vakıflar gibi vergiden muaf kurumlardan alınan hizmetler kapsam dışıdır.

Girişim Sermayesi Yatırım Fonu Katılma Belgesi İktisabı

Vergi Usul Kanununun 325/A maddesine göre "girişim sermayesi fonu" olarak ayrılan tutarların beyan edilen gelirin %10'unu aşmayan kısmı.

Sponsorluk Harcamaları

Gelir Vergisi Kanunu'nun 89'uncu maddesine göre yapılan sponsorluk harcamalarının amatör spor dalları için % 100'ü, profesyonel spor dalları için %50'si yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirim konusu yapılabilecektir.

Çeşitli Bağış Ve Yardımlar İle Tamamı İndirilebilecek Bağış Ve Yardımlar

Gelir Vergisi Kanunu'nun 89 uncu maddesinde sayılan bağış ve yardımlar. Buna göre; vergiden muaf vakıflara, kamuya yararlı derneklere ve bazı kamu kuruluşlarına yapılan bağışların tutarı duruma göre beyan edilen gelirden %5, %10 veya %100 oranında indirilebilir.

Örneğin; TEV, HÖ Sabancı Vakfı, Hisar Eğitim Vakfı, BJK-FB-GS Derneği v.b. Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen vakıf ve dernekler bu kapsamdadır.

Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 82. Maddesinde, bireysel katılım yatırımcısı lisansına sahip olanlar (melek yatırımcılar) için bazı vergisel avantajlar yer alıyor. Bu maddenin uygulama süresi 2017 sonunda bitiyordu. Bakanlar Kurulu, 1 Ocak tarihli bir kararla bu süreyi beş yıl, 31 Aralık 2022 tarihine kadar uzattı.

Melek Yatırımcı Teşviki

Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 82. Maddesinde, bireysel katılım yatırımcısı lisansına sahip olanlar (melek yatırımcılar) için bazı vergisel avantajlar yer alıyor. Bu maddenin uygulama süresi 2017 sonunda bitiyordu. Bakanlar Kurulu, 1 Ocak tarihli bir kararla bu süreyi beş yıl, 31 Aralık 2022 tarihine kadar uzattı.

Melek yatırımcılar, başlangıç veya büyüme aşamasındaki girişimcilerin kurmuş oldukları şirketlere (anonim şirket) iştirak ediyorlar. Bu amaçla satın aldıkları anonim şirketlere ait iştirak hisselerinin alış bedelinin yüzde 75'ini yıllık gelir vergisi beyannamesinde beyan ettikleri gelirden indirebiliyorlar. Bu indirim hisse senetlerinin alındığı yıla ilişkin beyannamede yapılıyor.

Buna göre indirim imkânından yararlanabilmenin ön şartları şunlardır:

- İştirak hisselerinin alınmasından önce "bireysel katılım yatırımcısı lisansı" alınması,
- Yönetmelikle belirlenen sektörlere yatırım yapılması,
- Yatırımın Müsteşarlıkça mevzuata uygun bulunması.

Buna göre; bu statüdeki gerçek kişi yatırımcılar genel olarak yaptıkları yatırımın %75'ini, son 5 yıl içinde proje kapsamında desteklenmiş şirketlere yatırım yapmaları halinde ise %100'ünü vergi matrahından indirebilirler. Hisselerin 2 yıl boyunca satılmaması şarttır. Maximum indirim tutarı 1 Milyon TL'dir.

3. Dar Mükellefiyette Yıllık Gelir Vergisi Beyanname Durumu

Yurt dışında yerleşmiş olan kişiler dar mükellef statüsündedir.

Dar mükellefiyette vergiye tabi gelir, sadece, tamamı Türkiye'de tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan; ücretler, serbest meslek kazançları, menkul sermaye iratları (faiz ve temettü geliri) ve gayrimenkul sermaye iratları (işyeri kira geliri) ile diğer kazanç ve iratlardan oluşuyorsa yıllık beyanname verilmez.

Dar mükellef gerçek kişilerin yurt dışında elde ettikleri (yurt dışında gerçekleşen) menkul kıymet satış kazançları, temettü veya faiz tahsilatları için Türkiye'de vergileme yapılmaz.

Dar mükellef gerçek kişilerin tevkifat konusu olmayan bazı gelirleri "münferit beyanname" ile geliri sağlayan tarafından beyan edilerek vergilendirilir. (Örneğin; alacak faizi, BİST'de işlem görmeyen Türkiye'deki şirketlere ait hisse senedi satış kazançları gibi).

Türkiye'deki gayrimenkulün konut olarak kiraya verilmesi dolayısıyla elde edilen kira gelirleri için yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmek zorundadır. İşyeri kira gelirleri ise kiraclarca vergi tevkifatına tabi olduğundan bunlar için alınan kira tutarı ne olursa olsun yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmez.

V. GELİR VERGİSİ KANUNU GEÇİCİ 67. MADDE İLE GETİRİLEN TEVKİFAT REJİMİ

Bir önceki bölümde açıklandığı üzere, Gelir Vergisi rejiminde genel prensip yurt içi ve yurt dışında elde edilen bütün gelirlerin yıllık gelir vergisi beyannamesinde birleştirilerek toplam gelir üzerinden vergi ödenmesidir.

Ancak yurt içi finansal piyasaları teşvik etmek amacıyla bazı gelir unsurları sadece vergi kesintisi (=stopaj) ile vergilendirilerek genel sistemdeki kurallardan ayrıştırılmıştır. Böylece, Türkiye’de gerçekleşen para ve sermaye piyasasındaki gelirlere istisna rejimi tanınmıştır.

Bu uygulama, 2006 yılından itibaren başlamış olup önce 2015 yılı sonuna kadar devam etmiş ve yapılan yasal değişiklikler ile bu süre 2025 yılına uzatılmıştır.⁽³⁾

Buna göre; işlem sırasında işlemi yapan banka veya aracı kurum tarafından vergi kesilir ve bu kurumlar tarafından yatırılır. Gelir sahipleri ise Vergi İdaresi ile muhatap olmazlar.

Bu uygulama kapsamına;

- Mevduat faizleri,
- Repo faizleri,
- Hazine Bonosu & Devlet Tahvili faiz ve alım-satım kazançları,
- Hisse senedi alım-satım kazançları (13.11.2008 tarihinden itibaren %0 olarak uygulanmaktadır),
- Vadeli işlem ve opsiyon işlemleri (VIOP kontratları dahil),
- Yatırım fonu gelirleri,
- Özel sektörde yurt içinde ihraç edilmiş olan tahvil ve finansman bonolarının faiz ve alım-satım kazançları,
- Kaldıraçlı işlemler (Foreks) ile
- GVK geçici 67. madde kapsamında olan diğer menkul kıymetler ve sermaye piyasası araçları

girmektedir.

Bu enstrümanlardan elde edilen gelirler için işlem sırasında banka ve aracı kurum tarafından tevkifat yapılacak ve üçer aylık dönemler itibarıyla vergi dairesine yatırılacaktır. Prensip olarak, Mevduat ve repo faizi için %15 oranında, hisse senedi alım-satım kazancı %0, diğer işlemlerde ise %10 oranında vergi kesilmesi söz konusudur. (Bu konuda vergi oranları ve uygulamalardaki vergi rejimi için daha fazla ayrıntı ekteki tablolarladır.)

Gelir Vergisi Kanunu’nun geçici 67’nci maddesinde yapılan değişikliğe ilişkin olarak 2010 tarih ve 27715 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2010/926 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 01.10.2010 tarihinden itibaren sermaye piyasası araçlarının vergilendirilmesinde tam ve dar mükellefler gerçek kişi ve kurumlar açısından stopaj oranları tespit edilmiştir.

Buna göre menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının getirilerinde;

- Dar mükellef gerçek kişiler için stopaj oranı %10'dur.
- Dar mükellef kurumlar için uygulanmakta olan %0 stopaj oranına sınırlama getirilerek, 6009 sayılı kanunda belirtilen nitelikte olmayan kurumların (şirket ve yatırım fonu dışındaki kurumlar) gelirlerinde %10 stopaj söz konusudur.
- Tam mükellef kurumların gelirlerine uygulanmakta olan %10 stopaj oranı, 6009 sayılı kanunda belirtilen nitelikleri taşıyan kurumlar (şirketler) için %0'a indirilmiştir.
- Tam mükellef gerçek kişiler için uygulanmakta olan stopaj oranında değişiklik yapılmamıştır.

Stopaj oranlarında yapılan değişiklikler, sermaye piyasası araçlarından elde gelirlerle ilgili olup, mevduat ve repo gelirleri için uygulamada bir değişiklik bulunmamaktadır. Mevduat ve repo faizi için vergi stopajı prensip olarak %15'tir. Açılan hesapların vadelerine göre farklılaştırılan stopaj oranları aşağıda açıklanacaktır. Yurt dışında yerleşik kişiler için ayrıca Türkiye ile bu ülkeler arasında Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları'nın bulunup bulunmadığına ve mevcut ise bu anlaşmada yer alan "faiz ödemeleri" ile ilgili hükümlere bakmak gerekir. (Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları bulunan ülkeler ve anlaşma metinlerindeki vergi oranları için, Bknz: www.gib.gov.tr "Uluslararası Mevzuat").

Stopaja tabi sermaye piyasası araçları gelirleri ve bunlara uygulanacak yeni stopaj oranları ile ilgili açıklamalara aşağıda yer verilmiştir.

1. Stopaja Tabi Sermaye Piyasası Araçları Gelirleri

- Devlet Tahvili ve Hazine Bonosu faiz gelirleri (%10),(4)
- Devlet Tahvili ve Hazine Bonosu alım-satım kazançları (%10),
- Özel sektör tarafından Türkiye'de ihraç edilen tahvil ve bonoların faiz gelirleri (%10),
- 23.05.2020 tarihinden sonra iktisap edilen özel sektör şirket finansman bonusu (ve vadesi 1 Yılda Kısa olan kiralama sertifikaları) faiz gelirleri (%15),
- Özel sektör tarafından Türkiye'de ihraç edilen tahvil ve bonoların alım-satım kazançları (%10),
- 23.05.2020 tarihinden sonra iktisap edilen özel sektör şirket finansman bonusu (ve vadesi 1 Yılda Kısa olan kiralama sertifikaları) satış kazançları (%15),
- BİST'de işlem gören hisse senetlerinin satışından elde edilen kazançlar (%0), (1 yıldan fazla süreyle elde tutulanların alım-satım kazançları herhalukarda vergi kapsamı dışındadır.)
- 1 yıldan fazla süreyle elde tutulanlar hariç olmak üzere, Yatırım Ortaklıkları Hisse Senetlerinin alım-satım kazançları(%10),
- Türkiye'deki Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin alım-satım kazançları (%10), (Portföyünün en az %51'i BİST'de işlem gören hisse senetlerinden oluşan yatırım fonları katılma belgelerinden 1 yıldan fazla süreyle elde tutulanların alım-satım kazançları stopaja tabi değil, ayrıca hisse senedi yoğun fonların katılma belgelerinin satılmasından sağlanan kazançlarda stopaj oranı %0'dır.)(5)

- Borsa Yatırım Fonları Katılma Belgelerinin alım-satım kazançları (%10), (Hisse senedi yoğun fonlarda stopaj oranı %0'dır.)
- 23.12.2020 tarihi ile 31.03.2022 tarihleri arasında iktisap edilmiş TL bazlı yatırım fonlarında (%0),
- Borsa İstanbul'da işlem gören aracı kuruluş varantlarından sağlanan kazançlar (%0),⁽⁶⁾ (Dayanak varlığı hisse senedi veya hisse senedi endeksi dışında <Örneğin yurtdışı endeksler, emtialar ve döviz kurları vb.> olan varantlarda, %10),
- VİOP işlemlerinden elde edilen kazançlar (%10), (Vadeli İşlemler Borsa'sında (VİOP) gerçek kişilerce kazanılan gelir için stopaj oranı %10'dur. Ancak Hisse senedi, hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan VİOB sözleşmeleri ve dayanak varlığı hisse senedi olan aracı kuruluş varantlarından elde edilen kazançlarda vergi oranı %0'dır.)
- VİOP dışındaki Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinden sağlanan kazançlar (%10), (Ancak Hisse senedi, hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan sözleşmeleri ve dayanak varlığı hisse senedi olan aracı kuruluş varantlarından sağlanan kazançlarda vergi oranı %0'dır.)
- Ödünç Kıymetlerden sağlanan kazançlar (%10),
- Kaldıraçlı işlemlerden (Foreks) sağlanan kazançlar (%10).

2. Sermaye Piyasası Gelirlerinde Stopaj Oranları

Banka ve aracı kurumlar aracılığı ile sermaye piyasası aracı geliri elde eden kişilerin bu gelirlerinden yapılacak stopaj oranları aşağıda belirtilmiştir.

Geliri elde edenler itibarıyla;

- a) – Sermaye Şirketleri: % 0
 - Anonim Şirketler: %0
 - Anonim Şirket Benzeri Yabancı Kurumlar: %0
 - Limited Şirketler: %0
 - Limited Şirket Benzeri Yabancı Kurumlar: %0
 - Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketler: %0
 - Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket Benzeri Yabancı Kurum: %0
 - SPK Düzenleme ve Denetimine Tabi Yatırım Fonları: %0
 - SPK Düzenleme ve Denetimine Tabi Fonlara Benzer Yabancı Fonlar: %0 (Türkiye'de münhasıran menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı getirileri ile değer artışı kazançları elde etmek ve bunlara bağlı hakları kullanmak amacıyla faaliyette bulunan sınırlı sorumlu ortaklıklar, ülke fonları, kurum ve kuruluş fonları ve yatırım kuruluşları gibi yabancı kurumsal yatırımcıların tümü 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarıyla benzer nitelikteki mükellefler olarak addedilecektir.)
- b) Diğer Yatırım Fonları: % 0
- c) Diğer Yatırım Ortaklıkları: % 0
- d) Yukarıda; a, b, c şıklarında sayılanlar dışında kalan kurum ve kuruluşlar: %10
- e) Gerçek Kişiler: %10
 - Tam Mükellef Gerçek Kişiler: %10
 - Dar Mükellef Gerçek Kişiler: %10

Ayrıca belirtmek gerekir ki; şahıs firması (bireysel ticari işletme) gelirlerinde de, gelir tutarı üzerinden %10 stopaj vardır. Bu tutar firma muhasebesinde brüt olarak gelir yazılır, kesilen vergi ise ticari işletmenin 3'er aylık geçici gelir vergisinden düşülür.

Örnekler :

- X Anonim Şirketinin Banka aracılığı ile elde ettiği Devlet Tahvili faiz gelinine, anonim şirketlerin sermaye şirketi olması nedeniyle %0 stopaj uygulanacaktır.
- ABC Kollektif Şirketi'nin Banka aracılığı ile elde ettiği Devlet Tahvili faizinden, kolektif şirketlerin sermaye şirketi olmaması nedeniyle %10 stopaj yapılacaktır.
- Vakıf, dernek, kooperatif, siyasi partiler ve bunun gibi kurumlar, sermaye şirketi olmadığı için bu kurumların sermaye piyasası araçlarından elde ettiği gelirlere %10 stopaj uygulanacaktır.
- Yurt dışında yerleşik dar mükellef gerçek kişilerin Banka aracılığı ile elde ettiği stopaj konusu gelirlerinden (Örn: Devlet Tahvili ve Hazine Bono faizinden) %10 vergi kesilecektir.
- Yurt dışında yerleşik A.Ş. veya Limited Şirket niteliğindeki dar mükellef kurumların Banka aracılığı ile elde ettiği stopaj konusu gelirlerinden (Örn: Devlet Tahvili ve Hazine Bono faizinden) stopaj yapılmayacaktır. (% 0)

Böylece sermaye piyasası araçları gelirlerinin vergilendirilmesinde tam mükellef gerçek kişiler ile dar mükellef gerçek kişiler arasında uygulama farkı söz konusu olmamaktadır.

Türkiye ile diğer ülkeler arasında Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları'nın etkisi için ilgili anlaşma hükümleri uygulanır. Bu çerçevede uygulanacak vergi oranı için önce ÇVÖA'ya bakılır. Bunun için yabancı kişinin "Mukimlik Belgesi" bulunması gerekir. Dar mükellef gerçek kişilerle ilgili açıklamalar ilerleyen bölümlerde ayrıntılı olarak yer almaktadır.

3. Stopaj Yapılmayacak Gelirler

Aşağıda belirtilen sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelirlere, stopaj oranının %0 olarak belirlenmiş olması veya kanun maddesi kapsamında olmamaları nedeniyle, stopaj uygulanmayacaktır (Bu gelirleri elde edenlerin tam veya dar mükellef kişi veya sermaye şirketi ve gerçek kişi olup olmadıklarına bakılmaksızın):

- Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen Eurobondların faiz gelirleri ve alım-satım kazançları,
- Özel sektör şirketleri tarafından yurt dışında ihraç edilen bonoların alım-satım kazançları, (Bu bonoların faizlerinde ise, genel vergi kanunu <GVK> maddeleri uyarınca vadeye göre stopaj uygulanır: vadesi 1 yıla kadar %7, 1-3 yıl arası %3, 3 yıldan uzun olanlarda %0)
- Hisse senetleri kar payları, (Vergi stopajı, kar dağıtan şirketin kendisi tarafından yapılır.)
- Tam mükellef kurumlara ait olup, BİST'de işlem gören hisse senetlerinin alım-satım kazançları,
- Türkiye'de işlem gören hisse senedi yoğun fonların katılma belgelerinden elde edilen kazançlar,
- Hisse senetlerine ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak Türkiye'de yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden sağlanan gelirler,
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören Aracı Kuruluş Varantlarından sağlanan kazançlar (Dayanak varlığı hisse senedi ve hisse senedi endeksleri olan varantlar),

- Portföyünün en az %51'i BİST'de işlem gören hisse senetlerinden oluşan yatırım fonları katılma belgelerinden 1 yıldan fazla süreyle elde tutulanların alım-satım kazançları,
- Bir yıldan fazla süreyle elde tutulan yatırım ortaklığı hisse senedi alım-satım kazançları,
- Kurumlar vergisi mükelleflerinin kendi aralarında yaptıkları Vadeli işlem ve Opsiyon sözleşmelerinden elde edilen kazançlar,
- Kurumlar vergisi mükelleflerinin yurtdışındaki banka ve benzeri finans kurumlarıyla yaptıkları Vadeli işlem ve Opsiyon sözleşmelerinden elde edilen kazançlar,
- Yurt dışında gerçekleşen her türlü menkul kıymet alım satım karları, vadeli işlemler ve opsiyon sözleşmeleri, mevduat-repo-bono tahsilatları, hisse senedi kar payları.

4. Mukimlik Belgesi Bulunan Dar Mükellef Gerçek Kişiler ve Kurumlarla İlgili Stopaj Uygulaması

Dar mükellef gerçek kişilerin Mukimlik Belgeleri, Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarında daha düşük bir vergi oranı varsa bu orandan faydalanmak için kullanılır. (Örneğin; Almanya'da yerleşik bir kişi Türkiye'de mevduat yaptığında mukimlik belgesi ibraz eder ise elde edeceği faiz geliri üzerinden %15 yerine %10 vergi tevkifatına tabi olacaktır.)

Mukimlik Belgeleri ibraz edilerek "özel kodlu vergi numarası" alınan dar mükellef gerçek kişilerin sermaye piyasası araçları gelirlerine (örneğin; Devlet Tahvili ve Hazine Bonosu faizi, yatırım fonu geliri) uygulanmakta olan %0 stopaj oranı 01.10.2010 tarihinden itibaren %10 olarak belirlenmiştir. Bu anlamda, dar mükellef gerçek kişilerle tam mükellef gerçek kişilerin vergilendirilmesi arasında farklılık kalmamıştır. Dolayısıyla, dar mükellef gerçek kişinin yerleşik olduğu ülke ile Türkiye arasında imzalanmış bulunan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarında daha düşük bir stopaj oranı öngörülmedikçe (eğer varsa ÇVÖA'daki oranlar ve prensipler uygulanır), mukimlik belgesi olsun veya olmasın tüm dar mükellef gerçek kişilerin yukarıdaki sayılan sermaye piyasası araçlarından elde ettikleri gelirlere %10 vergi tevkifatı uygulanacaktır. (Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları bulunan ülkeler ve anlaşma metinlerindeki vergi oranları için Bknz: www.gib.gov.tr "Uluslararası Mevzuat").

Dar mükellefler kurumlar açısından ise (yukarıda belirtilen şirket ve yatırım fonu niteliğindeki yabancı kurumlar) sadece mevduat ve repo faiz ödemelerinde %15 stopaj uygulaması yapılacak (Stopaj oranının tespitinde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları var ise buradaki hükümler dikkate alınacaktır), diğer ürünlerden elde edilecek gelirlerde ise stopaj oranı %0 olarak uygulanacaktır.

5. Stopaj Matrahının Tespiti

Banka ve aracı kurumlarca yapılacak vergi kesintisi, menkul kıymet veya sermaye piyasası araçlarının;

- Al-sat işleminde alış-satış arasındaki fark,
- İtfası halinde, alış ve itfa bedeli arasındaki fark,

- Tahsiline aracılık edilen finansal aracın dönemsel getirileri,

üzerinden hesaplanır.

Aynı grupta gerçekleşen işlemlerin kar ve zararları birbirinden mahsup edilerek net kazanç üzerinden 3'er aylık dönemler itibariyle vergi ödemesi banka ve aracı kurumlarca yapılır.

Vergi hesabında mahsuplaşma grupları: (GVK. Geçici 67. Maddeye ilişkin Genel Tebliğler: 257, 282)

- I. Sabit Getirili Kıymetler,
 - II. Değişken Getirili Kıymetler,
 - III. Diğer menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları (Vadeli İşlem Ve Opsiyonlar ile diğer sermaye piyasası ürünleri),
 - IV. Yatırım fonları katılma belgeleri ve yatırım ortaklıkları hisse senetleri
- Aynı tür menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının değerlendirilmesinde menkul kıymetlerle yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde sınıflandırma, işlemle ilişkilendirilen menkul kıymetin dahil olduğu gruba göre yapılır.
 - Menkul kıymete bağlı olmaksızın yapılan işlemler ise III. Gruptaki "diğer menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları" kapsamında değerlendirilir.
 - Hisse senedine veya hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile Borsa İstanbul'da işlem gören hisse senedi ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak ihraç edilen aracı kuruluş varantları ile hisse senedi yoğun fonların katılma belgelerinin de hisse senetleri ile aynı sınıfta (Değişken getirili menkul kıymetler sınıfı) değerlendirilmesi gerekir.
 - Öte yandan, hisse senedi ve hisse senedi endeksleri dışında bir dayanak varlığına bağlı varantlar ise söz konusu gruplandırmada III. sınıf kapsamında değerlendirilir.
 - Kaldıraçlı işlemlerin de (FX, foreks) III. Grupta kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ifade edebiliriz.

Vergi kesintisi uygulaması sırasında, varsa vergi istisnaları da dikkate alınır. Örneğin; menkul kıymet yatırım ortaklığı hisse senetleri %10 nispetinde stopaja tabi olup, 1 yıl tutulduktan sonra satılıyorsa vergi kesintisi söz konusu olmaz. Yine bunun gibi portföyünün en az %51'i BİST'de işlem gören hisse senetlerinden oluşan yatırım fonu katılma belgelerinin, 1 yıl tutulduktan sonra elden çıkarılmasından sağlanan gelirler de vergi dışıdır.

Menkul kıymetler başka bir kuruluşa aktarıldığında (virman) alış bedeli ve alış tarihi, aktarma yapılan kuruluşa bildirilecek ve satışı halinde bu tutar dikkate alınacaktır. Virman işlemi başka bir kişi adına yapıldığında ise bu işlem satış olarak değerlendirilir.

Menkul kıymetlerin fiziken tesliminde alış bedeli olarak, tevsik edilmek kaydıyla müşterinin beyanı esas alınır ve bu işlem Maliye Bakanlığı'na bildirilir.

6. İhtiyari Olarak Yıllık Beyanname Vererek Vergi İadesi Almak İmkânı

Banka ve aracı kurumlarca işlemler sırasında yapılan vergi kesintileri nihai vergi olup, prensip olarak bu gelirlere ilişkin yıllık veya özel&münferit beyanda bulunmak söz konusu değildir.

Ancak kazanç ve zararların birbirine mahsup edilip netleştirme yapılamadığı hallerde ihtiyari olarak Gelir Vergisi Beyannamesi verilebilir. Vergi kesintisi sırasında esasen aynı gelir türlerinde kazançlar ve zararlar birbirinden mahsup edilmektedir. İşte bu işlemleri sırasındaki kazanç ve zararlarını çeşitli nedenlerle (Aynı zamanda ayrı kurumlarda işlemler yapmak, ilk dönemlerde zarar son dönemde kazanç olması v.b. gibi) mahsup edemeyen kişilerin yılsonunda ihtiyari olarak yıllık beyanname verme ve vergi iadesi alma imkânları vardır.

Böylece, aynı neviden menkul kıymet kar ve zararların birbirine mahsup edilme prensibi gereğince, yıllık bazda zarar etmiş bir kişinin yıl içindeki bazı karlı işlemlerinden kesilmiş vergiler kişiye geri iade edilir. Örneğin farklı banka ve aracı kurumlarla çalışan kişiler veya ilk üç aylık dönemde kar, sonraki dönemlerde zarar eden kişiler yıllık beyanda bulunma ihtiyacı içinde olabileceklerdir. Bu sebeple GVK geçici 67. maddeye göre; menkul kıymet alım-satım kazançları için ihtiyari olarak yıllık beyan imkânı vardır. Konu ile ilgili olarak 263 nolu Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliğinde açıklamalar yapılmıştır. Buna göre örneğin; takvim yılının ilk 9 ayında ⁽⁷⁾ aynı gruptaki aynı neviden işlemlerde kar varsa, son 3 aylık işlemlerde de zarar varsa, yıllık beyanda bulunarak stopaj iadesi almak mümkün olacaktır.

Bu şekilde yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi verilmesi halinde konsolide edilmiş gelir vergisi matrahına %10 oranı uygulanır. Aracı kurum ve bankalardan toplanan bilgiler ışığında hazırlanan Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi ertesi yılın Mart ayında kişinin ikametgâhının olduğu Vergi Dairesi'ne verilir. Vergi Dairesi beyannameyi aldıktan sonra inceleyerek kontrol eder ve yıl içinde fazladan ödenmiş vergi kesintisini kişiye iade eder. Bu aşamada, tutara göre Vergi Dairesi'nin teminat mektubu istemesi de söz konusu olabilir, bu durumda teminat mektubu bilahare yapılacak incelemeden sonra iade edilir.

Kar zarar mahsuplaşması için verilen ihtiyari yıllık gelir vergisi beyanı, 256 nolu genel tebliğine göre, "sadece geçici 67. madde kapsamındaki menkul kıymet alım-satım kazançları için" yapılabilir. Faiz gelirleri ile bu madde kapsamı dışındaki işlemlerden elde edilen karlar veya uğranılan zararlar bu beyannameye ithal edilemez. Buna göre; yurt dışındaki menkul kıymet alım-satım zararları (Örneğin Brasil bond veya yabancı hisse senedi satış zararı) ve her türlü faiz gelirleri bu ihtiyari beyannameye dahil edilemez ve mahsuplaşma yapılamaz. Başka deyişle yurt dışı zararlar Türkiye'de ödenen stopajın iadesi için kullanılamaz.

7. Mevduat Faizleri Stopaj Uygulaması

Mevduat faizleri Gelir Vergisi Kanunu'nun "menkul sermaye iratları" ile ilgili maddesi olan 75. Maddenin 7. Bendinde tanımlanmıştır. Buna göre; tevdiat kabul eden kurumlara (banka, banker gibi müesseseler) yatırılan paralardan elde edilen gelirler mevduat faizidir.

Borsa para piyasasında (Takasbank) değerlendirilen paralara ödenen faizler de "mevduat faizi" sayılır ve mevduat faizine uygulanan esaslar burada da geçerlidir. Bunun gibi VİOP nakit teminatlarına ödenen faizler de mevduat faizi kapsamındadır. (G.V.K. Genel Tebliği 257 ve 282).

Yukarıda da belirtildiği üzere "sermaye piyasası aracı geliri" niteliğinde olmamakla beraber mevduat faiz gelirleri Geçici 67. Madde kapsamında olup, vergi tevkifatı (stopaj) ile vergilendirilmektedir. Yıllık vergi beyanına tabi olmayan bu gelirlere genel stopaj oranı %15'tir. Bununla birlikte Cumhurbaşkanı Kararları (Eskiden Bakanlar Kurulu kararı) ile hesapların vadelerine göre farklı vergi stopaj oranları tespit edilebilmektedir.

Uzun vadeli TL mevduat hesaplarını özendirmek amacıyla yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı çerçevesinde;

TL mevduat hesaplarına verilecek faizler üzerinden kesilecek gelir vergisi stopaj oranları 31.03.2022 tarihine kadar açılacak ve/veya yenilenecek hesaplara uygulanmak üzere aşağıdaki gibi olacaktır:

Döviz Tevdiat Hesapları:

Hesabın Vadesi	Stopaj Oranı
Vadesiz ve İhbarlı hesaplar	%20
6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplar	%20
1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli hesaplar	%20
1 yıldan uzun vadeli hesaplar	%18

TL Tevdiat Hesapları:

Hesabın Vadesi	Stopaj Oranı	Stopaj Oranı (30/9/2020-31/03/2022 arası)
Vadesiz ve İhbarlı hesaplar	%15	%5
6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplar	%15	%5
1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli hesaplar	%12	%3
1 yıldan uzun vadeli hesaplar	%10	%0
Enflasyon oranına tabi 1 yıldan uzun vadeli hesaplar	%0	%0

Altın mevduat hesaplarından vadede elde edilen faiz geliri diğer mevduat hesaplarında olduğu gibi vergi stopajına tabidir. Bu oran tüm vadeler için %15'tir.

Döviz mevduatı ve bir değere endeksli olanlarda "ana para kur farkları" stopaja tabi değildir.

- Bankalar arası mevduata, aracı kurumların borsa para piyasasında değerlendirdikleri kendilerine ait paralarına, SPK'na göre kurulan emeklilik yatırım fonları ve borsa yatırım fonu mevduat hesaplarına verilen faizlerden gelir vergisi stopajı yapılmaz.
- Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (konut finansmanı fonları ve varlık finansmanı fonları dahil) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının mevduat

hesaplarına verilen faizler için stopaj oranı %0 (sıfır) olarak uygulanır.

Kur Korumalı Mevduat Hesabı:

Türkiye'de yerleşik gerçek kişilerce açılabilecek olan bu TL cinsi vadeli mevduat hesabında işleyecek faiz ile hesap açılış ve vade tarihlerinde kur değişim oranı kıyaslanır ve yüksek olan oran üzerinden hesap nemalandırılarak hesaplama yapılır. Bu mevduat ürününde gelir vergisi stopajı uygulanmaz.

Kur farkı hesaplamaları için TCMB tarafından her gün saat 11.00'da USD döviz alış kuru yayınlanır. Vade sonunda kur değişiminin faiz oranı üzerinde kalması halinde oluşabilecek fark müşteri hesabına TL olarak yansıtılır. Hesaplar 3, 6, 9 ve 12 ay vadeler ile açılabilir ve minimum faiz oranı TCMB Politika Faiz Oranı olarak uygulanır.

Vadeden önce hesaptan para çekilmesi durumunda hesap vadesiz hesaba dönüşür ve faiz hakkı ortadan kalkar.

8. Repo Faizleri Stopaj Uygulaması

Ters repo ve repo geliri mevduat faizine benzer karakterde olup "sermaye piyasası aracı geliri" niteliğinde değildir.

Bu işlemler sonucunda elde edilen ters repo faiz gelirleri üzerinden %15 vergi tevkifatı yapılır.

Şirketler (AŞ veya LTD) ile şahsi ticari firmalara ödenen repo faizinde de %15 vergi tevkifatı vardır. Bunlar ayrıca bu tutarları brüt olarak ticari muhasebelerinde gelir olarak kaydederler ve bankanın kestiği stopajı da yıllık (üçer aylık geçici) vergilerinden mahsup ederler. Eğer kar çıkmaz ve yıllık vergi de söz konusu olmaz ise stopaj tutarını Vergi Dairesi'nden iade alırlar.

Yurt dışında yerleşik kişi ve kurumlara uygulanacak vergi oranları için gerek mevduat ve gerekse repo faizi yönünden ayrıca Türkiye ile vergi anlaşması bulunan ülkeler itibarıyla bu anlaşmalardaki vergi oranlarına bakılmalıdır. (Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları bulunan ülkeler ve anlaşma metinlerindeki vergi oranları için Bknz: www.gib.gov.tr "Uluslararası Mevzuat").

- SPK'na göre kurulan Emeklilik Yatırım Fonları ve Borsa Yatırım Fonlarının repo kazançlarından gelir vergisi stopajı yapılmaz.
- Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (konut finansmanı fonları ve varlık finansmanı fonları dahil) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının repo gelirleri için stopaj oranı %0 (sıfır) olarak uygulanır.

9. TL Yatırım Fonları Stopaj Uygulaması ve Kurumlar Vergisi İstisnası:

9.1. TL Yatırım Fonları Stopaj Uygulaması

01.10.2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı ve⁽⁸⁾süre uzatıcı müteakip

diğer CB kararları ile;

Yatırım fonlarındaki (Dövizli yatırım fonları, değişken, karma, dış borçlanma, yabancı menkul kıymetler, Serbest Fonlar ile unvanında "Döviz" ifadesi geçen yatırım fonları hariç) katılma belgelerinin elden çıkarılmasında (Fon'a geri satış) uygulanan %10 vergi stopajı, 23.12.2020 tarihi ile 31.03.2022 tarihleri arasında iktisap etmiş olanlara uygulanmak üzere sıfıra indirilmiştir.

Karara göre; TL borçlanma araçları fonları, tahvil-bono-kira sertifikaları fonları, banka-pa-ra piyasası fonları, altın fonları, gayrimenkul yatırım fonları ve benzer nitelikli fonlar bu kapsamdadır. (Hisse senedi fonlarında ise stopaj zaten sıfırdır.)

Böylece bahse konu tarihler arasında bu fonlara yatırım yapacak kişiler bu katılma belgelerini daha sonra herhangi bir tarihte (Örneğin; 3 ay, 8 ay, 1 yıl, veya daha sonraki bir tarihte) elden çıkardıklarında sağladıkları kazançtan %10 vergi stopajı kesilmeyecektir. Bu açıdan süresiz bir vergi avantajı söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla bu tarihler arasındaki TL cinsi bono-tahvil-repo fonlarına yatırım yapılması teşvik edilmektedir.

23 Aralık 2020 tarihinden önce alınmış olan yatırım fonlarının geri satılması durumunda %10 stopaj uygulaması ise devam etmektedir.

Serbest (Döviz) Fonlarında Durum:

Öte yandan Serbest (döviz) fonları'ndaki fon kazancı üzerinden yapılacak % 15 oranındaki vergi stopajı 2021'den itibaren kaldırılmıştır. 2020 Haziran ayında getirilmiş olan bu stopaj vergisi sadece 03.06.2020-31.12.2020 tarihleri arasındaki dönem için uygulanmış olacaktır. Bilindiği gibi %15'lik bu stopaj uygulaması, satış safhasındaki %10 stopajla birlikte fon yatırımcısının vergi maliyetini bir hayli arttırmış idi. Şimdi bu uygulamadan vazgeçilmektedir. Böylece eskiden olduğu gibi katılma belgeleri döviz cinsinden olan bu fonların katılma belgelerinin elden çıkarılmasında sadece %10 vergi stopajı ile devam edilmiş olacaktır.

9.2. TL Yatırım Fonlarında Kurumlar Vergisi İstisnası

15.04.2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7394 sayılı yasa ile yatırım fonları katılma payı iktisap eden şirketler için kurumlar vergisi istisnası getirilmiştir. Düzenleme 2022 yılından itibaren yürürlüğe girmiştir.

Vergi istisnası, bilançolarında yatırım fonu katılma belgesi bulunan KV mükellefi olan tüm şirketlere tanınmaktadır.

Buna göre yatırım fonu katılma belgesi alan şirketlerce;

1. Katılma paylarının fona iadesi suretiyle elde edilen kazançlar ile kar payları,⁽⁹⁾
2. Katılma paylarının dönem sonu de_erlenmesinden kaynaklanan kazançlar

Kurumlar Vergisine tabi olmayacaktır.

3. Bunları yanısıra şirketlerin yatırım fonu katılma belgelerini 3. kişilere satması halinde de 2 yıldan fazla elde bulundurulması şartıyla ortaya çıkan kazancın %75'i kurumlar vergisinden istisna olacaktır. Nadiren de olsa katılma paylarının fona geri satışı yerine 3. kişilere satışı da mümkündür. Özellikle gayrimenkul ve girişim sermayesi fonlarında bu tarz bir satış görülebilmektedir.

Vergi istisnası uygulamasına portföyünde sadece TL varlıklar bulunan yatırım fonlarından elde edilen kazançlar girmektedir. Portföyünde döviz, altın vb gibi varlıklar olan yatırım fonları ise kapsam dışıdır. Bu açıdan hangi fonların bu kapsamda olduğu önem kazanmaktadır. Bu nedenle, Fon unvanlarında "TL" ibaresinin yer almasına dikkat edilmelidir.

Görüldüğü üzere; şirketlerin TL cinsi "Hazine bonusu, tahvil, özel sektör şirket bonoları gibi menkul kıymetlere" doğrudan yatırım yapmak yerine, yatırım fonları aracılığıyla yatırım yapmaları önemli kurumlar vergisi avantajı getirecektir. Zira şirket bilançolarındaki Hazine bonusu, özel şirket tahvil ve bonoları ile sabit getirili benzeri ürünlerden elde edilen gelirler kurumlar vergisine tabi iken, portföyü bu kıymetlerden oluşan yatırım fonlarından sağlanacak gelirler vergiye tabi olmayacaktır.

Bu arada uygulamada K.V.K.'nin 5/1-3 maddesinin de göz önünde bulundurulması gerekebilir. Zira madde hükmüne göre; **"İştirak hisseleri alımıyla ilgili finansman giderleri hariç olmak üzere, kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin giderlerinin veya istisna kapsamındaki faaliyetlerinden doğan zararlarının, istisna dışı kurum kazancından indirilmesi kabul edilmez."** Dolayısıyla bu çerçevede yapılacak bir değerlendirme ile yabancı kaynak kullanılarak alınan yatırım fonu paylarında ödenen kredi faizlerinin Kanunen Kabul Edilmeyen Gider olarak KV matrahına eklenmesi söz konusu olabilecektir.

10. TL Cinsi Banka Bonoları Stopaj Uygulaması

23.12.2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı ve bunu izleyen süre uzatıcı diğer kararlar ile;

Bankalarca ihraç edilmiş olan tahvil ve bonolar ile fon kullanıcısının bankalar olduğu varlık kiralama şirketlerince ihraç edilen kira sertifikalarından, 23.12.2020 tarihi ile 31.03.2022 tarihleri arasında iktisap edilmiş olanlardaki stopaj oranları vadeli mevduat faizlerindeki uygulamaya paralel olarak aşağıdaki gibi olacaktır:

Faiz gelirleri için:

i.	Vadesi 6 aya kadar olanlarda	:	%5
ii.	Vadesi 1 yıla kadar olanlarda	:	%3
iii.	Vadesi 1 yıldan uzun olanlarda	:	%0

Satış Kazançları için:

iv.	6 aya kadar elde tutulanlarda	:	%5
v.	1 yıla kadar elde tutulanlarda	:	%3
vi.	1 yıldan uzun süreyle elde tutulanlarda	:	%0

11. Foreks (FX) Ve Kıymetli Madenlerde Kaldıraçlı İşlemler

7256 s. Kanun'la GVK Geçici 67. Maddesine kaldıraçlı işlemler eklenmiştir⁽¹⁰⁾. Buna göre 2021 yılının başından itibaren aracı kurum müşterilerinin foreks kazançları stopaj esasında vergilendirilmektedir.

Yapılan son yasal düzenleme olumlu olmuştur. Zira; özellikle gerçek kişiler yönünden forex piyasasında elde edilen gelirlerin nasıl vergilendirileceği konusunda oldukça tereddütler söz konusuydu. Gerçekten de Gelir Vergisi Kanunu'nun hükümleri yorumlandığında, bu piyasadan elde edilen gelirlerin belirli şartları taşıması durumunda zaman zaman "ticari kazanç" veya "arızı ticari kazanç" ve hatta "değer artış" kazancı olarak vergilendirilebileceği sonuçları çıkmaktaydı.

Son yasal düzenlemeyle; "döviz, kıymetli madenler ve Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen diğer varlıklar üzerine yapılan kaldıraçlı işlemlere ilişkin sözleşmeler" ile "gerçek kişi" müşterilerin elde ettiği gelirlerden kesinti suretiyle vergileme yapılacaktır. Stopaj oranı %10 olacaktır. Yapılacak kesinti uygulaması 2021 yılından itibaren başlamış ve Geçici 67'ye tabi diğer işlemlerdeki gibi 3'er aylık beyanname ile Aracı Kurum tarafından Vergi Dairesine yatırılmaktadır.

FX işlemin mantığının ülkelerin para birimlerinin değişim oranından faydalanılarak esasen bir anlamda döviz ticareti yapmak olduğu söylenebilir. Sadece işlemler fiziki teslimatla yapılmamakta yatırılan teminatlar ile işlemler sonucu oluşan kar/zarar transferi yapılmaktadır.

Kaldıraçlı işlemlerde uygulamaya ilişkin hususlar aşağıdaki gibidir:

- Vergi matrahı (Müşteri kazancı) hesaplanırken işlemlerden elde edilen kar/zarar tutarlarının işlem bazında tespit edilmesi gerekir.
- Açık pozisyon kar zararları (kapanmamış) matrah hesabına dahil edilmemeli sadece kapanmış işlemler esas alınmalıdır.
- Nihai vergilendirme 3'er aylık vergi beyan periyotlarında yapılmış olacaktır.
- GVK'nın Geçici 67. Maddesine ilişkin Genel Tebliğe göre; kar zararın hesabında prensip olarak FIFO yönteminin kullanılması gerekir.
- Swap işlemi sonucunun da matrah hesabına dahil edileceği tabiidir. Zira swap kaldıraçlı işlemin bir parçası mahiyetindedir.
- Aracı kurumlarca alınan komisyonların müşteri kazanç tutarından düşülmesi gerekir.
- Aynı tür menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının değerlendirilmesinde menkul kıymetlerle yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde sınıflandırma, işlemle ilişkilendirilen menkul kıymetin dahil olduğu gruba göre yapılır. Menkul kıymete bağlı olmaksızın yapılan işlemler ise III. Gruptaki "diğer menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları" kapsamında değerlendirilir. Buna göre kaldıraçlı işlemlerin esasen III. Gruptaki "diğer menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları" kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Kurumlar yönünden bu işlemlerden sağlanan gelirler, "ticari kazanç" olarak kurumlar vergisi matrahına dahil olup beyanname ile vergilendirilir. Kurumların FX kazançlarında stopaj yapılmamaktadır.

12. Geçici 67. Madde Uygulamasına Tabi Olmayan Gelirler

Yukarıda anlatılan bu uygulama kapsamına dahil olmayan gelirler ise şunlardır:

- Türkiye Cumhuriyeti tarafından yurt dışında ihraç edilen eurobondlar,
- Tam mükellef şirketlerce yurt dışında ihraç edilen bonolar,
- Yurt dışında elde edilen mevduat ve repo faizleri,
- Türkiye'de alınıp satılan yurt dışı yatırım fonları katılma belgesi gelirleri,
- Yabancı devlet ve yabancı firma menkul kıymetlerinin faiz ve alış-satış gelirleri,
- 1.1.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş hazine bonosu & devlet tahvili faiz ve alım-satım kazançları,
- 1.1.2006 tarihinden önce satın alınmış olan hisse senedi alım-satım kazançları
- Hisse senedi temettü gelirleri,
- BİST'te işlem görmeyen hisse senetleri (Örneğin; aile şirketi hisseleri) satış kazancı.

Kapsam dışında olan bu gelirler için Gelir Vergisi Kanunu'muzdaki genel esaslar çerçevesinde yıllık gelir vergisi beyanı yapılır.

VI. FİNANSAL YATIRIMLARIN VERGİLENDİRİLMESİNDE GENEL ESASLAR

1. Gelir Vergisi İlkeleri

Gerçek kişiler gelirleri üzerinden GELİR VERGİSİ öderler. Bir takvim yılı boyunca elde edilen gelir, yıllık beyanname ile vergi dairesine beyan edilir ve gelir tutarına göre "artan oranlı" bir tarifeye göre vergi ödenir. Gelir vergisi uygulamasında aşağıdaki prensipler önemlidir:

1.1. Gelirin Şahsiliği

Gelir vergisi konusuna girecek gelirin önemli özelliklerinden birisi gelirin gerçek kişilere ait olması ve gerçek kişilere izafe edilebilmesidir. Buna "gelirin şahsiliği" denilmektedir.

Örneğin; ortak mevduat veya yatırım hesaplarında her birey hisseleri oranında ayrı ayrı vergi mükellefidir. Hatta küçük çocuklar dahi şahsi olarak vergi mükellefi sayılırlar.

1.2. Gelirin Yıllık Olması

Vergilemede gerçek kişiye ait gelirin bir yıllık tutarının dikkate alınması gerekir.

1.3. Gelirin Gerçek ve Safi (Net) Olması

Gelir vergisine tabi tutulacak gelirin gerçek ve safi olması gerekir.

Gerçek gelirden kasıt ise, vergilemenin bazı karinelere istinaden yapılması değil, gelirin gerçekleşmesi esas alınarak yapılmasıdır.

Vergileme, gerçekleşen gelirin de safi (net) tutarı üzerinden yapılır. Bunun anlamı ise, gelirin elde edilmesi ve kaynağının devam ettirilebilmesi için yapılan giderlerin düşülmesinden sonra kalan tutarın esas alınarak vergileme yapılmasıdır. Örneğin; temettü hisseleri ile bono faizlerinin tahsil giderleri, aracı kurum ve bankalara ödenen komisyonlar, menkul kıymetlerin saklama ücretleri gibi giderler elde edilen gelirden düşülerek net gelir bulunur.

1.4. Gelirin Elde Edilmiş Olması

Vergi alacağı vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu ve hukuki durumun tekemmülü ile doğar.

Gelir vergisi açısından ise vergiyi doğuran olay gelirin elde edilmiş olmasıdır.

Elde etme ise, geliri oluşturan kazanç ve iratlara hukuken ve iktisaden tasarruf edebilme imkânını ifade eder.

1.5. Gelirin Türü

Kişisel tasarrufların finansal yatırımlarda değerlendirilmesi sonucunda elde edilen gelirler Gelir Vergisi mevzuatımızda ya "MENKUL SERMAYE İRADİ" ya da "DEĞER ARTIŞ KAZANCI" olarak tanımlanmakta ve bu gelir türlerine özgü vergilendirme ilkelerine göre vergilendirilmektedirler.

Burada; "tam & dar mükellefiyet ayırımı", "yıllık beyanname verme mecburiyeti", "beyanname verme mecburiyetinin başladığı sınır", "gelirin elde edilme zamanı", "enflasyon indirimi uygulaması", "öngörülen istisnalar" "stopaj uygulaması", "vergi tarifesi" gibi konular belirleyici olmaktadır. Menkul sermaye iradı ve değer artış kazancı mahiyetindeki başlıca gelirler ve onların vergilendirme rejimi aşağıda açıklanmaktadır.

2. Menkul Sermaye İratları

2.1. Menkul Sermaye İradı Nedir?

Sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında, nakdi sermaye veya para ile temsil edilebilen değerlerden oluşan sermaye dolayısıyla elde ettiği temettü, faiz, ve benzeri iratlar menkul sermaye iradı olarak tanımlanır (GVK md. 75).

2.1.1 Menkul Sermaye İradında Gelirin Elde Edilmesi

Menkul sermaye iradında gelirin elde edilmesi "hukuki ve ekonomik tasarrufa" bağlanmıştır. Menkul sermaye iradı açısından elde etmenin tüm unsurlarının tamamlanması için gelir sahibi açısından hukuki ve ekonomik tasarruf imkanının doğmuş olması gerekir. Prensip olarak hukuki tasarruf imkanının doğduğu anda, ekonomik tasarruf imkanının da doğmuş olduğu kabul edilir. Elde etmeye bu açıdan bakıldığında, menkul sermaye iradında hukuki tasarruf imkanının doğmuş olması yeterli sayılır.

Örneğin; vadeli mevduatta vade bitiminde hesaplanan faiz tutarının hesaba geçirilmesi, eurobondlarda kupon vadesinde faiz tahsilatı, temettü gelirinde ilgili şirketin kar dağıtması durumunda gelir elde edilmiş sayılır.

2.1.2. Menkul Sermaye İratları Üzerinden Kaynakta Kesilen Vergilerin Mahsubu Nedir?

Gelirin tahsili sırasında bazı durumlarda ödemeyi yapanlarca vergi kesintisi yapılır.

Tevkifat suretiyle ödenen bu vergi yıllık beyanname ile bildirilen gelir üzerinden hesaplanan yıllık Gelir Vergisinden mahsup edilir.

Enflasyon indirim oranı uygulanan menkul sermaye iratlarının yıllık beyanname ile beyan edilmesi sırasında, sadece beyannamede gösterilen kısım üzerinden yapılan vergi kesintisi mahsup edilebilir. Başka deyişle kazanç ve iradın indirim oranına isabet eden kısmı mahsup edilemez.

Menkul sermaye iradı sayılan başlıca gelirler; mevduat faizi, repo faizi, devlet tahvili-hazine bonusu faizi, hisse senedi kar payı, bono faizleridir.

2.2. Devlet Tahvili ve Bono Faizlerinin Vergilendirilmesi

Gelir Vergisi Kanunu'na göre her nevi tahvil faizleri, hazine bonusu faizleri ile Toplu Konut İdaresi ve Kamu Ortaklığı İdaresi'nce çıkarılan menkullerden vade bitiminde sağlanan gelirler menkul sermaye iradı sayılmıştır.

1.1.2006 tarihinden sonra ihraç edilmiş Hazine Bonusu, Devlet Tahvili Faiz ile Özel Sektör hvillerinden elde edilen gelirler, gelirin elde edildiği sırada %10 oranında vergi kesintisine tabi tutulur, bu gelirlerin yıllık beyanname ile Vergi Dairesi'ne bildirim zorunluluğu yoktur. (Vergi kesintisi oranı, 22.12.2021-31.12.2022 tarihleri arasında iktisap edilen Devlet tahvil ve HB'larında %0 olarak uygulanır.⁽¹¹⁾)

Ancak,

- 1.1.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş Hazine Bonusu ve Devlet Tahvilleri ile Özel Sektör Tahvillerinden elde edilen Faiz gelirlerinin,⁽¹²⁾
- Türkiye Devletince veya Türk özel şirketlerince yurt dışında ihraç edilen bonolardan elde edilen faiz gelirlerinin,
- Yabancı ülke bonolarından elde edilen faiz gelirlerinin

yıllık beyanname ile Vergi Dairesi'ne bildirim zorunluluğu vardır.

Aşağıda 2022 yılında elde edilen faiz gelirlerine ilişkin açıklama yapılacaktır.

Başlıca prensipler:

Dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetlerin itfası sırasında oluşan değer artışı irat sayılmaz. Türk Lirası cinsinde ihraç edilen menkul kıymetler için geçerli olan enflasyondan arındırma mekanizması ile vergilendirme reel gelir üzerinden yapılmaktadır.

Öte yandan bu gelirlerin beyanı halinde bu gelirler üzerinden tevkifat yoluyla ödenmiş olan verginin beyan edilen tutara isabet eden kısmı beyanname üzerinde hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilecektir.

Dar mükellefiyete tabi gerçek kişilerce elde edilecek bu neviden gelirler vergi beyanına tabi değildir.

Menkul kıymet gelirleri vadenin sona erdiği yılın gelirleri arasında gösterilir. Örneğin; ihracı veya satın alınışı önceki yıllarda olan ancak vadesi 15.03.2022 tarihinde biten Hazine Bonusu faizinin tamamı 2022 takvim yılı geliri kabul edilir.

Menkul kıymetlerin itfasında menkul kıymetlerin anapara ödemesi gelir sayılmaz.

01.01.2006 öncesi İhraçlı Hazine Bonosu / Devlet Tahvil Faizi:

Mevzuatımıza göre, yıllık beyana tabi bono faizleri için (2006 öncesi ihraçlı kağıtlardan elde edilen faiz geliri), elde edilen reel kazançta ulaşmak için öncelikle "enflasyon indirimi" yapılır.⁽¹³⁾ Arta kalan tutar 70.000 TL'lik yıllık beyan haddini aşılırsa bu kalan tutarın tamamı yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilir. (Bakınız tablolar.)

Devlet Tahvili Ve Hazine Bonolarının gelirleri için özel bir "vergi istisnası" bulunmamaktadır

Örnek 4: (01.01.2006 öncesi Hazine Bonosu)

Hazine Bonosu Faizi	: 1.000.000
Enf. İndirim Oranı % 30	: 300.000
Reel Kazanç:	: 700.000
Matrah	: 700.000

Yukarıdaki 700.000 TL'lik gelir yıllık beyan haddi olan 70.000 TL'den fazla olduğu için bu tutarın tamamı gelir olarak beyan edilir ve üzerinden tarifeye göre gelir vergisi ödenir.

Yıllık beyan haddinin aşılp aşılmadığının tespitinde; beyana tabi diğer gelir unsurlarının toplamı dikkate alınır. Başka deyişle kira gelirleri, beyana tabi diğer menkul sermaye iratları, değer artış kazançları toplu olarak değerlendirilir. Örneğin, "İndirim Oranı" uygulamasından sonra kalan hazine bonosu faizi 35.000 TL olmasına rağmen, kişinin ayrıca 40.000 TL'lik işyeri kira geliri varsa bu iki gelirin toplamı, yıllık beyan haddi tutarını (70.000 TL) geçtiği için gelirlerin tamamı (75.000 TL), beyan konusu olacaktır.

2.3. Yurt Dışında İhraç Edilen Eurobond ve Özel Sektör Bono Faizlerinin Vergilendirilmesi

Türkiye Devleti tarafından veya Türkiye'deki şirketlerce ihraç edilen Eurobond faiz gelirleri Gelir Vergisi Kanunu açısından "menkul sermaye iradidir".

Eurobond faiz gelirleri GVK geçici 67. maddedeki stopaj usulü uygulanmadığından (=yani işlemi yapan banka veya aracı kurumca vergi stopajı uygulamasının dışında olduğundan), bu gelirler yıllık esasta gelir vergisi beyanına konu olur. Başka gelirler (Örneğin temettü, kira vb.) nedeniyle beyan yapıldığında da bu beyana eklenirler.

Yurt dışına ihraç edilen eurobondlar (gerek Hazine ,gerekse Türk özel sektör şirketleri) GVK'nın Geçici 67. Maddesi kapsamında stopaja tabi olmadıkları için bu kıymetlerden elde edilen gelirler yıllık gelir vergisi beyanına tabidir. Söz konusu bonoların faiz ödemelerinde vadelere göre KVK(md. 30) ve GVK (md. 94) gereği yapılan vergi kesintilerinin (1 yıla kadar %7, 3 yıla kadar %3 ve 3 yıldan uzun %0) bu açıdan önemi yoktur.

Bu kıymetlerin faiz gelirleri kupon tahsilatlarında ve itfada meydana gelir. İtfadaki faiz geliri bono iskontolu alınmış ise (nominal bedelin altında) söz konusu olur. Tahsilat sırasındaki tutar TL'ye

çevrilir. Örneğin 2022 yılında sadece eurobond faiz geliri elde edilmişse ve bu tutar yıllık gelir vergisi beyan haddi olan 70.000 TL'yi aşyorsa gelirin tamamı beyan edilir. Ancak beyana tabi diğer gelir unsurları da var ise 70.000 TL'lik sınıra toplam gelir üzerinden bakılır. <Örneğin kira, temettü gibi.>⁽¹⁴⁾

EuroBond faiz gelirlerinde, iktisaptan sonraki ilk kupon faizi tahsilatına ait gelirin hesabında, alış sırasında ödenen "temiz fiyat-kirli fiyat farkı", işlemiş faiz olarak düşülür ve kalan tutar faiz geliri olarak dikkate alınır. Diğer müteakip kupon tahsilatları yine faiz geliri olarak hesaba katılır ve bir takvim yılı içinde alınan faizlerin TL karşılığının yıllık haddi geçip geçmediğine bakılır.

İlk alışta ödenmiş olan prim tutarı ise müteakip kupon tahsilatlarındaki faiz gelirlerinden indirilir.

Başka deyişle ödenen prim tutarı gelecekteki kupon faizlerine paylaştırılır.

İtfa'daki anapara kur farkı vergiye tabi değildir. (GVK Madde: 75/5). Ancak itfadan önceki bir tarihte satış yapılırsa bu gelir artık satış kazancı olacağı için kur farkları vergiye tabi olur. Ortak hesaplardan elde edilen faiz gelirlerinde her bir kişi için 70.000 TL'nin geçilip geçilmediğine ayrı ayrı bakılır.

Özel sektör tarafından yurt dışında ihraç edilen bonolardan elde edilen faiz gelirleri için de aynı esaslar geçerli bulunmaktadır

2.4. Kar Payı (Temettü) Vergilemesi:

Gelir Vergisi Kanunu'nda aşağıda belirtilen kar payları menkul sermaye iradı olarak sayılmıştır. (GVK madde 75).

- Her nevi hisse senetlerinin kar payları (kurucu hisse senetleri ve diğer intifa senetlerine verilen kar payları ve pay sahiplerine hazırlık dönemi için faiz olarak veya başka adlarla yapılan her türlü ödemeler ile Sermaye Piyasası Kanununa göre yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kar payları dahil),
- İştirak hisselerinden doğan kazançlar (Limited Şirket ortaklarının, iş ortaklıklarının ortakları ve komanditerlerin kar payları ile kooperatiflerin dağıttıkları kazançlar bu zümreye dahildir.)
- Kurumların idare meclisi başkan ve üyelerine verilen kar payları.

Buna göre örneğin Anonim Şirket hisse sahipliği sebebiyle elde edilen kar payı yıllık beyan esasında Gelir Vergisi'ne tabidir.

Şirketin genel kurulu kar dağıtımına karar verdikten sonra bu kar kısmını ortaklarına nakden veya hesaben dağıttığı zaman temettü geliri elde edilmiş olur. Kişinin bunu tahsil etmemesi sonucu değiştirmez.

Gelir Vergisi Kanunumuza göre; tam mükellef kurumlardan elde edilen kar paylarının yarısı gelir

vergisinden istisna olup "istisna edilen tutar dahil toplam brüt temettü" üzerinden yapılan stopajın tamamı, beyan edilen temettü üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilmektedir. (GVK madde 22/2).

Kurumların dönem karlarını veya yedek akçelerini (Kar Yedekleri) sermayelerine eklemeleri halinde gerçek kişi ortaklarca alınan bedelsiz hisse senetleri kar payı(=temettü) geliri sayılmamakta ve vergi beyanına konu olmamaktadır. Yine, sermaye yedekleri ile sermaye artırımında bulunulması durumunda da sermaye yedeklerinin niteliği gereği kar dağıtımı olarak değerlendirme söz konusu olmamaktadır.

Buna göre; şirketlerden elde edilen kar paylarının sadece yarısı gelir vergisi beyanına konu olur. Beyan zorunluluğu ise diğer menkul sermaye iratları (Örn. Hazine bonusu faizi) ve diğer gelir unsurları ile toplu olarak yıllık beyan haddinin (**2022 yılı için 70.000 TL**) aşılması halinde başlamaktadır. (**2021 yılı için 53.000 TL**).

Dolayısıyla (**70.000 x 2=**) brüt **140.000 TL**'sinden (**Net kar payı: %10 stopaja göre 126.000 TL**) daha fazla temettü geliri elde edilmediği sürece yıllık beyan zorunluluğu bulunmamaktadır. (Tabii ki beyan konusu başkaca gelir unsurları 70.000 TL'lik haddin hesabında ayrıca dikkate alınır.)

Örnek 5:

Net temettü	1.000.000,00
Brüt temettü	1.111.111,11
Şirketçe yapılan vergi kesintisi	111.111,11
Yıllık kar payı GV beyanı	555.555,56
Hesaplanan GV (%15-40)	174.344,44
Stopaj mahsubu	111.111,11
Şahıs tarafından ödenecek Gelir Vergisi	63.233,33
Temettüdeki toplam Gelir Vergisi	174.344,44

Buna göre, bir Anonim Şirketten 1milyon TL net kar payı tahsil eden kişi vereceği yıllık Gelir Vergisi beyanamesi ile 63.233,33 TL Gelir Vergisi ödemiş olacaktır.

Görüldüğü üzere yıllık beyanda matrah olarak brüt temettü tutarının %50'si beyana konu olmakta ve bu tutar üzerinden hesaplanan vergiden de şirketçe yapılan stopaj tutarı mahsup edilmektedir

2.5. Altın Mevduatı Gelirleri ve Altın-Döviz Satış Gelirleri

Altın mevduat hesaplarından vadede elde edilen faiz geliri diğer mevduat hesaplarında olduğu gibi vergi stopajına tabidir. Bu oran tüm vadeler için %15'tir.

Vadesiz hesaplarda bir faiz ödemesi olmadığından herhangi bir vergileme söz konusu olmayacaktır

Altın hesaplarının kapatılması sırasında oluşan değer artışı ya da bankaya satış nedeniyle oluşan

gelir Gelir Vergisi Kanunu'nda herhangi bir kanun maddesi olmadığı için vergi kapsamında değildir.

Aynı şekilde döviz cinsi değişimlerinden elde edilen kazançlar da gelir vergisi kapsamında bulunmamaktadır.

Özetleyecek olursak; ticari amaç ve organizasyon olmaksızın, kişisel yatırımcı olarak gerek döviz, gerekse altın alış-satışlarından elde edilen gelirler (farklı para birimleri arasında alım/satım işlemleri, arbitraj işlemleri) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 2. Maddesinde sayılan gelir unsurlarına girmediğinden yıllık esasta gelir vergisine tabi bulunmamaktadır. Bu gelirler Gelir Vergisi Kanunu'nun kapsamında değildir.

Buna göre; gerçek kişi müşterilerin bankalardaki altın mevduat hesaplarından elde edecekleri gelirleri için de yıllık beyan esasında vergileme zorunluluğu bulunmamaktadır. Aynı şekilde; "altındaki değer artışının" vergiye tabi olduğu konusunda 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

2.6. BES Bireysel Emeklilik Gelirleri

Kişilerin tasarruflarını Bireysel Emeklilik Sisteminde (BES) değerlendirmeleri bir başka yatırım alternatifidir. Bu sistemde yatırımcıların defaten veya periyodik ödemeleri suretiyle oluşan birikimler kurulan fonlarda değerlendirilir. Sistemden çıkış zamanında, sigorta ve emeklilik şirketleri tarafından yapılan geri ödemeler menkul sermaye iradı sayılmakta ve bu ödemeler, sadece getiri (irat tutarı) üzerinden stopaj yoluyla vergilendirilmektedir. Bu gelirler için yıllık gelir beyanı yoktur.

Bireysel emeklilik sisteminden çıkıştaki Vergi stopaj oranları şöyledir:

- a) On yıldan az süreyle katkı payı ödeyerek ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı üzerinden %15,
- b) On yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı üzerinden %10,
- c) Emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı üzerinden %5

Öte yandan katılımcılar tarafından bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı paylarının %25'ine karşılık gelen tutar kadar ayrıca Devlet Katkısı yapılacaktır.

Devlet katkısı, aşağıda yer verilen şartlarla hak kazanılıncaya kadar katılımcıların tasarrufunda olmayacak; Müsteşarlıkça belirlenen yatırım araçlarında yatırıma yönlendirilecektir.

Katılımcılar;

- a) En az 3 yıl sistemde kalmış; ise Devlet katkısı ve getirilerinin %15'ine,

- b) En az 6 yıl sistemde kalmış; ise Devlet katkısı ve getirilerinin %35'ine,
- c) En az 10 yıl sistemde kalmış; ise Devlet katkısı ve getirilerinin %60'ına,
- d) Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazanmış ya da bu sistemden vefat veya malûliyet nedeniyle ayrılmış; ise Devlet katkısı ve getirilerinin tamamına, hak kazanacaklardır. (Devlet katkısının tutarının hesaplanmasına esas katkı payı toplamı brüt asgari ücret tutarını aşmayacaktır.)

Sürelerin hesabında emeklilik sözleşmesi esas alınacak olup; emeklilik hakkını kazanabilmek için en az 10 yıl sistemde bulunmak kaydıyla 56 yaşını doldurmuş olmak gerekmektedir.

Görüldüğü üzere belli bir süre beklenmesi halinde BES sisteminde vergi avantajı söz konusu olmaktadır

3. Değer Artış Kazançları

3.1. Değer Artış Kazancı Nedir?

Gelir Vergisi Kanunu'na göre bazı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar "değer artış kazancı" dır. Gelir Vergisi Kanunu'nun 80 ve izleyen maddeleri bu konudaki esasları belirlemiştir.

Buna göre; gayrimenkullerin, hisse senetlerinin, Devlet Tahvili ve Hazine Bonolarının, EuroBondların alış-satışından sağlanan kazançlar prensip olarak bu kapsamdadır. Bu mal ve hakların alış satışından elde edilen gelirler yıllık esasta Gelir Vergisi beyannamesi ile vergilendirilir.

3.2. Gayrimenkullerin (Tekneler dahil) Satışından Sağlanan Kazançların Vergilendirilmesi

Gayrimenkullerin (arsa, arazi, bina, ayni haklar) alım satımından sağlanan kazançlar değer artış kazancı olarak yıllık beyan esasında Gelir Vergisine tabidir.

Ancak, alındıktan itibaren 5 yıl geçtikten sonra satılan gayrimenkullerin satış kazancı vergiye tabi değildir.

Kazancın hesabında elde edilen reel kazançta ulaşmak için öncelikle "TEFE(Yİ-ÜFE)⁽¹⁵⁾ endekslemesi" yapılır. Bu endekslemede, gayrimenkulün alındığı ay dahil, satıldığı ay hariç olmak üzere aylık Yİ-ÜFE oranında maliyet artırılır. Maliyet artışı (endeksleme) şöyle yapılmaktadır:

Örnek 6:

Gayrimenkul 200.000 TL'ye Haziran/2016'da alınmış ve 400.000 TL'ye Mart/2020'de satılmış olsun; Şubat/2020 Yİ-ÜFE endeks rakamı Mayıs/2016 endeks rakamına bölünmek suretiyle ilk iktisap maliyeti güncellenecektir. Böylece alış maliyeti $(464,64-256,21)/256,21 \times 100 = \%81,35$ ile endekslenecektir.

Satış Bedeli	400.000 TL
Endekslenmiş Alış Bedeli	362.702 TL
Satış Kazancı	37.298 TL
İstisna Tutar	18.000 TL
Matrah	19.298 TL

Ancak bu endeksleme imkânından yararlanabilmek için alış tarihi ile satış tarihi arasındaki Yİ-ÜFE artış oranının %10'dan fazla olması gerekir.⁽¹⁶⁾

Öte yandan bu gelir unsurunda vergi istisnası da öngörülmüştür. 5 yıl içinde alınıp satılan gayrimenkulden sağlanan kazançların **2022** yılı için **25.000 TL'si vergiden istisna** bulunmaktadır. (**2021** yılı için **19.000 TL**.)

Gayrimenkul kazançları gibi şahsi mülkiyetteki tekne satışları da aynı esaslarda gelir vergisine tabidir. Zira mevzuata göre gemi ve tekneler gayrimenkul statüsündedir. Dolayısıyla alım tarihinden itibaren 5 yıl içinde satımı halinde değer artış kazancı kapsamında vergiye tabidir.

3.3. 01.01.2006 Öncesi İhraçlı Devlet Tahvili Ve Hazine Bonosu İle Benzeri Menkul Kıymetlerin (Eurobondlar Dahil) Elden Çıkarılmasından Sağlanan Kazançların Vergilendirilmesi Esasları

01.01.2006 Öncesi İhraçlı menkul kıymetlerin satın alındıktan sonra vadesini beklemeden elden çıkarılması halinde, elde edilen gelir "Değer Artış Kazancı" olarak vergilendirilmektedir. Bu kazançlar belli şartlar dahilinde yıllık esasta vergiye tabidirler.

Mevzuata göre öncelikle elde edilen reel kazançta ulaşmak için "tefe (Yİ-ÜFE) endekslemesi" yapılır. Bu endekslemede, menkul kıymetin alındığı ay dahil satıldığı ay hariç olmak üzere aylık Yİ-ÜFE oranında maliyeti artırılır. Tabii endeksleme hesaplamasının alındığı aydan bir önceki ay endeksinden hareket edilerek yapılması gerekir. (=Satışın yapıldığı aydan bir önceki ayın endeksi/alındığı aydan bir önceki endeksi).

Endeksleme işleminden sonra bu tutar yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilir.

Örnek 7:

Alış bedeli (Haziran 2020)	160.651 TL
Satış bedeli (Şubat 2022)	772.483 TL
Kazanç	611.832 TL
Endeksli Alış Bedeli	376.291 TL
Kalan (Vergi Matrahı)	396.192 TL

Bu durumda 396.192 TL üzerinden 2022 yılı gelir vergisi tarifesine göre vergi ödenir.

1.1.2006'dan önce satın alınmış olan menkul kıymetlerin alış-satış kazancının hesabında gerek

hazine bonusu gerekse, hisse satış zararları elde edilen kazançtan mahsup edilir. Başka deyişle, değer artış kazancı olarak gelir vergisi kapsamına giren tüm menkul kıymet alış satış kar ve zararları birbirine mahsup edilir ve net değer artış kazancı gelir vergisi matrahı olarak beyan edilir. Yurt dışında ortaya çıkan menkul kıymet al-sat zararları varsa bu tutarlar da bu kapsamda mahsuba konu olur.

Tam mükelleflerdeki "enflasyon arındırılmasına" paralel olarak dar mükelleflerin Türkiye'de elde etmiş oldukları menkul kıymet alış satış kazançlarında ise "kur farkları" alış-satış kazancına dahil edilmez.

3.4. Eurobond Satış Kazançlarının Vergilendirilmesi

Eurobond alım-satım kazançları için GVK geçici 67. madde uygulanmaz. Bu durumda alış-satış kazancı, yıllık Gelir Vergisi beyanına konu olur.

Bu kıymetlerin satış kazancı şu şekilde hesaplanır: Alış maliyeti ve satış bedeli TL'ye çevrilir, alış ve satış tarihleri arasında Yİ-ÜFE'ye (Yİ-ÜFE artış oranının alış ve satış tarihleri arasındaki sürede %10 ve üzeri olması halinde) göre endeksleme yapılır ve varsa istisnalar uygulanır, kalan tutar üzerinden de yıllık gelir vergisi beyanı ile gelir vergisi tarifesine göre vergi ödenir. Endekslemede menkul kıymetin alındığı ay dahil, satıldığı ay hariç tutulur. Tabii hesaplamaların alındığı aydan bir önceki ay endeksinden hareket edilerek yapılması gerekir.

Alış satış kazancı hesabında, prensip olarak satış bedeli ile ilk iktisaptaki temiz fiyat arasındaki fark esas alınır. Başka bir anlatımla, kuponlu bir tahvilin satın alınmasında, işlemiş faizin bulunması halinde; işlemiş faiz tutarı kupon alış bedeli olarak, temiz işlem fiyatı (Temiz Fiyat=Sözleşme fiyatı-İşlemiş faiz) ise tahvilin alış bedeli olarak kabul edilir. Tabii ilk kupon tahsilatından önce satış yapılır ise alış maliyeti "kirli fiyat" olur. Başka deyişle alıştan itibaren hiç faiz kupon tahsilatı yapılmamışsa; kazanç tutarı "satış bedeli ile kirli alış fiyatı" arasındaki fark olur.

1.1.2006 tarihinden sonra ihraç edilenler için herhangi bir istisna uygulaması yoktur. Elde edilen kazanç tutarı ne kadar olursa olsun yıllık gelir vergisi beyanamesi verme zorunluluğu vardır.

01.01.2006 (26.07.2001-31.12.2005 arasında ihraç edilenler) tarihinden önce ihraç edilenler için ise, **2022** yılı gelirleri için **58.000 TL vergi istisnası hakkı** vardır. Vergi istisnası hakkının dayanağı, GVK 5281 sayılı Kanun'la değişmeden önceki Mükerrer 80/3 maddesidir. Kazanç bu tutarı aşar ise yıllık gelir vergisi beyanamesi verme zorunluluğu vardır. (**2021** yılı için **43.000 TL**)

Aynı yıl içinde yurt dışı menkul kıymet veya eurobond satış zararı da var ise zarar tutarları ile kazanç tutarları birbirine mahsup edilir ve net kar üzerinden vergi ödenir.G.V.K. açısından faiz geliri menkul sermaye iradidir. Satış kazancı ise değer artış kazancıdır. Bu sebeple gelir grupları bazında yurtdışı hisse satış zararı Eurobond satış kazancından düşülebilir. Ama yurt dışı menkul kıymet (hisse senedi, bono vb.) satış zararları Eurobond faiz gelirinden düşülemez. Satış kar ve zararları kendi içinde düşülerek netleştirilir. Yıllık beyannemede beyana tabi gelirler toplanmak zorunda olsa dahi yurt dışı hisse satış zararı diğer gelirlerden (Örn: Eurobond faizi) GVK md

88'deki sınırlama nedeniyle düşülemez. Beyan olunan satış zararı müteakip yıllardaki (en fazla 5 yıl) aynı mahiyetteki satış karlarından indirilebilir. İtfada oluşan geliri de "faiz" geliri (MSİ) olduğundan bundan satış zararının mahsubu mümkün değildir.

3.5. Hisse Senedi Satış Kazançlarının Vergilendirilmesi

01.01.2006'dan sonra iktisap edilmiş hisse senetlerinde Borsa İstanbul'da (BİST) işlem görenler bir yıl içinde elden çıkarılmaları halinde GVK geçici 67. Madde'ye göre %10 stopaja tabidir, ancak Kararname ile vergi stopajı %0 olarak belirlenmiştir. Başka deyişle; BİST'de işlem gören hisse senedi alım satım kazançlarında; kazanç tutarı ne olursa olsun, vergi ödenmesi söz konusu değildir. (1 yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri ise her hal ve takdirde vergi stopajı kapsamı dışındadır.)

BİST'de işlem gören Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı hisse senetlerinden elde edilen alım-satım kazançları ise %10 vergi kesintisine tabidir. Ancak 1 yıldan fazla süreyle elde tutulan Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı hisse senetleri ise stopaja tabi değildir.

Değer artış kazancı olarak değerlendirilen bu kazançlarda vergi stopajı, 2025 yılı sonuna kadar nihai vergidir, ayrıca yıllık beyan sözkonusu değildir.

BİST'de işlem görmeyen hisse senetlerin de ise durum şudur: Alındıktan itibaren 2 yıl içinde elden çıkarılması halinde gerçek kişilerce elde edilen kazançlar "Değer Artış Kazancı" olarak yıllık gelir vergisi beyanına tabidir. İki yıl geçtikten sonra yapılan satışlardan elde edilen kazançlar ise istisna kapsamında olup herhangi bir vergiye tabi değildir.

Eğer hisse senetleri veraset veya ivazsız intikal (hibe, bağış) yoluyla elde edilmişler ise hisse senetlerinin satışında kazanılan gelirler her hal ve takdirde Gelir Vergisine tabi değildir.

Öte yandan yurt dışı hisse senetlerinden elde edilen kazançlar ise yıllık beyan esasında Gelir Vergisi'ne tabidir. Söz konusu yurt dışı menkul kıymetlerin satış kazancı hesaplamasında; Alış maliyeti ve satış bedeli o tarihler itibarıyla TL'ye çevrilir, alış ve satış tarihleri arasında Yİ-ÜFE'ye göre endeksleme yapılır ve kalan tutar üzerinden de yıllık gelir vergisi beyanı ile gelir vergisi tarifesine göre vergi ödenir. Endekslemede yukarıda değişik bölümlerde izah edildiği üzere menkul kıymetin alındığı ay dahil, satıldığı ay hariç tutulur. Endeksleme yapılabilmesi için Yİ-ÜFE artış oranının %10'dan fazla olması gerekir. Yurt dışı menkul kıymet kar ve zararları birbirinden mahsup edilebilir. Örneğin yurtdışı hisse satış zararı yurt dışı Eurobond satış kazancından düşülebilir. Satış kar ve zararları kendi içinde düşülerek netleştirilir. Bu konuda kitabın yurt dışında kazanılan gelirler kısmında daha detaylı açıklamalar yapılmıştır.

3.6. Varantlarda Vergi Durumu

Varantlar yatırımcıya, dayanak varlığı önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte alma ya da satma hakkı veren ve bu hakkın nakit uzlaşısı ile kullanıldığı menkul kıymet niteliğindeki sermaye araçlarıdır. Diğer bir deyişle varantlar, menkul kıymet haline getirilmiş opsiyonlardır. Dolayısıyla varant satın alan bir yatırımcı, ödediği bedel karşılığında bir dayanak varlığı değil, o dayanak

varlığı alma yada satma hakkını satın alır. Hukuki açıdan da opsiyon sözleşmelerinin dayanak varlık itibarıyla sınırlandırılmış bir çeşidi olarak kabul edilirler ve Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına tabidirler.

Gerçek kişilerin yatırım kuruluşu varantlarından elde ettiği kazançlar, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun (GVK) geçici 67'nci maddesi kapsamında vergi kesintisine tabi olup, yıllık Gelir Vergisi beyanına veya münferit beyana tabi değildir. Bahse konu kanun maddesine ilişkin vergi oranlarını belirleyen Bakanlar Kurulu Kararına göre; "tam ve dar mükellef gerçek kişi ve kurumlarca, paylara ve pay endekslerine dayalı olarak yapılan ve Borsa İstanbul'da işlem gören aracı kuruluş varantlarından elde edilen kazançlarda vergi tevkifat oranı %0 olarak" saptanmıştır. (22.07.2006 tarihli 2006/10731 sayılı Kararname). Bu yönüyle hisse senetlerine paralel bir mevzuat söz konusudur. Bunların dışında kalan varantlardan (dayanak varlıkları yurtdışı endeksler, emtialar ve döviz kurları vb. olan) elde edilen kazançlar için vergi kesintisi oranı %10'dur.

VII. TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİLERCE YURT DIŞINDA ELDE EDİLEN GELİRLERİN VERGİ DURUMU

1. Türk Gelir Vergisi Mevzuatında Vergi Mükellefleri

1.1. Türkiye'de Gelir Vergisi Mükellefiyeti

Gelir Vergisi mevzuatımıza göre; Türkiye'de yaşayan kişiler tam mükellef statüsündedir. Buna göre prensip olarak gerek Türkiye'de elde edilen gelirler, gerekse yurt dışında elde edilen gelirler yıllık gelir vergisi beyanına tabidir. Yurt içi-yurt dışı gelir toplamı yıllık beyanname ile gelecek yılın Mart ayında Türkiye'de kişinin ikametgâhının bulunduğu Vergi Dairesine beyan edilir ve vergi tarifesine göre %15'ten başlanarak %40 oranına kadar vergi ödenir.

Görüldüğü üzere yurt dışında elde edilen bu gelirlerin Türkiye'de "yıllık beyan" esasında beyan edilmesi ve ilgili yıllardaki tarife üzerinden vergisinin ödenmesi gerekmektedir. Zaman zaman yurt dışı Maliye/ Vergi otoriteleri Türk vatandaşlarının ve şirketlerinin yurt dışındaki gelirleriyle ilgili olarak T.C. Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'na bilgi vermekte ve bu da cezalı vergi ödeme riski yaratmaktadır. Bu konuda örneğin Amerikan Vergi İdaresi IRS, periyodik olarak TC Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi'ne Türk vatandaşlarının Amerika'da elde ettikleri gelirlere ilişkin detaylı rapor vermektedir.

1.2. Uluslararası Bilgi Değişimi (CRS)

Son yıllarda ülkeler arasındaki Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarına göre karşılıklı işbirliği ve bilgi paylaşımı da yapılmaya başlamıştır. Bu çerçevede ülkeler, vergi kayıplarını önlemek amacıyla uluslar arası bir işbirliğine imza atmışlardır.

Otomatik bilgi değişimi; kişilerin, yerleşik (mukimi) olduğu ülke dışındaki diğer ülkelerde bulunan finansal hesap bilgilerinin, yerleşik (mukim) olunan ülkeye, her yıl diğer ülke vergi idarelerince, vergisel amaçlarla kullanılmak üzere müteakabiliyet esasında (karşılıklı) ve otomatik olarak elektronik ortamda gönderilmesidir.

Ülkemizdeki bankalarca da "Otomatik Bilgi Değişimi" kapsamında yapılan bildirimler, OECD Ortak Raporlama Standartları (CRS) çerçevesinde imzalanan milletler arası bilgi değişimi anlaşmaları gereği konu ile ilgili yasal otorite olan Gelir İdaresi Başkanlığına yapılmaktadır. Başka ülkelerde vergi mukimi olan kişilere ait bilgiler ilgili ülkeye gönderilmek üzere Gelir İdaresi Başkanlığına rapor edilmektedir. Bu konuda geniş açıklamalar GİB'nin 25.08.2020 tarihinde yayımlanan "Finansal Hesap Bilgilerinin Vergi Konularında Karşılıklı Olarak Otomatik Değişim Standardı Rehberi" dökümanında yer almaktadır.⁽¹⁷⁾ Bunun gibi Türkiye'de yerleşik kişilere ait yurt dışında elde edilen gelirler de ilgili ülkelerde Gelir İdaresi Başkanlığı'na raporlanmaktadır.

Ülkeler vergi kayıplarını önlemek amacıyla uluslararası bir işbirliğine imza atmışlardır. Bu anlaşma,

OECD tarafından 13 Şubat 2014'te "Common Reporting Standard"(CRS) adı altında kamuoyu ile paylaşılmıştır. Mevcut dönemde CRS'i uygulamayı taahhüt eden 100'ü aşkın sayıda ülke bulunmakta olup, Türkiye de bu ülkelerden biridir.

Buna göre; OECD Ortak Raporlama Standartları (CRS) ve ABD Yabancı Hesaplar Vergi Uyum Kanunu (FATCA) çerçevesinde imzalanan milletler arası bilgi değişimi anlaşmaları gereği, Finansal kuruluşların hesap sahiplerinin vergi mukimliklerine ilişkin belirli bilgileri toplama ve Gelir İdaresi Başkanlığı'na (GİB) raporlama sorumlulukları bulunmaktadır.

CRS'i uygulamayı taahhüt eden ülkelerden pek çoğu 1 Ocak 2016'da uygulamaya başlamıştır. Türkiye ise uygulamaya 2018 Haziran ayında başlamıştır. CRS uygulamasına dair Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın paylaştığı döküman GİB'in internet sitesinde de yer almaktadır. Söz konusu rehberde, yurtdışı mukimi olan veya ilişkisi bulunan müşterilerin finansal bilgilerinin hangi ülkelerle paylaşılacağı ve hangi bilgilerin paylaşılacağı hususlarına açıkça yer verilmiştir. Ülkeler arası bilgi değişim takvimi ve paylaşım yapılan ülkeler listesinde güncellemeler olabileceği unutulmamalı ve gelişmeler takip edilmelidir.

Öte yandan ABD ile ilgili olarak bir başka düzenleme de vardır. Yabancı Hesaplar Vergi Uyum Yasası (Foreign Accounts Tax Compliance Act (FATCA) 18 Mart 2010 tarihinde ABD (Amerika Birleşik Devletleri) Hazine Bakanlığı ve ABD Milli Gelirler Dairesi (Internal Revenue Service (IRS) tarafından yayımlanmıştır.

Bilgi değişimine ilişkin Türkiye'nin de içinde olduğu tarihsel gelişim şöyle olmuştur:

- Ülkeler arası Otomatik bilgi değişiminin yasal zeminini oluşturan anlaşma "Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesi" Türkiye de 3 Kasım 2011 tarihinde imzalanmış ve bu anlaşmanın onaylanmasına dair 7018 sayılı Kanun 20 Mayıs 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- Otomatik bilgi değişimini mümkün kılan "Finansal Hesap Bilgilerinin Otomatik Olarak Değişimine İlişkin Çok Taraflı Yetkili Makam Anlaşması" ("MCAA") ise Nisan 2017 yılında imzalanmış, onayına ilişkin Karar 31.12.2019 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmıştır. MCAA; paylaşılacak bilgilerin detayları, bilgi paylaşımının ne zaman yapılacağı, bilgi gizliliği ve güvenliği vb. hususları düzenleyen bir çerçeve anlaşmadır.
- 1.6.2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4025 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 31.12.2019 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan "Finansal Hesap Bilgilerinin Otomatik Olarak Değişimine İlişkin Çok Taraflı Yetkili Makam Anlaşması"nın yürürlük tarihi belirlenmiştir.
- Böylece söz konusu karar ile anlaşmanın yürürlük tarihi; 1.1.2019 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemlerine uygulanmak üzere 3.2.2020 olarak belirlenmiştir.
- 2020 yılı başında MCAA'in uygulanmasına yönelik olarak, GİB tarafından Finansal Hesap Bilgilerinin Vergi Konularında Karşılıklı Olarak Otomatik Değişim Standardı Bilgilendirme Rehberi ("Rehber") yayımlanmıştır. Söz konusu Rehber'de ilgili anlaşmalar kapsamında Türkiye'nin 2019 yılına ilişkin olarak 71 ülkeden bilgi alacağı ve 54 ülkeye bilgi vereceği açıklanmıştır. Bilgi verilecek ülkeler listesinde 21 Avrupa Birliği ("AB") üyesi mevcutken 6 AB üyesi listede yer almamaktaydı. Söz konusu 6 AB üyesinden Almanya Hollanda, Belçika, Avusturya ve Fransa'yı 2019 yılına ait bilgi değişimi açısından takvime almadığını Türkiye

İlgili Rehber’de açıkça ifade etmiştir. Güney Kıbrıs ile ilgili olarak ise Türkiye zaten 2011 yılında imzalanan anlaşma metninde çekince şerhi koymuştur. Bu bağlamda, Türkiye 21 AB ülkesi ile 2020 yılında 2019 yılı bilgilerini değiştirmek üzere bilgi değişimini aktive etmiş, kalan 6 AB ülkesi ile henüz aktivasyon yapmamış idi.

- Bu çerçevede, 2019 yılına ilişkin olarak 2020 yılı sonunda Türkiye’nin 54 ülkeye bilgi vermesi 71 ülkeden de bilgi alması beklenmekteydi. Bununla beraber, AB Komisyonu “Code of Conduct Group” un 15.02.2021 tarihli raporundan Türkiye’nin herhangi bir bilgi değişiminde bulunmadığı anlaşılmıştır. Söz konusu raporda Türkiye’nin AB üyesi ülkelerle tam anlamıyla bilgi değişimini aktif hale getirebilmesi için açık olan bazı sorunları çözmesi gerektiğini ve bunun için zamana ihtiyacı olduğunu ifade ettiği belirtilmiştir. Raporda Türkiye’ye eksiklikleri gidermesi konusunda zaman vermiş ve eksikliklerin giderilmesine yönelik siyasi taahhüt istemiştir.
- Bu güncel gelişmeler çerçevesinde, Türkiye’nin 2021 yılı içerisinde daha önceden 2019 yılına ilişkin olarak bilgi paylaşımında bulunmayacağını açıkladığı ülkeler de (Almanya, Fransa, Avusturya, Hollanda, Belçika) dahil olarak 2019 ve 2020 yılı bilgilerini diğer ülkelerle paylaşması beklenmektedir.
- Öte yandan İsviçre’nin iç hukuku gereği söz konusu ülke ile bilgi paylaşımı en erken 2022 yılında, 2021 yılı bilgilerinin paylaşılmasıyla başlayabilecektir.

1.2.1. Otomatik Bilgi Değişiminin Kapsam

Türkiye’deki finansal kuruluşlarda tutulan finansal hesap bilgileri bilgi değişimi kapsamına girmekte olup, taşınmaz ve araç gibi taşınır bilgileri otomatik bilgi değişimi kapsamında değildir. Kapsama girmesi durumunda, hem gerçek kişi (bireysel hesaplar) hem de kurumlara ait (kurum hesabı) bilgiler karşılıklı olarak paylaşılabilir.

Bu kapsamda bankalar, saklama ve yatırım kuruluşları ile sigorta şirketleri nezdindeki;

- Mevduat hesapları,
- Saklama hesapları,
- Ortaklık ve borç ilişkisi menfaati,
- Nakdi değer sigorta sözleşmeleri,
- Düzenli ödeme sözleşmelerine (anüiteler)

ilişkin finansal bilgileri karşılıklı olarak paylaşılacaktır.

Bu çerçevede;

- Hesap sahibinin ve kurumlarda kontrol eden kişilerin (bazı ortaklar ya da bazen yöneticiler); adı-soyadı, adresi, yerleşik (mukim) olduğu ülke, yerleşik (mukim) olunan ülkedeki vergi kimlik numarası,
- Banka hesap numarası, hesap bakiyesi ya da değeri,
- Hesaba yıl içinde ödenen faiz, temettü, menkul kıymet satış kazancı gibi gelirlerin ya da hesapta tutulan varlıkların satışında doğan gelirlerin toplam brüt tutarı gibi bilgiler

GİB vasıtasıyla ilgili ülke Maliye Bakanlığı veya Vergi İdarelerine iletilmiş olacaktır.

Bildirimler hesabın tutulduğu para birimiyle (Türk Lirası, Avro, İngiliz Sterlini, ABD Doları vb.) yapılacaktır.

Örneğin; Almanya'da yerleşik Bay (A)'nın Türkiye'deki (B) bankasında bulunan hesaplarının 31 Aralık tarihli bakiyeleri aşağıdaki gibi olsun: 1. hesap: 10.000 Euro 2. hesap: 10.000 TL 3.hesap: 10.000 ABD Doları. Bu durumda hesap bakiyeleri herhangi bir kura dönüştürülmeden 3 ayı hesap bakiyesi olduğu gibi bildirim konu olacaktır.

Anlaşma kapsamındaki finansal hesapların 31 Aralık tarihindeki hesap bakiyesi ya da değeri ile bu hesaba yıl içinde ödenen gelir (faiz, kar payı, temettü, finansal varlıkların satışından elde edilen gelirler vb.) bildirim kapsamındadır. Ancak, örneğin bir mevduat hesabına yıl içinde yatırılan gayrimenkul kira ödemesi, borç ödemesi gibi hesap hareketleri otomatik bilgi değişimi kapsamında değildir.

Hesabın yıl içinde kapatılmış olması halinde kapatılmış olduğu bilgisi hesabın kapatılmasını takip eden yıl bildirilecektir. Örneğin; 2019 yılında kapatılan bir hesap, 2019 yılına ilişkin 2020 yılında yapılacak değişimde yer alacaktır. (2018 yılında veya öncesinde kapatılmış bir hesap 2020 yılında yapılacak değişimde yer almaz). Hesabın yalnızca kapatıldığı yıl ile ilgili bildirim yapılacaktır. Kapatılmış hesaplara ilişkin hesap bakiyesi veya değeri sıfır "0" olarak bildirilecektir. Bununla birlikte hesap kapatılmış bile olsa kapanma tarihine kadar hesaba işleyen faiz gibi bilgiler bildirim tabidir.

Müşterek olarak tutulan hesaplarda ortakların her biri hesap sahibi gibi değerlendirilir ve hesap bakiyesinin tümü bildirilir. Bildirimde hesabın bakiyesinin ortak sayısına bölünmesi söz konusu değildir.

Hissedar olunan bir şirketin üretim ya da mal alım-satımı gibi aktif bir ticari faaliyetle uğraşması halinde ortağı yurtdışında yerleşik (mukim) de olsa ortaklık payı kaç olursa olsun kurum hesabı otomatik bilgi değişimi kapsamına girmez. Fakat Türk vatandaşlarının yurtdışında kurdukları şirketler adına Türkiye'de açtıkları hesapların bildirim söz konusu olabilir.

Görüldüğü üzere tüm hesap türlerinde hesabın yılsonu bakiyesi bildirim tabi olup, hesap bakiyelerinin kaynağına ilişkin (emekli aylığı, kira geliri gibi) bilgiler otomatik bilgi değişimi kapsamında değildir. Bununla birlikte, mevduat hesaplarında ayrıca hesaba yıl içinde ödenen faiz de bildirilecektir. Saklama hesaplarında hesaba yıl içinde ödenen faiz, temettü ve diğer gelirler ile finansal varlığın satışından doğan gelirler bilgi değişimi kapsamındadır. Mevduat ve saklama hesapları dışındaki hesap türlerinde ise (örneğin anüiteler), hesap sahibine yapılan ödemeler bildirilir.

Yukarıdaki açıklamaların hepsi ülkeler arası karşılıklı bilgi paylaşımındaki esas ve ilkelerdir. Türkiye'deki yabancılara ait finansal bilgiler kişinin yerleşik olduğu ülke makamlarına gönderilirken, Türkiye yerleşiklerine ilişkin yabancı ülkelerdeki bilgiler de Türkiye Maliye Bakanlığı birimlerine gönderilmektedir.

1.2.2. Bilgilerin Paylaşımı Halinde Vergi İnceleme Ve Tarhiyat Süreci Nasıl Olacak? Çifte Vergilendirme Nasıl Önlenecek?

Otomatik bilgi değişimine bağlı olarak hemen otomatik bir vergi tarhiyatı, vergi veya ceza ödeme

söz konusu olmayacaktır. Yurt dışından gelen bilgi GİB tarafından değerlendirildikten sonra konu, bir Vergi Müfettişi'ne (vergi inceleme elemanı) havale edilecek ve mükellef nezdinde yapılan inceleme sonucunda düzenlenen rapora göre işlem yapılacaktır. Kişi bu aşamada; Vergi Müfettişi'ne gerekli bilgileri verecek, savunma yapacak, aynı dönemde zarar ettiği işlemler varsa onları deklare edecek, satış geliri varsa satılan kıymetin alındığı tarih ve maliyet bedeli gibi bir çok bilgi ve belgeyi ibraz edecektir. Vergi Müfettişi bu bilgileri bir tutanağa bağlıyacak ve bütün bu bilgiler ile savunmalardan sonra düzenlenecek rapora göre işlem yapılacaktır.

Öte yandan her hal ve takdirde çifte vergilendirme söz konusu olmayacaktır. Elde edilen gelir, ya sadece gelirin elde edildiği ülkede (örneğin Türkiye'de) vergilendirilecek, ya da gelirin elde edildiği ülkede (örneğin Türkiye'de) ödenen vergi, mukim olunan diğer ülkede ödenecek vergiden mahsup edilebilecek, yani Türkiye'de ödenen vergi ilgili ülkede ödenecek tutardan düşülebilecektir. Türkiye'de elde edilen gelirlerin bazıları diğer ülkelerde de vergilendirmeye tabidir. Örneğin; Türkiye ile (A) ülkesi arasındaki "Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması" kapsamında Türkiye'de temettü gelirlerinden %10 oranında vergi kesintisi yapılıyor ve asıl mukim olunan (A) ülkesinde bu gelirlerden %15 oranında vergi alınıyor ise, aradaki farkın (A) ülkesine ödenmesi söz konusudur. Bunun gibi yurt dışı temettü gelirinde stopaj yapılmışsa Türkiye'deki vergilemede bu tutar mahsuba konu olacaktır.

1.3. Gerçek Faydalanıcı (Beneficial Owner) Bildirim Zorunluluğu

OECD'nin küresel anlamda vergi şeffaflığını sağlamaya yönelik olarak; "Gelirlerin/servetlerin arkasındaki gerçek isimlerin bilinmesi vergi kaçakçılığı ile mücadele açısından" Gelir İdaresi Başkanlığı'nca 529 Seri Nolu VUK genel tebliğ yayımlanarak düzenleme yapılmıştır. (Resmi Gazete: 13 Temmuz 2021/31540)

Bu kapsamda, tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin gerçek faydalanıcı bilgisinin güncel, tam ve doğru bir şekilde tespit edilebilmesi amacıyla gerçek faydalanıcının belirlenmesine ve bildirilmesine ilişkin olarak bildirim zorunluluğu getirilmektedir.

Tebliğe göre;

Gerçek faydalanıcı: Tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri nihai olarak kontrolünde bulunduran ya da bunlar üzerinde nihai nüfuz sahibi olan gerçek kişi veya kişileri;

Trust: Bir malvarlığının belirli bir lehtar ya da lehtar grubunun yararlanması için, malvarlığının maliki olan sözleşme kurucusu tarafından, söz konusu malvarlığının yönetimi, kullanımı ya da sözleşmede belirtilen diğer tasarruflarda bulunulması amacıyla sözleşmeyi icra eden bir mütevellinin kontrolüne bırakılmasını hüküm altına alan hukuki ilişkiyi,

ifade etmektedir.

Tebliğ ile "Gerçek Faydalanıcı (Ultimate Beneficial Owner)" tespiti ile ilgili olarak bildirim zorunluluğu getirilmiş olup, Türkiye'de vergi mükellefi olan şirketler Kurumlar Vergisi ve Geçici Vergi Beyannameleri ekinde bu konuda bildirim yapacaklardır.

Tebliğe göre "Gerçek Faydalanıcı" şu şekilde belirlenecektir:

"MADDE 5 -

(1) Tüzel kişilerde;

- a) Tüzel kişiliğin yüzde yirmi beşi aşan hissesine sahip gerçek kişi ortakları,
- b) Tüzel kişiliğin yüzde yirmi beşi aşan hissesine sahip gerçek kişi ortağının gerçek faydalanıcı olmadığından şüphelenilmesi veya bu oranda hisseye sahip gerçek kişi ortak bulunmaması durumunda, tüzel kişiliği nihai olarak kontrolünde bulunduran gerçek kişi ya da kişiler,
- c) (a) ve (b) bentleri kapsamında gerçek faydalanıcının tespit edilemediği durumlarda, en üst düzey icra yetkisine sahip gerçek kişi ya da kişiler,

gerçek faydalanıcı olarak kabul edilerek bildirimde konu edilir.

(2) Tedbirler Yönetmeliğinin 12'nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen tüzel kişiliği olmayan iş ortaklıkları gibi teşekküllerde;

- a) Tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri nihai olarak kontrolünde bulunduran gerçek kişi ya da kişiler,
- b) (a) bendi kapsamında gerçek faydalanıcının tespit edilememesi halinde tüzel kişiliği olmayan teşekkül nezdinde en üst düzeyde icra yetkisine sahip gerçek kişi ya da kişiler,

üst düzey yönetici sıfatıyla gerçek faydalanıcı olarak kabul edilir ve bildirimde konu edilir.

(3) Trust ve benzeri teşekküllerde; kurucular, müteveli, yönetici, denetçi veya faydalanıcı sıfatını haiz olanlar ya da bu teşekküller üzerinde nüfuz sahibi olanlar gerçek faydalanıcı olarak kabul edilerek bildirimde konu edilir."

Bildirim formuna göre; bilgisi verilen kişinin anılan şirketteki gerçek faydalanıcılığı hissedarı olduğu bir başka şirketten kaynaklanıyorsa bu şirket(ler)in de açıklama alanında belirtilerek hisse oranı örnekte anlatılan şekilde hesaplanmalıdır. A şirketinin %80 hissesine sahip olan bir B şirketinin %40 oranında hissedarı olan X kişinin, A şirketine ilişkin bildirimde $80 \times 40 = 32$ oranında hisse sahibi olduğu bildirimde yapılmalıdır. Ayrıca hangi şirket(ler) aracılığıyla dolaylı ortak olduğu belirtilmeli ve gerektiğinde gerçek faydalanıcı olma sebebine ilişkin ilave açıklamalar yapılmalıdır. Örneğin, hangi şirket(ler) aracılığıyla dolaylı ortak olduğu belirtilmelidir.

Öte yandan Türkiye'de yönetim merkezi olan veya Türkiye'de mukim yöneticisi olan yabancı ülkede kurulmuş trust ve benzeri teşekküllerin yöneticileri, mütevellileri veya temsilcileri için de "gerçek faydalanıcı bilgisi" bildirimde verme zorunluluğu getirilmiştir. Bu kişiler gerçek faydalanıcı bilgisini her yılın Ağustos ayı sonuna kadar Gelir İdaresi Başkanlığına bir form ile elektronik ortamda bildirmek zorundadır. İlk bildirim süresi 31/8/2021 tarihidir. Görüldüğü üzere Türkiye'de yerleşik kişilere ait olan yurt dışındaki trust, vakıf ve benzeri oluşumların da Türk Mali Makamlarına (GİB) bildirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de vergi mevzuatı kapsamına giren gelirlerin varlığı halinde bu tutarlarda vergi beyanına konu olacaktır.

Bildirim dönemi ve verilme zamanı: Bildirim yapma yükümlülüğü getirilen kurumlar vergisi mükellefleri, gerçek faydalanıcı bilgisini geçici vergi beyannameleri ve yıllık kurumlar vergisi beyannamesi ekinde bildirmek zorundadır. Yurt dışında trust ve benzeri yapıları olan gerçek kişiler ise her yıl Ağustos ayında bildirim yapacaklardır.

1.4. Yurt Dışında Kontrol Edilen Şirket, Trust, Fonlar (CFC)

Tam mükellef gerçek kişi ve kurumların doğrudan veya dolaylı olarak ayrı ayrı ya da birlikte sermayesinin, kar payının veya oy kullanma hakkının en az % 50'sine sahip olmak suretiyle kontrol ettikleri yurt dışı iştirakleri kontrol edilen kurum (Controlled Foreign Company) sayılır. CFC sayılması için yurt dışı kuruluşun %10'dan az vergi yükü taşıması gerekir.⁽¹⁸⁾

Buna göre; yurt dışı kuruluşlara yatırım yapan, yurt dışında şirketi olan (trust, yatırım fonu veya herhangi bir finansal entity dahil) Türkiye'deki vergi mükellefleri açısından, yurt dışındaki bu kurumlar fillen kar payı dağıtmamış olsa dahi, vergi uygulamaları açısından kar payı dağıtılmış olduğu kabul edilerek ve bu suretle yurt dışında oluşan bu kazançlar Türkiye'de kurumlar vergisine veya şahsi gelir vergisine tabi tutulmaktadır.⁽¹⁹⁾

Esasen vergi cenneti olan ülkelerde (genellikle offshore'lar) veya Türkiye'ye göre düşük vergi ödenen ülkelerde kurulu şirket veya fonlardan temettü dağıtılmamış olsa dahi sağlanan kazançlar, kişiler açısından temettü (kar payı) elde edilmiş gibi Gelir Vergisi'ne tabi olmakta; kurumlar açısından da yurt dışından elde edilen kazanç sayılmaktadır. Dolayısıyla, söz konusu tutarların Türkiye'de "yıllık beyan" esasında beyan edilmesi ve ilgili yıllardaki tarife üzerinden vergisinin (GV veya KV) ödenmesi gerekmektedir.

Bu durumda örneğin yurt dışındaki şirketin aktifinde yer alan hisse senetlerinin satışında kazanç söz konusu olduğunda, CFC uygulaması nedeniyle Türkiye'deki şahıslar açısından ortaya çıkacak bu kazanç vergiye tabi olacaktır. Bir başka deyişle, Türk Vergi Mevzuatı açısından CFC olarak algılanan bu şirketlerin yıl sonunda oluşacak karları Türkiye'de otomatik olarak vergiye tabi olmaktadır .

CFC konusu yapılan bir vergi incelemesinde ortaya çıkarılabilir. TR'deki banka hesaplarına yurt dışından gelen paralar, yapılan bazı sözleşmelerin Vergi Makamlarınca tespiti, vergi otoriteleri arasında uluslar arası bilgi değişimi sonucu elde edilen bilgilere dayanılarak sonuca ulaşılabilir. Ayrıca ülkeler arası otomatik bilgi değişimi (CRS) sonucunda alınan raporlara istinaden de inceleme başlatılabilir. Ülkeler arası bilgi paylaşımı (CRS) konusundaki gelişmeler takip edilmelidir.

2. Yurt Dışında Elde Edilen Hangi Gelirler için Türkiye'de Gelir Vergisi Ödenmesi Gerekir?

Yurt dışında elde edilen gelirler Türkiye'de yıllık esasta gelir vergisine tabidir. Tevkifata ve istisnaya konu olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarına ilişkin beyanname verme sınırı **2022** yılı için **3.800 TL**'dir. Buna göre yabancı banka yabancı bono faiz gelirlerinde , kar payı gelirlerinde 2022 yılı için 3.800 TL'yi aşmak şartıyla yıllık beyan söz konusudur. (**2021** yılı için **2.800 TL**.)

Türkiye'de vergilendirme sırasında yurt dışında ödenen vergiler var ise bu tutarlar hesaplanan vergiden mahsup edilir. Türkiye de mahsup yapılırken kişinin toplam ödeyeceği vergiden değil, Türkiye'de beyan edilen yurt dışı gelirin hesaplanan vergisinden (ödenecek menkul sermaye iradi kısmının vergisinden) mahsup edilir. Ülkeler arası vergi oranı farklılığından kaynaklanan yurt dışında ödenmiş fazla kısım var ise iade yapılmaz.

Yurt dışında elde edilen gelirler Türkiye'ye getirilsin veya getirilmesin, eğer yurt dışı kazanç kişinin o ülkedeki banka hesabına geçmişse Türkiye'de yıllık gelir vergisi beyanına tabi olacaktır. Örneğin, ABD Hazine Bonosu faizi kupon tahsilatı kişinin yabancı ülkedeki banka hesabına geçmiş ise bu para TR'ye transfer edilmese dahi gelir vergisine konu olacaktır. Ancak, kişinin iradesi dışındaki sebeplerden Türkiye'deki hesaplara intikal yapılamıyor ise gelirin elde edilmesi kişinin bunlara tasarruf edebildiği yıl itibariye gerçekleşir.

Aşağıdaki gelirler Türkiye'de yıllık beyan kapsamındadır:

- Yabancı Bankalardaki mevduat faizi,
- Yabancı Bankalardaki repo faizi,
- Yabancı ülkelerin çıkardığı bonoların faizi, satış kazançları,
- Yabancı ülke şirketlerinin çıkardığı bonoların faizi, satış kazançları,
- Yabancı ülkelerdeki şirketlerin hisse senetlerinden elde edilen temettü gelirleri,
- Türkiye Hazinesi'nin çıkardığı Eurobond faiz gelirleri, satış kazançları,
- Türk özel sektör şirketlerin yurt dışında ihraç ettiği tahvillerin faiz gelirleri, satış kazançları,
- Vergi cenneti olan ülkelerde kurulu şirket, trust veya fonlardan temettü dağıtılmamış olsa dahi sağlanan kazançlar (Kontrol edilen yabancı kurum=CFC uygulaması),
- Yabancı ülke yatırım fonları/yatırım ortaklıkları gelirleri,
- Yabancı ülkelerdeki vadeli işlemler ile türev ürünlerden elde edilen gelirler (Yurt dışındaki finansal kuruluşlarda yapılan Vadeli İşlem Sözleşmeleri, Yurtdışı Fark Kontratları ve benzeri diğer vadeli işlem/türev ürün kazançları),
- Yabancı ülkelerdeki yapılandırılmış ürünlerden elde edilen gelirler,
- Yabancı ülkelerdeki bonoların alım-satım kazançları,
- Yabancı ülkelerdeki şirketlerin hisse senetlerinin alım-satım kazançları,
- Yabancı ülkelerdeki gayrimenkullerden elde edilen kira gelirleri.

2.1. Eurobond Faizleri ve Satış Kazançları

Eurobond faizleri ve alım-satım kazançları GVK'nın Geçici 67. Maddesi kapsamında olmadığı için yıllık esasta gelir vergisine tabidir.^{(20) (21)}

2.1.1. Eurobond Faiz Gelirleri

Eurobond faiz gelirleri Gelir Vergisi Kanunu açısından "menkul sermaye iradi" gelirdir.

Eurobond faiz gelirleri için GVK geçici 67. maddedeki stopaj usulü uygulanmadığından (işlemi

yapan banka veya aracı kurumca vergi stopajı uygulamasının dışında olduğundan), bu gelirler yıllık esasta gelir vergisi beyanına konu olur. Başka gelirler (örneğin temettü, kira, vb.) nedeniyle beyan yapıldığında da bu beyana eklenirler.

Eurobond faizi teorik olarak stopaja tabidir ancak stopaj oranı 0'dır. Bu nedenle 3.800 TL'lik yurt dışı faiz/repo haddinin Eurobond gelirleri ile ilgisi yoktur, bu tutar yurt dışında ihraç edilmiş menkul kıymetler ile oradaki bankalardan elde edilen faiz gelirleri içindir. (GVK madde 86/1-c, 86/1-d)

Burada önemli husus yıl bazında elde edilen faiz geliri tutarının her yıl için açıklanan yıllık beyan haddini aşıp aşmadığıdır. Eğer bu sınırın altında gelir elde edilmişse beyan yapılmaz, sınır aşıldığında ise gelirin tamamı için gelir vergisi beyannamesi verilir. Yıllık beyan haddi 2022 yılı için 70.000 TL'sidir. Beyan haddinin aşıp aşılmadığının tespitinde; beyana tabi diğer gelir unsurlarının da (ücret geliri hariç⁽²²⁾) dikkate alınması gerekir. (2021 yılı için 53.000 TL).

Bu kıymetlerin faiz gelirleri, kupon tahsilatlarında ve itfada meydana gelir. Tahsilat sırasındaki tutar TCMB döviz alış kurundan TL'ye çevrilir. Örneğin 2022 yılında sadece eurobond faiz geliri elde edilmişse ve bu tutar yıllık gelir vergisi beyan haddi olan 70.000 TL'yi aşıyorsa gelirin tamamı beyan edilir. Veya eurobond faizi 20.000 TL olmakla beraber ayrıca 65.000 TL işyeri kirası da var ise ve toplamda beyan sınırı geçildiğinden toplam 85.000 TL için yıllık beyanname ile gelir vergisi ödenir.⁽²³⁾

İtfa'daki anapara kur farkı vergiye tabi değildir. (GVK Madde: 75/5)

Ortak hesaplardan elde edilen faiz gelirlerinde her bir kişi için 70.000 TL'nin geçilip geçilmediğine ayrı ayrı bakılır.

Eurobondların vadeden önce başka vadeli bir bono veya tahviller ile değiştirilmesi veya ihracatçı tarafından vadeden önce geri çağırılması menkul kıymetlerin itfası hükmündedir (Erken itfa). Dolayısıyla bu işlemdeki gelir faiz geliri mahiyetinde olup, alım-satım kazancı değildir.⁽²⁴⁾

Faiz kupon tahsilatlarındaki "gelir" olarak; döviz cinsinden hesaba geçen tutarların o tarih için geçerli TCMB döviz alış kuru (TCMB'ce 1 gün önce açıklanan kur) ile bulunan TL tutarı esas alınır.

Primli alıfta ödenen prim tutarı (işlemiş faiz değil) eurobond'un bu tarihten sonraki kupon faiz tahsilatlarına paylaştırılarak elde edilen faiz gelirinin tespitinde düşülebilir. Kuponlu bir tahvilin satın alınmasında, satın alma bedelinin itfa bedeli ile varsa işlemiş faiz tutarının üzerinde olması halinde, başka bir deyişle temiz fiyatın itfa bedelini aşması durumunda fazla olan kısım izleyen dönemlere ilişkin faiz kuponlarının maliyeti (alış bedeli) olarak dikkate alınır (GVK 257 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği).

Beyannameye intikal edecek faiz geliri tutarından "depo etme (saklama) ve sigorta ücretleri gibi menkul kıymetlerin muhafazası için yapılan giderler"; "tahsil giderleri" ile "aracı kurum/banka komisyonu veya işlemlerdeki diğer hizmet bedelleri" vergi matrahının tespitinde beyanname

üzerinde indirim olarak dikkate alınabilir. Çünkü gelir vergisi net (safi) gelir üzerinden alınır. Ancak bunlar dışında başkaca bir giderin hesaba katılması mümkün görünmemektedir. Örneğin; kaldıraç kullanılarak eurobond alınması halinde, kullanılan kredinin faizinin elde edilen faiz gelirinden düşülme imkanı yoktur. (GVK Madde: 78).

Örnek 8:

Stopaja Tabi İşyeri Kirası	: 46.000 TL
Eurobond Faiz Geliri	: 30.000 TL
Beyan Edilecek Gelir	: 76.000 TL

Yukarıdaki örnekte; her bir gelir unsuru tek başına 70.000 TL'nin altında kalmakla birlikte, beyan sınırının belirlenmesinde her iki gelir unsuru toplanır. Toplam gelir 70.000 TL'yi aştığından gelirin tamamı beyan edilir. Beyan sınırını aşan 6.000 TL'lik kısım değil, 76.000 TL'nin tamamı vergi matrahı olarak beyan edilir. Tabii her bir gelir unsuru net kazanç üzerinden dikkate alınır, başka deyişle giderler indirildikten sonraki kısımlar esastır.

Örnek 9:

Ücret Geliri	: 950.000 TL
Eurobond Faiz Geliri	: 48.000 TL
Beyan Edilecek Gelir	: 950.000 TL

Ücret geliri 70.000 TL'lik beyan haddinin hesabında dikkate alınmadığı için Eurobond Faiz Geliri yıllık beyannameye dahil edilmeyecektir.

Örnek 10:

İktisaptan sonraki ilk kupon faizi tahsilatına ait faiz gelirinin hesabında, alış sırasında ödenen "temiz fiyat-kirli fiyat farkı" işlemiş faiz olarak düşülür ve kalan tutar "faiz geliri" olarak dikkate alınır. Başka deyişle işlemiş faizin bulunması halinde işlemiş faiz tutarı kupon alış bedeli, temiz işlem fiyatı (Temiz Fiyat=Sözleşme fiyatı-İşlemiş faiz) ise tahvilin alış bedeli olarak kabul edilir. (GVK 257 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği).

Eurobond nominal bedel	: 100.000 USD
Eurobond alış fiyatı (kirli fiyat)	: 104.843 USD
İşlemiş faiz tutarı	: 3.114 USD
Eurobond temiz alış fiyatı	: 101.729 USD

Yıllık %7,375 faizli olan (2 kupon ile toplamda yıllık 7.375 USD faiz tahsilatı) bu kıymetin 05.02.2022 tarihindeki ilk kupon faiz tahsilinde alınan 3.687,5 USD'lik tutardan alışta ödenmiş olan 3.114 USD düşülür ve ilk kupon faiz geliri olarak 573,5 USD dikkate alınır. Dolayısıyla kişi yılda toplamda $573,5 + 3.687,5 = 4.261$ USD faiz geliri elde etmiş olur.

2.1.2. Eurobond Satış Kazançları:

Eurobond satış kazançları gelirleri Gelir Vergisi Kanunu açısından "değer artış kazancı" gelirdir.

Eurobond alım-satım kazançları için GVK geçici 67. madde uygulanmaz. Bu durumda alış-satış kazancı yıllık beyana konu olur.

1.1.2006 tarihinden önce ihraç edilen eurobondlar için **2022** yılı için **58.000 TL istisna hakkı** bulunmaktadır. Yasal dayanak, GVK'nın 5281 sayılı Kanun'la değişmeden önceki Mükerrer madde 80/3 hükmüdür. (**2021** yılı için **43.000 TL**).

Bu kıymetlerin satış kazancı şu şekilde hesaplanır: Alış maliyeti ve satış bedeli TL'ye çevrilir, alış ve satış tarihleri arasında Yİ-ÜFE'ye göre endeksleme yapılarak ilk iktisap maliyeti arttırılır ve bu maliyet tutarı satış bedelinden düşülerek kalan tutar üzerinden de yıllık gelir vergisi beyanı ile gelir vergisi tarifesine göre vergi ödenir.

Alış satış kazancı hesabında, satış bedeli (kirli fiyat) ile ilk iktisaptaki temiz fiyat arasındaki fark esas alınır. Başka bir anlatımla, kuponlu bir tahvilin satın alınmasında, işlemiş faizin bulunması halinde; işlemiş faiz tutarı kupon alış bedeli olarak ilk kupon faiz gelirinin hesabında dikkate alınır, temiz işlem fiyatı (Temiz Fiyat=Sözleşme fiyatı-İşlemiş faiz) ise tahvilin alış bedeli olarak kabul edilir. Ancak satış tarihi itibarıyla alıştan itibaren hiç faiz kupon tahsilatı yapılmamışsa; kazanç tutarı "satış bedeli ile kirli alış fiyatı" arasındaki fark olur.

Net satış kazancının tespitinde, aracı kurum/banka komisyonu veya işlemlerdeki diğer hizmet bedelleri vergi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınabilir.

Aynı yıl içinde yurt dışı menkul kıymet veya eurobond satış zararı da var ise zarar tutarları ile kazanç tutarları birbirine mahsup edilir ve net gelir üzerinden vergi ödenir. Zira mevzuatımıza göre; aynı yıl içindeki eurobond satış kar ve zararları ve hatta diğer yurt dışı menkul kıymet (yabancı ülke veya yabancı şirket bonoları, hisse senetleri) satış kar zararları birbirine mahsup edilir ve net kazanç üzerinden vergi ödenir. Dolayısıyla eurobond satış karı elde edildiği yılda YP hisse senedi veya YP bono satış zararı da var ise eurobond satış karından vergi ödenmeyebilir.

Eurobond satışında zarar çıktığında bu zarar aynı yıl içindeki "kira, eurobond faizi, serbest meslek kazancı vb. diğer gelir unsurlarından" düşülemez. Zira Kanun'un 88. madde hükmüne göre; "diğer kazanç ve iratlardan doğan zararlar" o yıl içinde elde edilen diğer gelirlerden mahsup edilemiyor. Aynı yıl içindeki diğer gelirlerden mahsup edilememekle beraber, menkul kıymet zararının, gelecek 5 yıl içinde aynı mahiyetteki menkul kıymet (eurobondlar, yurt dışı hisse senedi, yat fonu, bono, vb.) satışlarından doğan beyana tabi kazançlardan indirilebilmesi gerekir. Çünkü madde hükmünde buna bir engel görünmemektedir. (GVK Madde: 88).

Örnek 11:

Eurobond satış kazançları için yukarıda bahsettiğimiz gibi 70.000 TL'lik beyan haddinin aşılıp aşılmadığının bir önemi yoktur. Dolayısıyla satış kazancı 10.000 TL de olsa beyan zorunluluğu vardır.

Eurobond Satış Kazancı	: 26.000 TL
Eurobond Faiz Geliri	: 40.000 TL
Toplam Gelir	: 66.000 TL

Yukarıdaki örnekte; yıllık toplam gelir beyan haddi 70.000 TL'nin altında kaldığından sadece satış karı beyana tabidir. Zira; faiz gelirlerinden farklı olarak satış kazançları için yıllık beyan sınırı

uygulaması yoktur. Bunun için satış kazancı tutarı ne olursa olsun yıllık gelir vergisi beyannamesi verilme zorundadır. Faiz geliri ise bu örnekte beyana tabi olmayacaktır, çünkü toplamda 70.000 TL'lik yıllık beyan haddi geçilmemiştir. (2021 yılı için 53.000 TL),

Örnek 12:

Aşağıdaki örnekte eurobond satış kazançlarındaki "endeksleme imkanı" gösterilmektedir. Görüleceği üzere Yİ-ÜFE endekslemesi sonrasında beyana tabi bir kazanç çıkmamaktadır. Tam tersine 520 TL zarar söz konusu olmaktadır.

Alış Tarihi	Mayıs 21	Satış tarihi	Ocak 22
Alış Bedeli USD	202.000	Satış Bedeli USD	205.000
Alıştaki USD	8,28	Satıştaki USD	12,97
Alış Bedeli TL	1.672.560	Satış Bedeli TL	2.658.850
ÜFE Nisan / 21	642	ÜFE Aralık / 21	1.022
ÜFE Aralık/Nisan	1,59		
Endeksli Maliyet	2.659.370	Satış Bedeli TL	2.658.850
Satış Kazancı USD	3.000		
Satış Kazancı TL	986.290		
Satış Zararı (Endeksli)	-520		

2.1.3. Eurobondlarda vergi istisnası:

2001 yılında yaşanan ekonomik kriz sebebiyle 26.7.2001-31.12.2005 tarihleri arasında elde edilen eurobondlar gelirleri (faiz+satış kazancı) özel bir kanunla vergi dışı bırakılmış idi. Ancak Kanun maddesine göre; bu istisna 31.12.2007 tarihinden itibaren kalkmıştır.

2008 yılından itibaren elde edilen bu faiz ve satış kazancı gelirlere prensip olarak herhangi bir istisna uygulanmamaktadır.

Bununla birlikte yukarıda belirttiğimiz üzere;

- Faiz gelirleri için, 2022 yılı yıllık beyan haddinden(=70.000 TL) daha fazla bir faiz geliri elde edilmemişse yıllık beyan yapılmaz ve herhangi bir vergi ödenmez.
- Eurobond satış kazançlarında ise 1.1.2006 tarihinden önce ihraç edilen eurobondlar için 2022 yılı için 58.000 TL istisna hakkı bulunmaktadır. (2021 yılı için 43.000 TL)

2.1.4. Dernek ve Vakıfların Eurobond Gelirleri:

Kurumlar Vergisi Kanununa göre; "Dernek ve vakıflar Kurumlar Vergisi mükellefi" değildir. Ancak dernek veya vakıf içinde/nezdinde bir "iktisadi işletme" oluşması halinde bu iktisadi işletmeler kurumlar vergisine tabi olur. Örneğin BJK derneği kurumlar vergisine tabi değildir, ama klüp

içinde kazanç amacıyla oluşturulan bir futbol veya basketbol okulu iktisadi işletmedir ve burada oluşan net kazanç kurumlar vergisine tabidir.

Eğer salt dernek olarak faaliyet gösteriliyorsa (içinde iktisadi işletme yoksa) kurumlar vergisine tabi değildir. Bu durumda dernek veya vakıf tarafından elde edilen Eurobond faiz veya satış kazançları herhangi bir vergiye tabi tutulmaz. Zira dernek veya vakıf nezdinde kurumlar vergisi olmayacağı gibi, bu kıymetlerde vergi stopajı da söz konusu değildir. Mevzuatımıza göre Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen Eurobondların faiz gelirleri ve alım-satım kazançları stopaj kapsamı dışındadır. (Gelir Vergisi Kanunu Geçici 67. Madde).

Dolayısıyla yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde dernek, vakıf ve sendikalara ait eurobond faiz veya satış kazançları için herhangi bir vergi yükü söz konusu olmamaktadır. (Not: Özel sektör şirketleri tarafından yurt dışında ihraç edilen bonoların faizlerinde ise, gelir vergisi kanunu uyarınca vadeye göre stopaj uygulanır: vadesi 1 yıla Kadar %7, 1-3 yıl arası %3, 3 yıldan uzun olanlarda %0. Ancak stopaj tutarı ihraççılarca karşılandığından tahvil yatırımcıları net faiz geliri elde ederler.)

2.2. Türkiye'de Kurulmuş Ancak Yurt Dışı Enstrümanlara Yatırım Yapan Yatırım Fonlarında Vergi Avantajı

Yukarıda belirtildiği üzere; bireysel yatırımcıların yurtdışı piyasalarından yukarıda belirtilen yatırımları doğrudan kendileri yapmaları sebebiyle elde edilecek gelirler (yurt dışı yatırım fonu geliri, bono faiz geliri, hisse senedi kar payı, menkul kıymet satış kazancı, mevduat faizi ve yukarıda sayılan diğer gelirler) üzerinden ertesi yıl yapılacak yıllık gelir vergisi beyannamesi ile %40'a kadar gelir vergisi ödemek durumu söz konusudur.

Eğer bu yatırımcılar aynı ürünlere yatırım yapan Türkiye'de Kurulmuş olan Yatırım Fonlarına yatırım yaparlar ise bu durumda; vergi yükü %10 oranında kalacaktır⁽²⁵⁾. Görüldüğü üzere yatırım fonunda %40-%10=%30 vergi avantajı vardır. Örneğin; Portföyünde T.C. Eurobond'ları ile Türk Şirketlerinin yurt dışında ihraç ettikleri bonolar bulunan yatırım fonları ile yabancı Devler / Şirket bonoları-hisse senetleri bulunan Yatırım Fonları bu kapsamdadır.

Bahse konu vergi avantajı sebebiyle son yıllarda Türkiye'deki portföy yatırım şirketlerince kurulan bu tarz fonlar yatırımcılara sunulmaktadır. Örneğin yurt dışındaki global sağlık ve yenilenebilir enerji firmalarına bu şekilde SPK izniyle kurulan yatırım fonları aracılığıyla kolayca yatırım yapılabilmektedir. Böylece dünyanın önemli şirket hisselerinden kar payı, satış kazancı gibi gelirler yatırım fonu değerine yansımakta, gerçek kişiler bu hisselerle doğrudan yatırım yapmamış olduklarından yıllık Gelir Vergisi beyan ve vergi ödemesiyle uğraşmamaktadırlar.

2.3. Yabancı Hisse Senedi Gelirlerinde Vergileme:

Son zamanlarda "yabancı para" cinsinden menkul kıymetlere yatırım yapma eğilimi var. Sabit getirili Eurobond'lar ile yurt dışı borsalarda işlem gören hisse senetleri ve ETF'ler bu

kapsamda. BİST'deki hisse satış kazançlarında hiç vergi olmamasına, yurt içi temettü gelirlerinin ise sadece yarısı vergiye tabi olmasına rağmen, kur riski almak istemeyen yatırımcılar yurt dışı piyasalardaki menkul kıymetlere yönelmekte. Gerek gelişmiş ve gerekse gelişmekte olan ülke borsalarındaki, hatta frontier marketlerdeki hisse senedi yatırımlarından elde edilen gelirlerin Türkiye'deki vergilendirme konusu bu çerçevede ele alınması gereken bir konu olmaktadır.⁽²⁶⁾

2.3.1. Kar payı geliri

Yabancı ülkedeki şirketlerden elde edilen kar payı yıllık esasta Gelir Vergisi beyannamesi ile beyan edilir ve o yıl geçerli vergi oranları tarifesine göre vergilendirilir⁽²⁷⁾.

Yabancı hisse senetleri temettüleri için 2022 yılına ait beyan sınırı 3.800 TL' dir. Elde edilen kar payı tutarı 3.800 TL'den fazla ise gelirin tamamı yıllık gelir vergisi beyanına tabidir. Burada yurt içi temettü gelirlerinden farklı olarak gelirin tamamı vergi konusuna girer⁽²⁸⁾. Şirketçe dağıtılan YP hisse senedi kar payı tutarı kişinin yabancı ülkedeki banka hesabına geçmiş ise bu para o günün TCMB döviz alış kuru ile TL' sine çevrilir.

Türkiye'de yapılan vergilemede; varsa yurtdışında ödenen vergiler Gelir İdaresi Başkanlığı'nın kural ve uygulamaları doğrultusunda Türkiye'de çıkan vergiden mahsup edilir⁽²⁹⁾. Tabii ki; Türkiye'de mahsup yapılırken kişinin toplam ödeyeceği vergiden değil, Türkiye'de beyan edilen yurt dışı gelirin hesaplanan vergisinden (ödenen menkul sermaye iradi kısmının vergisinden) mahsup edilir. Vergi oranı farklılığından kaynaklanan yurt dışında ödenmiş fazla kısım var ise iade yapılmaz.

Bir de şu hususu vurgulamak gerekir ki; gelirin elde edilmesi açısından paranın ülkemize getirilmesi şart değildir. Başka deyişle yurt dışında elde edilen gelirler Türkiye'ye getirilsin veya getirilmesin, eğer yurt dışı kazanç kişinin o ülkedeki banka hesabına geçmişse Türkiye'de yıllık gelir vergisi beyanına tabi olacaktır. Örneğin, şirketçe dağıtılan YP hisse senedi kar payı tutarı kişinin yabancı ülkedeki banka hesabına geçmiş ise bu para Türkiye'ye transfer edilmese dahi gelir vergisine konu olacaktır. Ancak, kişinin iradesi dışındaki sebeplerden Türkiye'deki hesaplara intikal yapılamıyor ise gelirin elde edilmesi kişinin bunlara tasarruf edebildiği yıl itibariyle gerçekleşir.

2.3.2. Hisse satış kazancı

Kar payı gelirleri gibi YP hisse senedi satış kazançları da "değer artış kazancı" olarak yıllık Gelir Vergisi beyanına konu olur⁽³⁰⁾.

Bu kıymetlerin satış kazancı şu şekilde hesaplanır⁽³¹⁾:

- Alış bedeli ve satış bedeli; alım ve satım tarihlerindeki kurlardan TL'ye çevrilir.
- Alım ve satım tarihleri arasındaki dönemde Yİ-ÜFE artış oranı %10 ve üzerinde çıkarsa, alış maliyeti bu oranda artırılır.
- Endekslemeye menkul kıymetin alındığı ay dahil, satıldığı ay hariç tutulur.
- Maliyeti artırılan tutar ile satış tutarı arasındaki gelirin tutarı ne olursa olsun, beyan edilir. Bu işlemde herhangi bir vergi istisna tutarı veya yıllık beyan haddi aşılması şartı yoktur.
- Yıllık gelir vergisi beyanı ile gelir vergisi tarifesine göre vergi ödenir.

- Burada en önemli husus şudur: Kur farkları vergiye tabidir! Bu hesaplamalara göre, TL esasında kazanç var ise, döviz bazında zarar çıksa dahi vergileme yapılır. Bu sebeple ana parada kayıp (zarar) dahi söz konusu olabilir. Dolayısıyla satış kararı vermeden bu hesaplamayı yapmak gerekir. Özellikle kur artışının Yİ-ÜFE endeksinden fazla olduğu hallerde satış halinde yüksek gelir vergisi çıkabilir. Başka deyişle yatırımın yapıldığı döviz cinsinden zarar edildiği halde, bir de vergi ödenmesi söz konusu olur. Hakkaniyete ve vergi hukuku ilkerine aykırı olan bu durumun çözümü için ilgili kanun maddesinde değişiklik yapılması gerekmektedir. Aynı adaletsiz durum Eurobond satışlarında da vardır. Nasıl ki döviz mevduatlarında ve YP tahvillerin itfalarında ana para kur farkı üzerinden vergi alınmıyorsa, satış kazançlarındaki kur farkı üzerinden de vergi alınmamalıdır. Zira gelir vergisi; elde edilen gelirden ödenir, sermaye üzerinden değil.
- Vergi matrahının tespitinde, aracı kurum/banka komisyonu veya işlemlerdeki diğer hizmet bedelleri vergi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınabilir.

Bir başka hususa da değinmeliyiz. Çünkü eğer varsa, bir imkân ve avantaj söz konusu olur. Mevzuatımıza göre; aynı yıl içinde bir başka YP menkul kıymet satış zararı da (yurt dışı hisse senedi, yatırım fonu, Eurobond satış zararı) var ise zarar tutarları ile kazanç tutarları birbirine mahsup edilir ve net kazanç üzerinden vergi ödenir. Dolayısıyla aynı yıl içindeki satışlarda bu konu göz önünde bulundurulmalı.

YP menkul kıymet satışında zarar çıktığında bu zarar aynı yıl içindeki diğer gelir unsurlarından düşülemez. Örneğin YP hisse senedi veya Eurobonda satış zararı, yıllık gelir vergi beyannamesi verilirken beyannamedeki örneğin; "kira gelirinden", "serbest meslek kazancından" mahsup edilemez. Yani menkul kıymet satış karları ve zararları kendi grubu içinde netleştirilebilmektedir. Zira Kanun'un 88. madde hükmüne göre; "diğer kazanç ve iratlardan doğan zararlar" o yıl içinde elde edilen diğer gelirlerden (kira, serbest meslek kazancı gibi) mahsup edilemiyor. Aynı yıl içindeki diğer gelirlerden mahsup edilememekle beraber, menkul kıymet zararının, gelecek 5 yıl içinde aynı mahiyetteki menkul kıymet (hisse senedi, yatırım fonu, bono vb.) satışlarından doğan beyana tabi kazançlardan indirilebilmesi gerekir. Çünkü madde hükmünde buna bir engel görünmemektedir (GVK Madde: 88).

2.3.3. İndirilebilecek masraflar

Beyannameye intikal edecek gelirlerin tespitinde indirilecek masraflar var mıdır? Evet bazı masraflar kazançtan düşülebilir. Çünkü Kanun'a göre; "Gelir bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır." (GVK Madde:1).

Bahse konu giderler şunlardır: (GVK Madde:78).

1. Depo etme (Saklama) ve sigorta ücretleri gibi menkul kıymetlerin muhafazası için yapılan giderler;
2. Temettü hisseleri ile faizlerin tahsil giderleri (Şirket toplantılarına bizzat veya bilvekele iştirak gibi sermayenin idaresi için yapılan giderler irattan indirilmez);
3. Menkul kıymetler ve bunların iratları için ödenen her türlü vergi, resim ve harçlar (gelir vergisi irattan indirilmez.)

Bu çerçevede, banka veya aracı kurum komisyonu veya işlemlerdeki diğer hizmet bedelleri vergi

matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınabilir. Ancak bunlar dışında başkaca bir giderin hesaba katılması mümkün görünmemektedir. Örneğin; kaldıraç kullanılarak hisse senedi alınması halinde, kullanılan kredinin faizinin elde edilen temettü gelirinden veya satış karından düşülme imkanı yoktur.

2.4. Yurt Dışındaki Hisse Senedi, Bono ve diğer Menkul Kıymet Alım-Satım Kazançlarının Hesaplanması

2.4.1. Satış Kazancının Tespiti

Yurt dışında alınıp satılan menkul kıymetlerin (yurt dışı şirketlere ait bonolar, hisse senetleri, yabancı devletlerin çıkardığı bonolar gibi menkul kıymetler ile Türk özel sektör firmalarının yurt dışında ihraç edilen bonolar) satış kazancı Türkiye'de Gelir Vergisi'ne tabidir.

Söz konusu yurt dışı menkul kıymetlerin satış kazancı şu şekilde hesaplanır:

Alış maliyeti ve satış bedeli o tarihler itibarıyla TL'ye çevrilir, alış ve satış tarihleri arasında Yİ-ÜFE'ye göre endeksleme yapılır ve kalan tutar üzerinden de yıllık gelir vergisi beyanı ile gelir vergisi tarifesine göre vergi ödenir. Endekslemede menkul kıymetin alındığı ay dahil, satıldığı ay hariç tutulur. Endeksleme yapılabilmesi için Yİ-ÜFE artış oranının %10'dan fazla olması gerekir. Tabii endeksleme hesaplamasının alındığı aydan bir önceki ay endeksinden hareket edilerek yapılması gerekir.

Mevzuatımıza göre "aynı yıl içinde birden fazla menkul kıymet alınıp satılması halinde, bunların kazancı birlikte" hesaplanır. Alım-satımın birinden doğan zarar, diğerinin karına mahsup edilir. Gelir Vergisi Kanunu geçici 56. madde ve eski 82. maddede yer alan bu prensip 21.01.2003 tarihli Maliye Bakanlığı açıklaması çerçevesinde uygulanmaya devam etmektedir.

2.4.2. Yurt Dışı Menkul Kıymet Zararlarını Yurt Dışı Faiz Gelirinden Mahsup Edilebilir mi?

GVK açısından faiz geliri menkul sermaye iradidir. Satış kazancı ise değer artış kazancıdır. Bu sebeple gelir grupları bazında yurtdışı hisse satış zararı sadece Eurobond satış kazancından düşülebilir. Ama yurt dışı menkul kıymet (hisse senedi, bono vb.) satış zararları Eurobond faiz gelirinden düşülemez. Satış kar ve zararları kendi içinde düşülerek netleştirilir. Yıllık beyannemede beyana tabi gelirler toplanmak zorunda olsa dahi yurt dışı hisse satış zararı diğer gelirlerden (Örn: Eurobond faizi) GVK md. 88'deki sınırlama nedeniyle düşülemez. Beyan olunan satış zararı müteakip yıllardaki (en fazla 5 yıl) aynı mahiyetteki satış karlarından indirilebilir. İtfada oluşan gelir "faiz" geliri (MSİ) olduğundan bundan satış zararının mahsubu mümkün değildir.

Dolayısıyla, yurt dışındaki menkul kıymet alım-satım kazancı ve zararlarının birbirinden mahsubu başka deyişle netleştirme mümkündür. Bu durumda gelir vergisi beyannamesinde elde edilen kazancın net tutarı beyan edilir. Ancak yurt dışı menkul kıymet satış zararının yurt dışı faiz geliri

veya kar payı gelirinden mahsubu mümkün değildir (iki farklı gelir türü söz konusu olduğundan).

Örnek 8

Kişinin gerek yurt içindeki aracı kurumlardan ve gerekse yurt dışındaki hesaplarından yıl içinde yaptığı işlemler aşağıdaki gibidir:

TC Hazinesi Eurobond kupon faizi	:	10.000 Euro
TC Hazinesi Eurobond Satış Kazancı	:	42.000 Euro
Eldorado Gold Şirketi hisse satış zararı	:	45.000 USD
HalkBank Kazakistan Hisse Senedi temettü geliri	:	24.000 USD
CAMECO Şirketi hisse satış zararı	:	55.000 USD

Burada Eurobond kupon faizi ile HalkBank(KZK) Hisse Senedi temettü geliri "menkul sermaye iradi" olarak yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir. Faiz ve temettü tutarları, hesaba yattığı günün TCMB alış kurundan TL'ye çevrilecektir.

Öte yandan yıl içinde gerçekleşen menkul kıymet satışlarındaki kazanç ve zararlar birbirine mahsup edilecektir. CAMECO Şirketi ve Eldorado Gold Şirketi hisse satış zararları toplamı olan 100.000 USD, 42.000 Euro'luk Eurobond satış kazancından fazla olduğu için Eurobond satış kazancı beyan edilmeyecektir. Aşan zarar tutarının beyannamedeki diğer bir gelir unsuru olan "menkul sermaye iradi" gelirinden mahsup edilmesi ise mümkün değildir.

2.5. Uluslararası Hayat Sigortası Gelirleri ve Vergilendirme

Yukarıdaki bölümlerde açıklandığı üzere; Türkiye'de ikamet eden gerçek kişiler, tüm dünya üzerinden elde ettikleri gelirler üzerinden Türkiye'de vergi mükellefidir. Dolayısıyla, gelirin elde edildiği kaynak ülkenin vergi uygulamalarından bağımsız olarak, yurtdışından elde edilen değer artış kazancı, temettü, mevduat faizi gibi menkul sermaye iratları için yürürlükteki Gelir Vergisi tarifesine göre (en yüksek oran %40) beyan esasında vergi ödenmesi söz konusu olmaktadır. Bu çerçevede ülkeler arası finansal bilgilerin yetkili makamlarca karşılıklı olarak paylaşılması ve benzeri gelişmeler doğrultusunda, şahsi servetlerin yönetiminde vergi optimizasyonu yaratacak yeni ve daha yenilikçi çözümlere ihtiyaç duyulmakta ve yeni ürünler sunulmaktadır.

Son zamanlarda "Uluslararası Hayat Sigortası (International Life Insurance)" adı altında yeni bir finansal ürün yatırımcılara sunulmaktadır. Bu yapıda gerçek kişinin (şahsın) sahip olduğu nakit ya da diğer menkul kıymetler (hisse senedi, tahvil, bono vb.) hayat sigortası planına ilişkin yapıya başlangıçta devredilmekte ve bu varlıklar yatırımcının tercihine ve beklentilerine göre belirlenen uzun vadeli bir sigorta poliçesine bağlanmaktadır. Bu şekilde uluslararası sigorta şirketleri ile yapılan sözleşmelerde, ilgili mevzuat gereğince müşterilerin finansal varlıklarının %100'ü "Custodian (Saklama/Takas)" Bankasında bulundurulmaktadır. Söz konusu varlıkların tutulduğu saklama/takas bankaları ise genellikle derecelendirme notu A ve A+ olarak belirlenen finansal kuruluşlar olmaktadır. Poliçe süresince, yatırımcıların kendileri ya da kendi belirleyecekleri bir finansal danışman/portföy yöneticisi tarafından poliçe içerisinde yer alan varlıkların

yönetimine devam edilebilir. Böylelikle poliçeye bağlanan varlıklar işletilmeye devam edilir. Görüldüğü üzere esasen yatırım fonu benzeri bir varlık yönetimi, "uluslararası hayat sigorta poliçesi" adı altında biçimlenmektedir. Başka deyişle bir poliçe altında menkul kıymet portföy yönetimi yapılmaktadır.

Bu çerçevede yapılan hayat sigortalarının poliçe süresince vergi erteleme imkanı sağladığı ve özellikle ülkeler arası bilgi değişimi (CRS) ortamında gizlilik imkanı verdiği öne sürülmektedir. Bir de vergi mevzuatı açısından ilk yatırım tutarına (sermaye) ilişkin kur farkı kazancının ortaya çıkmadığı belirtilmektedir.

Uluslararası hayat sigortası poliçeleri ise belli bir dönemi kapsadığından, poliçenin içinde bulunan varlıklar işletilmeye ve değerlendirilmeye (kar payı tahsilatı, menkul kıymet satış kazancı gibi) devam etseler dahi vergiyi doğuran olay poliçenin sonunda gerçekleşmekte ve bu süreçte herhangi bir vergi beyanına konu edilecek bir gelir söz konusu olmamaktadır. Başka deyişle; poliçeler kapsamında elde edilecek gelirler prensip olarak vergiye tabi olmakla birlikte, poliçeden kısmen yada tamamen para çekilişi yapılmadığı sürece vergi beyanı gerekmemektedir. Yani sigorta poliçesi devam ettiği sürece bütün alım-satım kazançları, kar payı ve faiz gelirleri poliçenin değerine yansımakta, ancak bu değer artışları için o aşamada herhangi bir gelir vergisi ödemesi yapılmamaktadır. Dolayısıyla örneğin 1 yıllık dönemlerde elde edilen yurt dışı kupon faizi veya temettü gibi gelirler (menkul sermaye iratları) için Türkiye'de vergi yükümlülüğü doğmamakta, bu gelirler poliçe değerine yansımakta ve sonuçta vergi ertelemesine olanak sağlanmaktadır. Bir diğer avantaj da; vergi sürecinde kar ve zararların, (faiz, kar payı) mahsup edilerek gelirin netleştirilmesi olmaktadır. Zira vergi mevzuatımıza göre; değer artış kazançları ile menkul sermaye iratları birbirlerinden mahsup edilemediği gibi, farklı yıllara ait kar ve zararlar da (Örn: bu yılki kupon faizi ve hisse senedi satış kazancı ile geçen yılın bono veya hisse satış zararı) netleştirilmemektedir. Oysa yurt dışı hayat poliçe altında ise bütün varlık gruplarından elde edilen kar ve zararlar poliçenin süreci boyunca netleştirilmekte ve sonuçta poliçe geliri ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle esasen yurt dışında kurulmuş yatırım fonlarından bir farklılık söz konusu olmamaktadır.

Uluslararası hayat sigortası poliçelerinde vergileme poliçe süresinin sonunda gerçekleşmektedir. Esasen kısmi çıkışlarda da bu gündeme gelmektedir. Sigorta poliçesi tamamen sona erdirildiğinde ya da kısmi çekim ortaya çıkan değer artışı, o safhada Türkiye'de yıllık beyan konusuna girmekte ve vergilendirilmektedir. Poliçeden kısmi çıkış durumunda da poliçenin toplam değeri başlangıçtaki değere göre değerlendirilir ve oranlama yoluyla çıkışa tekabül eden kısma ilişkin kazanç hesaplanır ve bu tutar vergiye tabi olur. Burada kur farkı tutarı konusu önem kazanmaktadır. Bize göre poliçeye prim olarak yatırılan anapara tutarı için sözleşme sonunda kur farkından kaynaklanan tutarı bir gelir unsuru olarak değerlendirilemez. Zira temel vergicilik ilkeleri gereği ana para kur farklarının Gelir Vergisi'ne tabi olmaması gerekir. Aksi durumda servet üzerinden Gelir Vergisi alınmış olur. Oysa bizim Gelir Vergisi Kanunu'muz 7 adet gelir unsurunu bizzat sayarak/tanımlayarak sadece elde edilen geliri ve kazancı vergilemeyi amaçlamıştır. Nitekim döviz cinsinden ihraç edilmiş bonoların ana para kur farkının vergiye tabi olmadığı açıkça belirtilmiştir. Yine döviz tevdiat hesapları bunun gibidir. Sadece elde edilen "faiz" geliri vergiye tabi olur. Bu çerçevede, yurt dışında yapılan söz konusu sigorta poliçesinin de, sadece gelirinin "menkul sermaye iradı" olarak ve çıkış yapıldığı aşamada o günkü kura göre vergilenmesi gerekir.

2.6. Yurt Dışında Elde Edilen Menkul Sermaye İradı (Faiz, Kar Payı) Ve Değer Artış Kazançlarında (Menkul Kıymet Satışı) Gelirin Elde Edilmesi Tarihi

Yurt dışında elde edilen gelirler Türkiye'ye getirilsin veya getirilmesin, eğer yurt dışı kazanç kişinin o ülkedeki banka hesabına geçmişse Türkiye'de yıllık gelir vergisi beyanına tabi olur. Örneğin, ABD Hazine Bono faiz kupon tahsilatı kişinin yabancı ülkedeki banka hesabına geçmiş ise bu para TR'ye transfer edilmese dahi gelir vergisine konu olacaktır. Ancak, kişinin iradesi dışındaki sebeplerden Türkiye'deki hesaplara intikal yapılamıyor ise (Örneğin; banka hesabının bulunduğu ülkede sermaye/kambiyo kontrolü ve bunun gibi sebeplerle hesapta blokaj söz konusu olduğunda) gelirin elde edilmesi kişinin bunlara tasarruf edebildiği yıl itibarıyla gerçekleşir. (GVK Madde:85)

Bir de menkul kıymet satışlarındaki "gelirin elde edilme zamanı" açısından varolan bir tartışmaya değinmek gerekir: İşlem talimatının verildiği gün mü yoksa takas günü mü? Bu konu özellikle yılın son günlerinde yapılan işlemlerde karşımıza çıkmaktadır. Vergi mevzuatımıza göre gelire hukuken ve ekonomik olarak hangi gün tasarruf edilmiş gelirin o tarihte elde edildiği kabul edilir. Bu da takas günüdür, başka deyişle valörün tarihi olup; satış işleminin (elden çıkarma işleminin) tekemmül ettiği tarih budur. Zira işleme ait elden çıkarma o gün gerçekleşmekte ve satış bedeli de hesaba o gün geçmektedir. İç mevzuatımızdaki GVK Geçici 67. Maddeye ilişkin 257 seri nolu gelir vergisi tebliğinde de; "**Tevkifat matrahı tespit edilirken işlem günündeki bilgilerin esas alınacağı ve tevkifatın ise alım-satım ilişkisi takas tarihinde yapılacağı**" belirtilmiştir.

2.7. Eski Yıllar İtibarıyla Vergi Tarhiyat Riskleri:

Türk vergi mevzuatına göre; verginin doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar.

Dolayısıyla 2022 yılı başı itibarıyla 5 yıllık zamanaşımı kuralı çerçevesinde **2017-2021** yılları için 2022 yılı sonuna kadar vergi beyan yükümlülüğü vardır. **2016 ile daha önceki yıllar için zamanaşımı** dolduğundan herhangi bir vergi salınamaz, ceza uygulanamaz.

2017-2021 yılları gelir vergisi oranları gelirin tutarına göre %15-%40 arasındadır.

Örneğin 2017 yılında yurt dışında 1.000.000 TL tutarında bir gelir elde edilmiş ve bu bilgi Türk Maliye İdaresi'nin bilgisi dahiline girmiş ise kişi hakkında;

Gelir Vergisi	: 341.650 TL
Vergi Ziyai Cezası	: 341.650 TL (Eğer tekerrür varsa ceza 1,5 kat olarak uygulanır.)
Toplam:	: 683.300 TL

Vergi ve ceza uygulaması söz konusu olabilecektir. Ayrıca bu tutara ilaveten normal vade tarihi itibarıyla vergi aslı üzerinden her ay için Maliye Bakanlığınca belirlenen "**gecikme faizi**" ödenir.

Eğer eski yıllarda bu şekilde beyan dışı kalmış gelir unsuru var ise Vergi Usul Kanunu'nun 371. Maddesi kapsamında Vergi Dairesine kendiliğinden başvuru yapmak suretiyle vergi tarhiyatı ve cezadan kurtulmak mümkündür. Bu durumda beyan olunan vergi aslı ile gecikme zammı ödenir, ceza söz konusu olmaz.

2.8. Yurt Dışı Varlık Barışı İmkanları:

Ülkemizde zaman zaman çıkan ve ülkeye döviz varlıklarının geri dönmesini amaçlayan kanunlar ile yurt dışında varlıkları olan kişilere belli şartlar dahilinde vergi riskini kaldıran fırsatlar getirilmiştir. Hiç şüphesiz "yurt dışı varlık barışı" ülkeler arası otomatik bilgi değişiminin koşullarında artık daha da önem kazanmış bir konu oldu⁽³²⁾.

Bu kanunlardan en sonuncusu olan 7256 sayılı Kanun'un başvuru süresi 30.06.2021 tarihli Cumhurbaşkanlığı kararı ile 6 ay uzatıldı. Son başvuru tarihi 31.12.2021 tarihi oldu.

Ayrıca Kanuna göre Cumhurbaşkanlığı'nın bir 6 ay daha uzatma hakkı var. Bu durumda süre 30 Haziran 2022 tarihine kadar uzar. Dolayısıyla başvuru 30/06/2022 tarihinde yapılır ise yurt dışında elde edilen gelirler açısından 2021 yılı tamamen, 2022 yılının da yarısı için vergi riski ortadan kalkar. Görüldüğü gibi vergi riskinin ortadan kaldırılması açısından başvuru tarihleri önemlidir. Buna göre 2021 yılı için 31.12.2021 tarihinde başvuru yapılmalı ve ayrıca yeniden süre uzatılması söz konusu olduğunda da 2022 ilk 6 ayı için 30/06/2022 tarihinde başvuru yapılmalıdır. Başka deyişle 2 aşamalı 2 adet başvuru rasyonel olmaktadır. Böylece söz konusu dönemlerde elde edilen yurt dışı gelirleri için vergi tarhiyat riski kalmamaktadır.

Geçmiş kanunlardan farklı olarak 7256 sayılı Kanun'da %1 gibi %2 gibi vergi ödeme yok ve bu imkandan faydalanabilmek için sadece beyan edilen yurt dışı varlıkların 3 ay içinde Türkiye'ye getirilmesi gerekli. Başka deyişle Kanun'dan faydalanmanın tek şartı bu.

Türkiye'ye transferi veya virmanı mümkün olmayan menkul kıymetler için Türkiye'ye getirme şartı da yok, sadece beyan formunun banka veya aracı kuruma verilmesi yeterli. Başka bir anlatımla yurt dışındaki para ve benzeri nakit varlıkların bildirimden itibaren 3 ay içinde bankalara transferi gerekmekte, yine bunun gibi Türkiye'den satın alma imkanı olan/saklama hizmeti verilebilen menkul kıymetlerin de (bono, eurobond, yurt dışı borsalarda işlem gören hisse senedi vb.) Türkiye'deki banka veya aracı kurumlara virman yapılması şart. Ancak yurt dışındaki bankalar nezdinde bulunan "özel yatırım fonları (Örn SICAV fonları), trust, aile şirketi hissesi ve benzeri yatırımlara ait menkul kıymetler ile katılım belgeleri" açısından ise sadece beyan yeterli olmaktadır. Zira bu kıymetlerin Türkiye'deki banka ve aracı kurumlara transferi yapılamamaktadır. Bununla birlikte ilerideki bir vergi inceleme ihtimali karşısında, bu konunun ispat ve tevsiki açısından bildirim formunun verileceği banka veya aracı kurumdan "söz konusu menkul kıymetler için saklama hizmeti verilemediğine" ilişkin bir yazı alınması tavsiye edilmektedir.

Bir de bildirme esas tutarlar ne olacak? Hangi varlık tutarı beyan edilecek?

Bilindiği üzere önceki yıllarda da aynı mahiyette aşağıda belirtilen kanunlar çıkarılmıştı:

- 2008 yılında 5811 sayılı kanun,
- 2009 yılında 5917 sayılı kanun,
- 2013 yılında 6486 sayılı kanun,
- 2016 yılında 6736 sayılı kanun,
- 2018 yılında 7143 sayılı kanun,

Dolayısıyla yeni kanun çerçevesinde bildirim yapılacak yurt dışı varlık tutarının belirlenmesinde; Türkiye'den kambiyo mevzuatına uygun olarak daha önceki yıllarda yurt dışına gönderilen paralar ile yukarıda belirtilen kanunlar kapsamında "varlık barışı" bildirim yapılan tutarlar toplamını aşan kısmın bildirim konusu olması gerekir.

Başka deyişle Türkiye'de vergisi ödenen gelirlere (Örn; ücret, temettü, kira vb.) veya vergiden istisna olan kazançlardan (Örn; 5 yıl geçtikten sonra yapılan gayrimenkul satışı gibi) biriktirilen paranın önceki yıllarda kambiyo mevzuatına uygun olarak yurt dışına gönderilmiş olması durumunda bu anaparaya ilişkin bir beyan değil; bu paranın faiz, temettü, menkul kıymet satış karı vb. işlemlerden doğan getirisine ait tutarların bildirim konusu olması gerekir⁽³³⁾. Ancak belirtmek gerekir ki yurt dışına Türkiye'den gönderilmiş olan bu anaparanın kambiyo mevzuatına uygun olarak transfer edilmiş olması ve Türkiye'de vergisi ödenmiş veya istisna tutulmuş kaynaklardan olması gerekir. Örneğin yasal yoldan giden parayla eurobond alındı ve son 5 yılda elde edilen faizler için Türkiye'de vergi beyanı yapılmadı ise sadece bahse konu faiz gelirleri tutarlarının beyanı ve takiben de 3 ay içinde bu tutarların Türkiye'ye transferi yeterli olacaktır.

VIII. VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ UYGULAMASI

1. Türk Vergi Mevzuatında Veraset ve İntikal Vergisi Mükellefleri

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'na göre, Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetinde bulunan şahıslara ait mallar ile Türkiye'de bulunan malların veraset suretiyle veya ivazsız bir tarzda hibe ve bağış yoluyla başka şahıslara transferi "veraset ve intikal vergisine" tabidir. T.C. tabiiyetindeki şahısların yurt dışındaki malları da vergi konusuna girmektedir. Öte yandan, bu vergi, Türk tabiiyetinde bulunan şahısların ecnebi memleketlerde aynı yollardan iktisap edecekleri mallara da şamildir.

Bununla beraber Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetindeki bir şahsın Türkiye hudutları dışında bulunan malını veraset tarikiyle veya sair suretle ivazsız bir tarzda iktisap eden ve Türkiye'de ikametgâhi olmayan ecnebi şahıs bu vergi ile mükellef tutulmaz.

Görüldüğü gibi, ecnebi şahıslara ait olsalar da Türkiye'de bulunan malların (mülkiyete konu olabilen menkul ve gayrimenkul şeylerle mameleke girebilen sair bütün haklar ve alacaklar, bankadaki mevduat hesabı gibi) veraset suretiyle intikalinde veraset ve intikal vergisi vardır. Dolayısıyla Türkiye'de saklanan menkul kıymetler, mevduat hesapları gibi servet unsurları yabancı kişiye ait bile olsa o kişinin vefatı halinde mirasçılar veraset ve intikal vergisi ödemek durumundadır.

Verginin mükellefi, bu şekilde ivazsız olarak mal iktisap eden şahıslardır.

2. Mevzuatında Veraset ve İntikal Vergisi Oranları

Veraset yoluyla veya ivazsız surette meydana gelen intikallerde 2022 yılı için geçerli vergi oranları aşağıdaki gibidir:

Matrah		Veraset Yoluyla İntikallerde %	İvazsız İntikallerde %
İlk	500.000,- TL için	1	10
Sonra gelen	1.200.000,- TL için	3	15
Sonra gelen	2.500.000,- TL için	5	20
Sonra gelen	4.900.000,- TL için	7	25
Matrahın	9.100.000,- TL'yi aşan bölümü için	10	30

Bir şahsa ana, baba eş ve çocuklarından (evlâlıktan evlat edinenlere yapılan ivazsız intikaller hariç) gerçekleşen ivazsız mal intikallerinde (hibe, bağış) halinde yukarıda belirtilen vergi oranların yarısı uygulanır. Başka deyişle bu halde vergi oranı %50 olarak hesaplanır. Veraset suretiyle intikallerde ise yukarıdaki oranlar uygulanır.

3. Veraset ve İntikal Vergisi İstisnaları

01.01.2022 tarihinden itibaren uygulanacak olan yeni Veraset ve İntikal Vergisi istisna tutarları aşağıdaki gibidir.

- Evlatlıklar dahil, fûruğ ve eşten her birine isabet eden miras hisselerinde 455.635,- TL
- Fûruğ bulunmaması halinde eşe isabet eden miras hissesinde 911.830,- TL
- İvazsız suretli meydana gelen intikallerde 10.491,- TL
- Para ve mal üzerine düzenlenen yarışma ve çekilişlerde kazanılan ikramiyelerde 10.491,- TL

Verginin mükellefi, bağış yapan değil bağışlanan kişidir. (2022 yılı için vergi hesabında matrahtan **10.491,- TL** istisna indirimi vardır).

4. Vergiyi Doğuran Olay, Beyan, Zamanaşımı

Örneğin bir kişinin diğer bir kişiye, baba veya annenin küçük çocuğuna hibe yoluyla veya herhangi bir tarzda karşılıksız olarak belli bir tutarda para transfer etmesi halinde vergi doğar. Burada otomatik bir vergi tarhiyati veya vergi ödemesi söz konusu değildir. Bunun için 1 ay içinde (veraseten intikalde 4 ay içinde) vergi beyannamesi verilir. Eğer vergi beyanı yapılmaz ise Veraset Ve İntikal Vergisi doğması için Maliye Bakanlığı tarafından yapılmış bir vergi incelemesi, tutanak alınması soru/cevap ve benzeri şekilde araştırma yapılması gerekir. Bu sürecin sonunda da vergi inceleme raporu düzenlenerek kişi 15 gün içinde vergi beyanına davet edilir. Yapılan tebligata itiraz hakkı vardır.

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunun'da; örf ve âdete göre verilmesi mutad olan hediye, çeyiz, drahoma ve benzeri konular için istisna öngörüldüğünden bu çerçevede yapılan transfer ve ödemelerde vergi doğmamaktadır. Bu çerçevede eşler veya anne-baba ve çocuklar arasındaki normal geçim ve alışveriş giderleri, tahsil giderleri ve benzeri harcamalar bu verginin konusuna girmez. Çünkü bu harcamalar karşılıksız nitelikteki olmayıp Türk adet ve geleneklerine göre aile ortamında mutad olarak yapılması gereken normal harcamalardır.

Veraset ve intikal vergisi, 4 ay içinde (bağışta 1 ay) yapılan beyan üzerine tahakkuk eder ve 3 yılda 6 eşit taksitte ödenir.

Bu vergide "zamanaşımı" kuralı uygulanmaz. 5 yıl veya daha fazla bir süre geçtikten sonra da Maliye Bakanlığı'nca bir tespit yapıldığında vergi tahakkuk ettirilir. Ancak vergi, intikalin yapıldığı tarih itibarıyla ve o tarihteki tutar üzerinden hesaplanır. Ayrıca ceza ve gecikme faizi söz konusu olmaz. Bunun gibi mirasçılarca da unutulmuş ve başka bir sebeple beyan edilmemiş sonradan ortaya çıkan bir varlık için ek vergi beyannamesi verilebilir ve yine ceza/faiz ödemeksizin vergi ödemesi yapılabilir. Verginin bu özelliği vergi mükelleflerine oldukça kolaylık ve avantaj sağlar.

IX. YURT DIŞINDA YERLEŞİK OLANLARDA VERGİLEME ESASLARI

1. Dar Mükellef Statüsünde Olanlarda Vergileme

Türkiye'de yerleşmiş olmayan gerçek kişiler dar mükellef sayılırlar. Bu kişiler sadece Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratlar üzerinden esasen vergi stopajı yoluyla vergilendirilirler. Türkiye'de çalışan yabancı kişiler de (expat'lar) "dar mükellef" statüsünün şartlarını taşıdıkları sürece bu bölüm kapsamındaki açıklamalara tabidirler.

Dar mükellef kişiler vergi avantajlarından yararlanmak istediklerinde; dar mükellef olduklarını, yaşamakta oldukları ülkelerin resmi makamlarından getirecekleri "mukimlik belgesi" ile ispat etmek durumundadırlar. Yurt dışında çalışan Türk vatandaşları da "dar mükellef" olarak kabul edilmektedir (Örneğin; Almanya veya Hollanda'da yaşayan Türk Vatandaşları bu kapsamdadır.).

Yurt dışında yerleşik gerçek kişi ve kurumların hisse senedi, hisse senetlerine dayalı vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden, hisse senedi yoğun fonların katılma belgelerinden, BİST'de işlem gören varantların alış-satışından elde ettikleri gelirler için stopaj oranı da "Sıfır" olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla dar mükellef gerçek kişi ve kurumların elde ettikleri bu gelirler için gelir vergisi hesaplanması söz konusu olmayacaktır.

Ancak yukarıda sayılanlar dışındaki gelirler açısından dar mükellefin gerçek kişi veya kurumsal yatırımcı olmasına göre farklı vergi rejimi uygulanacaktır. (örneğin hazine bonusu al-sat kazancı). Dar mükellef gerçek kişilerin elde ettikleri "sermaye piyasası aracı gelirleri" için %10 vergi stopajı yapılacaktır. Mevduat ve repo gelirlerinde ise %15 vergi kesintisi vardır.

Yabancılar açısından Türkiye piyasalarında işlem görmeyen Eurobond veya Türk özel sektörünce yurt dışında ihraç edilmiş bonoların (Örn: Akbank Bonosu, T.C. Hazine Bonosu) alış-satış kazançları için "münferit veya özel beyanname" ile Türkiye'de herhangi bir vergileme yapılması söz konusu değildir. (5527 s. Kanun ve 258 nolu genel tebliğ).

Öte yandan, dar mükellef kişi veya kurumlar, BİST'de işlem görmeyen Türkiye'deki bir şirkete ait hisse senetlerinin 2 yıl içindeki alım-satış kazançları için "münferit beyanname" ile vergilendirilirler. Burada kazancı sağlayan veya satışı gerçekleştiren kurumların sorumluluğu vardır.

2. Dar Mükellef Gerçek Kişilerdeki Stopaja Tabi Sermaye Piyasası Araçları Gelirleri aşağıdaki gibidir:

- Devlet Tahvili ve Hazine Bonosu faiz gelirleri⁽³⁴⁾: %10
- Devlet Tahvili ve Hazine Bonosu alım-satım kazançları⁽³⁵⁾: %10
- Özel sektör tarafından ihraç edilen tahvil ve bonoların faiz gelirleri: %10
- Özel sektör tarafından ihraç edilen tahvil ve bonoların alım-satım kazançları: %10

- Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin alım-satım kazançları (Portföyünün en az %51'i BİST'de işlem gören hisse senetlerinden oluşan yatırım fonları katılma belgelerinden 1 yıldan fazla süreyle elde tutulanların alım-satım kazançları hariç): **%10**
- Borsa Yatırım Fonları Katılma Belgelerinin alım-satım kazançları: **%10**
- VİOP işlemlerinden elde edilen kazançlar (Hisse senedi ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan VİOB sözleşmeleri hariç): **%10**
- VİOP dışındaki Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinden sağlanan kazançlar: **%10**,
- 1 yıldan fazla elde tutulanlar hariç olmak üzere Yatırım Ortaklıkları Hisse Senetlerinin alım-satım kazançları: **%10**
- Ödünç Kıymetlerden sağlanan kazançlar: **%10**.
- Mevduat ve Repo faizi: **%15**. (Mevduatın vadesine göre farklı stopaj oranları için kitapçığın V-7 bölümüne veya ekli tablolara bakınız.)

3. Vergi Stopajına Tabi Olmayacak Dar Mükellef (Yabancı) Kurumsal Yatırımcılar ise aşağıdaki gibidir

- Anonim Şirket Benzeri Yabancı Kurumlar: **%0**
- Limited Şirket Benzeri Yabancı Kurumlar: **%0**
- Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket Benzeri Yabancı Kurum : **%0**
- SPK Düzenleme ve Denetimine Tabi Fonlara Benzer Yabancı Fonlar : **%0**
- Ülke Fonları: **%0**
- Sermaye Piyasası araçlarına yatırım yapan fonlar, yatırım kuruluşları vs: **%0**

4. Mukimlik Belgesi Bulunan Dar Mükellef Gerçek Kişilerin Sermaye Piyasası Araçları Gelirleri İlgili Stopaj Uygulaması

Mukimlik Belgeleri ibraz edilerek "özel kodlu vergi numarası" alınan dar mükellef gerçek kişilerin sermaye piyasası araçları gelirlerine (örneğin; Devlet Tahvili ve Hazine Bonosu faizi, yatırım fonu geliri) uygulanmakta olan %0 stopaj oranı 01.10.2010 tarihinden itibaren %10'a yükseltilmiştir. Bu anlamda, dar mükellef gerçek kişilerle tam mükellef gerçek kişilerin vergilendirilmesi arasında farklılık giderilmiştir. Dolayısıyla, dar mükellef gerçek kişinin yerleşik olduğu ülke ile Türkiye arasında imzalanmış bulunan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarında (ÇVÖA) daha düşük bir stopaj oranı öngörülmedikçe, mukimlik belgesi olsun veya olmasın tüm dar mükellef gerçek kişilerin yukarıda belirtilen sermaye piyasası araçlarından elde ettikleri gelirlere %10 stopaj uygulanacaktır.

Bu durumda; dar mükellef gerçek kişilerin Mukimlik Belgeleri, sadece Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarında daha düşük bir vergi oranı varsa bu orandan faydalanmak için kullanılmaya devam edilecektir.

Mevduat ve Repo Faiz Ödemelerinde %15 Stopaj veya Mukimlik Belgesi ile Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları (ÇVÖA) Uygulaması:

Dar mükellef kişi, tüzel kişi de olsa gerçek kişi de olsa mevduat ve repo faizi ödemelerindeki stopaj %15'tir.

Ancak Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarına (ÇVÖA) göre düşük oran uygulaması mümkündür. Örneğin; Almanya ve Kıbrıs ile Türkiye arasında imzalanan ÇVÖA'da faiz ödemelerindeki vergi kesintisi maksimum %10 olarak belirlenmiştir, böylece bu ülkelerde yaşayanların Türkiye'de elde ettikleri faiz gelirleri için %15 oranı %10'a inmektedir (Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları bulunan ülkeler ve anlaşma metinlerindeki vergi oranları için, Bknz: www.gib.gov.tr "Uluslararası Mevzuat").

Dolayısıyla eğer Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasındaki orandan faydalanmak isteniliyor ise müşterinin kendi bankasına mukimlik belgesi ibraz etmesi gerekmektedir.

X. VERGİ BEYANI, VERGİ ORANLARI

1. Beyanname Verme Ve Ödeme Zamanları

Menkul sermaye iradı ve diğer kazanç irat (değer artış kazancı) açısından Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi izleyen yılın Mart ayının sonuna kadar verilir. Tahakkuk eden vergi Mart ve Temmuz aylarında iki eşit taksitte ödenir.

2. Gelir Vergisi Oranları (2021 ve 2022)

2.1. 2021 Yılı Ücret Dışı Gelirler

24.000 TL'ye kadar	%15
53.000 TL'nin 24.000 TL'si için; 3.600 TL, fazlası	%20
130.000 TL'nin 53.000 TL'si için; 9.400 TL, fazlası	%27
650.000 TL'nin 130.000 TL'si için; 30.190 TL, fazlası	%35
650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için; 212.190 TL, fazlası	%40

2.2. 2021 Yılı Ücret Gelirleri

24.000 TL'ye kadar	%15
53.000 TL'nin 24.000 TL'si için; 3.600 TL, fazlası	%20
190.000 TL'nin 53.000 TL'si için; 9.400 TL, fazlası	%27
650.000 TL'nin 190.000 TL'si için; 46.390 TL, fazlası	%35
650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için; 207.390 TL, fazlası	%40

2.3. 2022 Yılı Ücret Dışı Gelirler Gelir

32.000 TL'ye kadar	%15
70.000 TL'nin 32.000 TL'si için; 4.800 TL, fazlası	%20
170.000 TL'nin 70.000 TL'si için; 12.400 TL, fazlası	%27
880.000 TL'nin 170.000 TL'si için; 39.400 TL, fazlası	%35
880.000 TL'den fazlasının 880.000 TL'si için; 287.900 TL, fazlası	%40

2.4. 2022 Yılı Ücret Gelirleri

32.000 TL'ye kadar	%15
70.000 TL'nin 32.000 TL'si için; 4.800 TL, fazlası	%20
250.000 TL'nin 70.000 TL'si için; 12.400 TL, fazlası	%27
880.000 TL'nin 250.000 TL'si için; 61.000 TL, fazlası	%35
880.000 TL'den fazlasının 880.000 TL'si için; 281.500 TL, fazlası	%40

3. Kurumlar Vergisi Oranı

Kanundaki Kurumlar Vergisi oranı **%20**'dir.

Bununla beraber 7061 sayılı Kanun ile Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen **geçici maddeye göre** Kurumlar Vergisi nispeti 2018, 2019 ve 2020 hesap dönemlerine uygulanmak üzere tüm kurumlar için %22 olarak tespit edilmişti.

Herhangi bir düzenleme yapılmadığında 2021 yılından itibaren vergi oranının tekrar Kanun'daki %20'ye inmesi beklenirken; bu defa 7316 sayılı yasa ile **yeni bir geçici madde** düzenlemesi yapılmış ve KV oranı yeniden arttırılarak;

- 2021 yılı için **%25**,
- 2022 yılı için **%23**

olarak belirlenmiştir .

Bu sürede herhangi bir yasal düzenleme yapılmadığı takdirde KV oranı tekrar %20'ye inmiş olacaktır.

Kar Dağıtım Stopajı: Anonim ve limited şirketlerce kar dağıtılması halinde; gerçek kişiler ve dar mükellefler için dağıtılan kar paylarından: %10

Kurumlar Vergisi mükellefi şirketlere dağıtılan kar payları (iştirak kazançları) stopaja tabi değildir.

X. FİNANSAL ÜRÜNLERE İLİŞKİN VERGİ TABLOLARI

Finansal ürünlere ilişkin vergi durumu (stopaj, yıllık gelir vergisi beyanı) tam mükellef ve dar mükellefler yönünden ekli tablolarda belirtilmektedir.

1. Tam mükellef gerçek kişilerde vergi durumu
2. Dar mükellef gerçek kişilerde vergi durumu
3. Tam mükellef kurumlarda vergi durumu
4. Dar mükellef kurumlarda vergi durumu

TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİLERDE MENKUL KIYMET KAZANÇLARININ VERGİLENDİRİLMESİ – 2022

GELİRLERİN TÜRÜ	STOPAJ DURUMU	2022 YILI BEYAN DURUMU
T.C. Devlet Tahvil ve Hazine Bonosu faiz gelirleri (Vade sonu beklenecek itfada ve ara dönemlerdeki kupon faizlerinin tahsilinde.)	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir. 22.12.2022–31.12.2022 tarihleri arasında iktisap edilen Devlet tahvil ve HB'larında %0 .	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmez. (1.01.2006 tarihinden ÖNCE ihraç edilmiş olan Devlet Tahvili ve Hazine Bonoları faizi yıllık beyana tabi diğer gelir unsurları ile birlikte 70.000 TL'yi aşarsa yıllık beyan esasında Gelir Vergisine tabidir.)
T.C. Devlet Tahvil ve Hazine Bonosu, Özel sektör tahvilleri, alım satımından sağlanan kazançlar (VDMK, finansman bonusu dahil)	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir. 22.12.2021 ile 31.12.2022 tarihi arasında iktisap edilen Devlet tahvil ve HB'larında %0 . 23.05.2020 tarihinden sonra iktisap edilen özel sektör şirket finansman bonusu (ve kiralama sertifikaları) satış kazançlarında Stopaj Oranı %15 'tir.	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmeyecektir. (1.01.2006 tarihinden ÖNCE ihraç edilmiş olan Devlet Tahvili ve Hazine Bonoları satış kazancı yıllık beyan esasında Gelir Vergisine
T.C. Hazinesi tarafından yurt dışında ihraç edilen Eurobond faiz gelirleri	Stopaj oranı: %0	Yıllık beyana tabi diğer gelir unsurları ile birlikte 70.000 TL'yi aşarsa tamamı beyana tabidir. Enflasyon indirimi uygulanmaz. Gelir vade bitiminde ve kupon tahsilatlarında elde edilir.

<p>T.C. Hazinesi tarafından ihraç edilen Eurobond alım satım kazançları (Türkiye'deki özel sektör tarafından yurt dışında ihraç edilen tahvil ve eurobondlar dahil)</p>	<p>Vergi Stopajı yoktur.</p>	<p>Yıllık beyana tabidir. Kazancın tespitinde ÜFE endekslemesi yapılarak iktisap maliyeti arttırılır (ÜFE artış oranının %10 veya üzerinde olması şartıyla) İstisna uygulaması bulunmadığından kazancın tutarı ne olursa olsun beyan edilir. Alım satım kazancı, alış maliyeti ve satış bedeli TL' sine çevrilerek TL bazında hesaplanır. (2006 yılından önce ihraç edilmiş TC Hazine Eurobondlarında 58.000 TL vergi istisnası vardır.)</p>
<p>Yurt dışında işlem gören menkul kıymet alım satım kazançları (Yabancı Devlet ve yabancı ülke özel sektör şirketlerinin tahvil ve bonoları, Yabancı şirket hisse senetleri, yabancı yatırım fonu katılma belgesi satış kazançları)</p>	<p>Vergi Stopajı yoktur.</p>	<p>Yıllık beyana tabidir. ÜFE endekslemesi yapılır (ÜFE artış oranının %10 veya üzerinde olması şartıyla.) İstisna uygulaması bulunmadığından kazancın tutarı ne olursa olsun beyan edilir. Satış karları ve satış zararları birbirine mahsup edilebilir. Alım satım kazancı, alış maliyeti ve satış bedeli TL' sine çevrilerek TL bazında hesaplanır.</p>
<p>Yabancı Devlet ve yabancı şirket bonoları faiz gelirleri</p>	<p>İlgili ülke mevzuatı uygulanır.</p>	<p>Elde edilen faiz tutarı 3.800 TL'den fazla ise gelirin tamamı yıllık gelir vergisi beyanına tabidir.</p>
<p>Türk Özel sektör firmalarının Türkiye'de ihraç edilmiş olan tahvil faizi gelirleri (VDMK ve finansman bonusu dahil)</p>	<p>Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir. 23.05.2020 tarihinden sonra iktisap edilen özel sektör şirket finansman bonusu (ve kiralama sertifikaları) faiz gelirlerinde Stopaj Oranı %15' tir</p>	<p>Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal</p>
<p>Türk Bankalarınca Türkiye'de TL cinsinden ihraç edilmiş olan tahvil/ bono faizi gelirleri ve Satış kazançları</p>	<p>23/12/2020 tarihi ile 31/3/2022 tarihi (bu tarih dahil) arasında iktisap edilenler için: 6 aya kadar vadeli olanlarda %5, 1 yıla kadar vadeli olanlarda %3, 1 yıldan uzun vadelilerde %0</p>	<p>Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmeyecektir.</p>

<p>Türk özel sektör şirketlerinde yurt dışında ihraç edilen eurobond/bono faizli gelirleri</p>	<p>Türk özel sektör şirketlerinde yurt dışında ihraç edilen bonolarda vadelere göre stopaj vardır: 1 yıla kadar: %7, 1-3 yıl arası: %3, 3 yıldan fazla: %0</p>	<p>Yıllık beyana tabi diğer gelir unsurları ile birlikte 70.000 TL'yi aşarsa tamamı yıllık gelir vergisi beyanına tabidir. Elde edilen gelir stopaj oranına göre brütleştirilir, bankaca yapılan stopaj tutarı yıllık esasta hesaplanan vergiden mahsup edilir.</p>
<p>Türk özel sektör şirketlerinde yurt dışında ihraç edilen tahvil/bono satış karları</p>	<p>Vergi Stopajı yoktur.</p>	<p>Yıllık beyana tabidir. Kazancın tespitinde ÜFE endekslemesi yapılarak iktisap maliyeti arttırılır (ÜFE artış oranının %10 veya üzerinde olması şartıyla) İstisna uygulaması bulunmadığından kazancın tutarı ne olursa olsun beyan edilir. Alım satım kazancı, alış maliyeti ve satış bedeli TL'ye çevrilerek TL bazında hesaplanır. Satış karları ve zararları birbirine mahsup edilebilir.</p>
<p>Mevduat faizi (TL/DTH/Endeksli) (Özel finans kurumlarından alınan kar payları ile KZOB kar payları dahil)</p>	<p>Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca stopaja tabidir. TL hesaplarda Stopaj oranı %15, 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %10, 6 ay -1 yıl arası için %12'dir. YP'de 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %18, daha kısa olanlarda %20 stopaja tabidir. Döviz mevduatı ve bir değere endeksli olanlarda ana para kur farkları stopaja tabi değildir. 31.03.2022 tarihine kadar açılacak ve/veya yenilenecek TL hesaplara uygulanacak oranlar: 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplar %5, 1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli hesaplar %3, 1 yıldan uzun vadeli hesaplar %0 olacaktır.</p>	<p>Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmeyecektir. Altın hesaplarından elde edilen gelirler vergiye tabi değildir.</p>
<p>Yurt Dışı banka, finansal kuruluşu ve OFF-SHORE'larda elde edilen faiz gelirleri</p>	<p>Stopaj yoktur.</p>	<p>Offshore ve yurtdışı bankalardan elde edilen faiz tutarı 3.800 TL'den fazla ise gelirin tamamı yıllık gelir vergisi beyanına tabidir</p>

Repo geliri	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %15 stopaja tabidir.	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmeyecektir.
Menkul Kıymet Yatırım Fonları katılma belgelerinden elde edilen kazançlar (Fon'a iade/geri satış)	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir. (%10 vergi stopajı, 23.12.2020 tarihi ile 31.03.2022 tarihleri arasında iktisap edilmiş olanlara uygulanmak üzere sıfıra indirilmiştir.) Portföyünün %51'i BIST'te işlem gören şirketlerden oluşan fon katılma belgeleri 1 yıl elde tutulduğunda stopaj yoktur. Hisse senedi yoğun fonlarda stopaj oranı %0 dir.	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmez.
Gayrimenkul Yatırım Fonları (GYF) ile Girişim Sermayesi Yatırım Fonları (GSYF) katılma belgelerinden elde edilen kazançlar (Fon'a iade/geri satış)	Gelir vergisi kanunu geçici 67. Madde uyarınca %10 stopaja tabidir. İktisap tarihinden itibaren 2 yıl geçtikten sonra yapılan satışlarda stopaj oranı %0 dir	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmez.
Gayri Menkul Yatırım Fonları (GYF) ile Girişim Sermayesi Yatırım Fonları (GSYF) kar payları (temettü dağıtımı)	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca 10% stopaja tabidir. İktisap tarihinden itibaren 2 yıl geçtikten sonra elde edilen kar paylarında stopaj oranı %0 dir.	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmez.
Borsa yatırım fonları katılma belgeleri al-sat kazançları	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir. Hisse senedi yoğun fonlarda stopaj oranı %0 dir.	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmez.
Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları kar payları	Dağıtım sırasında stopaj yoktur.	Yıllık beyana tabi diğer gelir unsurları ile birlikte 70.000 TL'yi aşarsa tamamı beyana tabidir. Elde edilen temettülerin 1/2'si gelir vergisinden istisnadır.

<p>Türkiye'deki şirketlerden elde edilen temettü (kar payı) gelirleri</p>	<p>Dağıtım sırasında %10 stopaj var.</p>	<p>Türkiye'de yerleşik şirketlerden elde edilen kar payı, yıllık beyana tabi diğer gelir unsurları ile birlikte 70.000 TL'yi aşarsa tamamı beyana tabidir. Tam mükellef kurumlardan elde edilen temettülerin 1/2'si gelir vergisinden istisnadır. Gelirin beyanı halinde şirket tarafından yapılan toplam stopaj tutarı hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir. Aşan kısım Vergi Dairesince iade edilir.</p>
<p>Yurt dışındaki şirketlerden elde edilen temettü (kar payı) gelirleri</p>	<p>İlgili ülke mevzuatı uygulanır.</p>	<p>Yabancı ülkedeki şirketlerden elde edilen kar payı yıllık esasta vergiye tabidir. Yabancı hisse senetleri temettüleri için beyan sınırı 3.800 TL dir. Elde edilen kar payı tutarı 3.800 TL'den fazla ise gelirin tamamı yıllık gelir vergisi beyanına tabidir. Yurtdışında ödenen vergiler mahsup edilir.</p>
<p>Türkiye'deki hisse senetlerinin satış kazançları</p>	<p>Stopaj %0'dir. (1 yıl elde tutulan hisse senetleri satış kazancı her halukarda stopaja tabi değildir.). "Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı" hisse senetleri 1 yıldan fazla süre ile elde tutulmamış ise %10 stopaj vardır. BİST'te işlem görmeyen hisse senetleri satışları stopaj tabi değildir.</p>	<p>BİST'de işlem görenler yıllık vergi beyanına tabi değildir. BİST'de işlem görmeyen TR'deki şirketlere ait hisse senedi satışları ise iktisaptan itibaren 2 yıl içinde yapılmış ise elde edilen kazanç yıllık esasta Gelir Vergisi beyanına tabidir. 2 yıllık süreden sonra yapılan satıştan doğan kazanç vergiden istisnadır.</p> <p>İvazsız (veraset veya hibe) suretiyle iktisap edilen hisse senetlerinin satışından doğan kazançlar Gelir Vergisine tabi değildir.</p>

Yurt dışında işlem gören hisse senetlerinin satış kazançları	Vergi Stopajı yoktur.	Yıllık beyana tabidir. ÜFE endekslemesi yapılır (ÜFE artış oranının %10 veya üzerinde olması şartıyla.) İstisna uygulaması bulunmadığından kazancın tutarı ne olursa olsun beyan edilir. Satış karları ve satış zararları birbirine mahsup edilebilir. Alım satım kazancı, alış maliyeti ve satış bedeli TL' sine çevrilerek TL bazında hesaplanır.
Yurt içindeki vadeli işlem ve Opsiyon işlemlerinden elde edilen kazançlar (Forward, swap, opsiyon v.b. Gibi)	Hem VİOP'da hem de VİOP dışındaki işlemler Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir. (Hisse senetlerine veya hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan işlemlerden sağlanan kazançlarda vergi oranı %0 dir.)	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmeyecektir.
Yurt içindeki Aracı Kuruluş Varantlarından Elde Edilen Kazançlar	Dayanak varlığı hisse senedi veya hisse senedi endeksi olan varantlardan elde edilen kazançlar %0 stopaja tabidir. Diğer varantlarda stopaj %10 .	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmeyecektir.
Yurt içindeki kaldıraçlı işlemlerden (Foreks) sağlanan kazançlar	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir.	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmeyecektir.
Alacak Faizi	Vergi Stopajı Yoktur.	Yıllık esasta Gelir Vergisi beyanına tabidir. 3.800 TL beyan haddi vardır. Elde edilen faiz tutarı 3.800 TL'den fazla ise gelirin tamamı beyan edilir.
Bireysel Emeklilik (BES) sağlanan kazançlar	Emeklilik hakkını kazananlarda , irat tutarı üzerinden Gelir Vergisi Kanunu 94. madde uyarınca %5 stopaja tabidir. Diğer hallerde (10 yıllık sürede) %10 , bunun dışında %15 stopaj yapılır.	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmeyecektir.
Gelire Endeksli Senet (GES) Faiz gelirleri	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca 10% stopaja tabidir.	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmeyecektir.
Gelire Endeksli Senet (GES) alım satımından sağlanan kazançlar	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir.	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmeyecektir.

DAR MÜKELLEFLERİN GERÇEK KİŞİLERDE MENKUL KIYMET KAZANÇLARININ VERGİLENDİRİLMESİ – 2022

GELİRLERİN TÜRÜ	STOPAJ DURUMU	2022 YILI BEYAN DURUMU
T.C. Devlet Tahvil ve Hazine Bonosu faiz gelirleri = vade sonu beklenecek itfada ve ara dönemlerde faizlerinin tahsili	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca Stopaj Oranı: %10'dur. 22.12.2021 ile 31.12.2022 tarihi arasında iktisap edilen Devlet tahvil ve HB'larında %0.	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.
T.C. Devlet Tahvil ve Hazine Bonosu, özel sektör tahvilleri alım satımından sağlanan kazançlar (VDMK, finansman bonusu dahil)	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca Stopaj Oranı: %10'dur. 22.12.2021 ile 31.12.2022 tarihi arasında iktisap edilen Devlet tahvil ve HB'larında %0. 23.05.2020 tarihinden sonra iktisap edilen özel sektör şirket finansman bonusu (ve kiralama sertifikaları) satış kazançlarında Stopaj Oranı %15'tir.	Yıllık beyana ve münferit beyana tabi değildir.
Özel sektör şirketlerince ihraç edilmiş olan tahvil faizi gelirleri (VDMK ve finansman bonusu dahil)	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca Stopaj Oranı: %10'dur. 23.05.2020 tarihinden sonra iktisap edilen özel sektör şirket finansman bonusu (ve kiralama sertifikaları) faiz gelirlerinde Stopaj Oranı %15'tir.	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.
Eurobond faiz gelirleri	Stopaj oranı: % 0	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.
Mevduat faizi (TL/DTH/Endeksli) (Özel finans kurumlarından alınan kar payları ile KZOB kar payları dahil)	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca stopaja tabidir. TL hesaplarda Stopaj oranı %15, 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %10, 6 ay -1 yıl arası için %12'dir. YP'de 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %18, daha kısa olanlarda %20 stopaja tabidir. Döviz mevduatı ve bir değere endeksli olanlarda ana para kur farkları stopaja tabi değildir. 31.03.2022 tarihine kadar açılacak ve/veya yenilenecek TL hesaplara uygulanacak oranlar: 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplar %5, 1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli hesaplar %3, 1 yıldan uzun vadeli hesaplar %0 olacaktır. (Uygulamada ayrıca Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarına bakılır.)	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.

Yurt Dışı banka ve OFF-SHORE faiz kazançları	İlgili ülke mevzuatı uygulanır.	Yıllık beyana ve münferit beyana tabi değildir.
Yabancı Devlet ve yabancı şirket bonoları faiz gelirleri	İlgili ülke mevzuatı uygulanır.	Yıllık beyana ve münferit beyana tabi değildir.
Türk özel sektör şirketlerince yurt dışında ihraç edilen bonolar tahviller	Türk özel sektör şirketlerince yurt dışında ihraç edilen bonolarda vadelere göre stopaj vardır: 1 yıla kadar: %7, 1-3 yıl arası: %3, 3 yıldan fazla: %0	Yıllık beyana ve münferit beyana tabi değildir.
Türk Bankalarınca Türkiye'de TL cinsinden ihraç edilmiş olan tahvil/bono faizi gelirleri ve Satış kazançları	23/12/2020 tarihi ile 31/3/2022 tarihi (bu tarih dahil) arasında iktisap edilenler için: 6 aya kadar vadeli olanlarda %5, 1 yıla kadar vadeli olanlarda %3, 1 yıldan uzun vadelerde %0	Yıllık beyana tabi değildir. Başka nedenle beyanname verilirse de beyannameye ithal edilmeyecektir.
Repo geliri	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %15 stopaja tabidir. (Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarına bakılır.)	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.
Menkul Kıymet Yatırım Fonları katılma belgelerinden elde edilen kazançlar	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir. (%10 vergi stopajı, 23.12.2020 tarihi ile 31.03.2022 tarihleri arasında iktisap edilmiş olanlara uygulanmak üzere sifıra indirilmiştir.) Portföyünün %51'i BIST' de işlem gören fon katılma belgeleri 1 yıl elde tutulduğunda stopaj yoktur. Hisse senedi yoğun fonlarda stopaj oranı %0'dır.	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.
Gayrimenkul Yatırım Fonları (GYF) ile Girişim Sermayesi Yatırım Fonları (GSYF) katılma belgelerinden elde edilen kazançlar (Fon'a iade/geri satış)	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir. İktisap tarihinden itibaren 2 yıl geçtikten sonra yapılan satışlarda stopaj oranı %0'dır	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.
Gayri Menkul Yatırım Fonları (GYF) ile Girişim Sermayesi Yatırım Fonları (GSYF) kar payları (temettü dağıtımı)	Gelir vergisi kanunu geçici 67. Madde uyarınca %10 stopaja tabidir. İktisap tarihinden itibaren 2 yıl geçtikten sonra elde edilen kar paylarında stopaj oranı %0'dır.	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.

Borsa yatırım fonları katılma belgeleri al-sat kazançları	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca Stopaj Oranı: %10 'dur.Hisse senedi yoğun fonlarda stopaj oranı %0 'dir.	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.
Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları kar payları (GYO ile GSYO'lar da aynı kapsamdadır.)	Dağıtım sırasında stopaj yoktur.	Yıllık beyana ve münferit beyana tabi değildir.
Hisse senedi temettü gelirleri	Dağıtım sırasında %10 stopaj var. Kar dağıtan şirket tarafından yapılır. (Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasına bakılır.)	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.
Türkiye'deki şirketlere ait hisse senetlerinin alım satımından sağlanan kazançlar.	BİST'de işlem görenlerde stopaj %0 'dir. 1 yıl elde tutulan hisse senetleri satış kazancı her halukarda stopaja tabi değildir. Ancak "Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı" hisse senetleri 1 yıldan fazla süre ile elde tutulmamış ise %10 stopaj vardır.	BİST'de işlem görenler vergi beyanına tabi değildir. BİST'de işlem görmeyen hisse senedi satışları ise satış iktisaptan itibaren 2 yıl içinde yapılır ise " münferit beyanname " ile Gelir Vergisi tabidir. Münferit beyanname ile işlemden itibaren 15 gün içinde vergileme yapılır. Bu iş, işlemi yapanlarca (genellikle aracı kurumlar ve bankalar) ifa edilir. İvazsız (veraset veya bağış) olarak iktisap edilenler Gelir Vergisine tabi değildir.
Vadeli işlem ve Opsiyon işlemlerinden elde edilen kazançlar	Hem VOB'da hem de VOB dışındaki işlemler Gelir Vergisi Kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir. (Hisse senetlerine veya hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan işlemlerden sağlanan kazançlarda %0)	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.
Aracı Kuruluş Varantlarından Elde Edilen Kazançlar	Dayanak varlığı hisse senedi veya hisse senedi endeksi olan varantlardan elde edilen kazançlar %0 stopaja tabi. Diğer varantlarda stopaj %10.	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.
Kaldıraçlı işlemlerden (Foreks) sağlanan kazançlar	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca Stopaj Oranı %10 'dur.	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir.

Alacak Faizi	Stopaj yoktur.	Münferit beyana tabidir. Beyan görevi, işlemi yapanlar (faizi ödeyenler) tarafından ifa edilir.
Gelire Endeksli Senet (GES) Faiz gelirleri	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir.	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir
Gelire Endeksli Senet (GES) alım satımından sağlanan kazançlar	Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %10 stopaja tabidir.	Stopaj nihai vergidir. Beyanname verilmesi söz konusu değildir

TAM MÜKELLEF KURUMLARDA MENKUL KIYMET KAZANÇLARININ VERGİLENDİRİLMESİ – 2022

GELİRLERİN TÜRÜ	STOPAJ DURUMU	2022 YILI BEYAN DURUMU
T.C. Devlet Tahvil ve Hazine Bonusu faiz gelirleri = vade sonu beklenerek itfada ve ara dönemlerde faizlerinin tahsili	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabi. 22.12.2021 ile 31.12.2022 tarihi arasında iktisap edilen Devlet tahvil ve HB'larında %0 .	Kurum kazancına dahildir. Borsa rayici ile değerlemeye tabidir. Stopaja tabi olanlar için ödenen stopaj yıllık vergiden mahsup edilir.
Eurobond faiz gelirleri	Stopaj oranı: % 0	Kurum kazancına dahildir. İşlemiş faizler vergi matrahına dahil edilir.
Eurobond alım satım kazançları	Stopaj yoktur.	Kurum kazancına dahildir.
T.C. Devlet Tahvil ve Hazine Bonusu , özel sektör tahvilleri alım satımından sağlanan kazançlar (VDMK, finansman bonusu dahil)	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir. 22.12.2021 ile 31.12.2022 tarihi arasında iktisap edilen Devlet tahvil ve HB'larında %0 . 23.05.2020 tarihinden sonra iktisap edilen özel sektör şirket finansman bonusu (ve kiralama sertifikaları) satış kazançlarında Stopaj Oranı %15 'tir.	Kurum kazancına dahildir. Borsa rayici ile değerlemeye tabidir. Stopaja tabi olanlar için ödenen stopaj yıllık vergiden mahsup edilir.
Özel sektör şirketlerince ihraç edilmiş olan tahvil faizi gelirleri (VDMK ve finansman bonusu dahil)	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir. 23.05.2020 tarihinden sonra iktisap edilen özel sektör şirket finansman bonusu (ve kiralama sertifikaları) faiz gelirlerinde Stopaj Oranı %15 'tir.	Kurum kazancına dahildir. Borsa rayici ile değerlemeye tabidir. Stopaja tabi olanlar için ödenen stopaj yıllık vergiden mahsup edilir.

<p>Mevduat faizi (TL/DTH/Endeksli) (Özel finans kurumlarından alınan kar payları ile KZOB kar payları dahil)</p>	<p>Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca stopaja tabidir. TL hesaplarda Stopaj oranı %15, 6 ay -1 yıl arası için %12, 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %10'dur. YP'de 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %18, daha kısa olanlarda %20 stopaja tabidir. Döviz mevduatı ve bir değere endeksli olanlarda ana para kur farkları stopaja tabi değildir. 30.06.2022 tarihine kadar açılacak ve/veya yenilenecek TL hesaplara uygulanacak oranlar: 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplarda %5, 1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli hesaplarda %3, 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %0 olacaktır.</p>	<p>Kurum kazancına dahildir.</p> <p>Ana para ile kur farkı artışları 31/12'de değerlendirilerek kurum kazancına dahil edilir.</p> <p>İşlemiş faizler vergi matrahına dahil edilir.</p> <p>Ödenen stopaj tutarı, geçici vergi taksitlerinden veya yıllık vergiden mahsup edilir.</p>
<p>Yurt Dışı banka ve OFF-SHORE faiz kazançları</p>	<p>Stopaj yoktur.</p>	<p>Kurum kazancına dahildir. Yurt dışında ödenen vergiler kurumlardan vergisinden mahsup edilir.</p>
<p>Yabancı Devlet ve yabancı şirket bonoları faiz gelirleri</p>	<p>İlgili ülke mevzuatı uygulanır</p>	<p>Kurum kazancına dahildir. Yurt dışında ödenen vergiler kurumlardan vergisinden mahsup edilir</p>
<p>Türk özel sektör şirketlerince yurt dışında ihraç edilen eurobondlar ve bonolar</p>	<p>Türk özel sektör şirketlerince yurt dışında ihraç edilen bonolarda vadelere göre stopaj vardır: 1 yıla kadar: %7, 1-3 yıl arası: %3, 3 yıldan fazla: %0</p>	<p>Kurum kazancına dahildir. Elde edilen gelir stopaj oranına göre brütleştirilir, stopaj tutarı yıllık esasta hesaplanan vergiden mahsup edilir.</p>
<p>Repo geliri</p>	<p>Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %15 stopaja tabidir.</p>	<p>Kurum kazancına dahildir.</p> <p>Ödenen stopaj geçici vergi taksitlerinden veya yıllık vergiden mahsup edilir.</p> <p>Reeskont geliri vergi matrahına dahil edilir. Bu gelir işlemiş faiz dikkate alınarak hesaplanır.</p>
<p>Menkul Kıymet Yatırım Fonları katılma belgelerinden elde edilen kazançlar (Fon'a iade/geri satış)</p>	<p>Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir.</p> <p>Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir. Portföyünün %51'i BIST'te işlem gören fon katılma belgeleri 1 yıl elde tutulduğunda stopaj yoktur. Hisse senedi yoğun fonlarda stopaj oranı %0'dır.</p>	<p>Kurum kazancına dahildir. Fon portföyünün %51'i Türk Şirketlerinden oluşur ise alış bedeli ile değerlendirilir, vergi erteleme imkanı yaratır.</p> <p>Diğer fonlar, borsa rayici ile değerlemeye tabidir.</p> <p>Stopaja tabi olanlar için ödenen stopaj yıllık vergiden mahsup edilir.</p>

<p>Gayri Menkul Yatırım Fonları (GYF) katılma belgelerinden elde edilen kazançlar (Fon'a iade/geri satış)</p>	<p>Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir. İktisap tarihinden itibaren 2 yıl geçtikten sonra elde edilen satışlarda stopaj oranı %0'dır</p>	<p>Kurum kazancına dahildir. Borsa rayıcı ile değerlemeye tabidir. Stopaja tabi olanlar için ödenen stopaj yıllık vergiden mahsup edilir.</p>
<p>Gayri Menkul Yatırım Fonları (GYF) kar payları (temettü dağıtımı)</p>	<p>Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabi. İktisap tarihinden itibaren 2 yıl geçtikten sonra elde edilen kar paylarında stopaj oranı %0'dır</p>	<p>Kurumlar Vergisi matrahına dahil değildir. İştirak kazançları istisnası uygulanır. Vergi avantajı imkanı yaratır.</p>
<p>Girişim Sermayesi Yatırım fonları (GSYF) Fon'a iade/geri satış kazançları ile kar payları (temettü dağıtımı)</p>	<p>Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabi. İktisap tarihinden itibaren 2 yıl geçtikten sonra yapılan satışlarda stopaj oranı %0'dır (Portföyünün en az %51'i BIST'te işlem gören hisse senetlerinden oluşan fon katılma belgeleri 1 yıl elde tutulduğunda stopaj yoktur.)</p>	<p>Kurumlar Vergisi matrahına dahil değildir. İştirak kazançları istisnası uygulanır. Vergi avantajı imkanı yaratır.</p>
<p>Girişim Sermayesi Yatırım fonları (GSYF) katılma belgelerinin III. kişilere satışı</p>	<p>Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabi. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabi. İktisap tarihinden itibaren 2 yıl geçtikten sonra yapılan satışlarda stopaj oranı %0'dır</p>	<p>Kurum kazancına dahildir. 2 yıldan beri sahip olunankatılma paylarının satışından elde edilen karın %75'i özel fona alınmak ve 5 yıl burada tutulmak şartıyla vergiden istisna olup Kurumlar Vergisi matrahına dahil edilmez.</p>
<p>Portföyünde sadece TL varlıklar bulunan Yatırım Fonları katılma paylarının Fon'a geri satış kazançları ile dağıtılan kar payları</p>	<p>Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabi. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabi.</p>	<p>Kurumlar vergisi matrahına dahil değildir. İştirak kazançları istisnası uygulanır. Katılma belgeleri değer artışları Kurumlar Vergisine tabi değildir. (Alış bedeli ile değerlendirilir.)</p>

<p>Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları (GSYO) kar payları (temettü dağıtımı)</p>	<p>Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir.</p> <p>Yukarıda sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabi.</p>	<p>Kurumlar Vergisi matrahına dahil değildir.</p> <p>İştirak kazançları istisnası uygulanır.</p> <p>Vergi avantajı imkanı yaratır.</p>
<p>Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları (MKYO) kar payları</p>	<p>Dağıtım sırasında stopaj yoktur.</p>	<p>Kurum kazancına dahildir.</p> <p>İştirak kazançları istisnası uygulanmaz.</p>
<p>Türkiye’de Şirketlerden Hisse senedi temettü gelirleri (kar payları)</p>	<p>Dağıtım sırasında stopaj yok.</p>	<p>Tam mükellef kurumlardan elde edilenler vergiden istisnadır. (İştirak kazançları istisnası)</p> <p>Yurtdışı iştiraklerden elde edilenler belli şartlar dahilinde kurum kazancına dahil edilmez.</p> <p>Yurt dışında ödenen benzer vergiler yıllık vergiden mahsup edilir.</p> <p>Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları da dikkate alınmalıdır.</p>
<p>Yurtdışındaki Şirketlerden Hisse senedi temettü gelirleri (kar payları)</p>	<p>İlgili ülke mevzuatı uygulanır</p>	<p>Kurum kazancına dahil edilir.</p> <p>Yurt dışında ödenen benzer vergiler yıllık vergiden mahsup edilir.</p> <p>Eğer kar dağıtan bu şirkette en az 1 yıl süre ile ve en az %10 hisse ile ortaklık var olduğunda ve ayrıca o ülkede bu şirketin en az %15 vergi ödemiş olması halinde elden edilen kar payı vergi matrahına dahil edilmez. (Yurt dışı iştirak kazancı istisnası)</p>
<p>Türkiye’deki Şirketlere ait hisse senetlerinin alım satımından sağlanan kazançlar.</p>	<p>Yurt İçi şirketlere ait BİST’de işlem gören hisse senetleri Gelir vergisi Kanunu geçici 67. madde uyarınca %0 stopaja tabidir.</p>	<p>Kurum kazancına dahildir.</p> <p>2 yıldan beri sahip olunan hisselerin satışından elde edilen kar, özel fona alınır ve 5 yıl burada tutulur ise kazancın %75’i istisna olup matraha dahil edilmez.</p>

Yurtdışındaki Şirketlere ait Hisse senetlerinin alım satımından sağlanan kazançlar.	İlgili ülke mevzuatı uygulanır	Kurum kazancına dahildir. 2 yıldan beri sahip olunan hisselerin satışından elde edilen kar, özel fona alınır ve 5 yıl burada tutulur ise kazancın %75'i istisna olup matraha dahil edilmez.
Yurtdışı piyasalarda ihraç edilmiş menkul kıymet alış-satış kazançları (Yabancı devlet ve özel sektör şirketlerinin tahvil, bono, yatırım fonu katılma belgeleri ve benzeri kıymetler)	İlgili ülke mevzuatı uygulanır	Kurum kazancına dahildir. Yurt dışında ödenen vergiler kurumlar vergisinden mahsup edilir.
Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı hisse senetlerinin alım-satımından sağlanan kazançlar	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir. (1 yıldan fazla elde tutulanlar stopaja tabi değil)	Kurum kazancına dahildir. Borsa rayici ile değerlemeye tabidir. Stopaja tabi olanlar için ödenen stopaj yıllık vergiden mahsup edilir.
VIÖB'da gerçekleşen Vadeli İşlemler	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaj tabi. Bu sayılanlar dışında kalan kurumların; -Hisse senedi veya hisse senedi endekslerine dayalı kontratlardan elde ettikleri kazançlar %0 , -Diğer kontratlardan elde edilenler %10 stopaja tabidir.	Kurum kazancına dahildir. Stopaja tabi olanlar için ödenen stopaj yıllık vergiden mahsup edilir.
VIÖB dışında gerçekleşen Vadeli İşlemler (Forward, swap, opsiyon v.b.)	Stopaja tabi değil	Kurum kazancına dahildir.
Aracı Kuruluş Varantlarından Elde Edilen Kazançlar	Dayanak varlığı hisse senedi veya hisse senedi endeksi olan varantlardan elde edilen kazançlar %0 stopaja tabidir. (Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirlerde stopaj %0 dir.)	Kurum kazancına dahildir.
Kaldıraçlı İşlemlerden (Foreks) sağlanan kazançlar	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir.	"Ticari kazanç" olarak Kurum kazancına dahildir

Alacak Faizi	Stopaj Yoktur.	Kurum kazancına dahildir.
Gelire Endeksli Senet (GES) Faiz gelirleri	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir.	Kurum kazancına dahildir. Borsa rayici ile değerlemeye tabidir. Stopaja tabi olanlar için ödenen stopaj yıllık vergiden mahsup edilir.

DAR MÜKELLEFLER KURUMLARDA MENKUL KIYMET KAZANÇLARININ VERGİLENDİRİLMESİ 2022

GELİRLERİN TÜRÜ	STOPAJ DURUMU	2022 YILI BEYAN DURUMU
T.C. Devlet Tahvil ve Hazine Bonusu faiz gelirleri = vade sonu beklenecek itfada ve ara dönemlerde faizlerinin tahsili	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir. 22.12.2021 ile 31.12.2022 tarihi arasında iktisap edilen Devlet tahvil ve HB'larında %0 .	Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir
Eurobond faiz gelirleri	Stopaj oranı: %0	Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir
Eurobond alım satım kazançları	Stopaj yoktur.	Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir
1.01.2006 tarihinden ÖNCE ihraç edilmiş olan T.C. Devlet Tahvil ve Hazine Bonusu, özel sektör tahvilleri alım satımından sağlanan kazançlar (VDMK, finansman bonusu dahil)	Stopaj yoktur.	Kurumlar vergisine tabidir. Kur farkları kazançta dahil edilmez. Özel beyanname ile işlemi yapan banka veya aracı kurum tarafından 15 gün içinde beyan edilir. Ayrıca, karın ana merkeze aktarılan kısmı %15 gelir vergisi stopajına tabidir.
T.C. Devlet Tahvil ve Hazine Bonusu, özel sektör tahvilleri alım satımından sağlanan kazançlar (VDMK, finansman bonusu dahil)	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir. 22.12.2021 ile 31.12.2022 tarihi arasında iktisap edilen Devlet tahvil ve HB'larında %0 . 23.05.2020 tarihinden sonra iktisap edilen özel sektör şirket finansman bonusu (ve kiralama sertifikaları) satış kazançlarında Stopaj Oranı %15 'tir.	Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir

<p>Özel sektör şirketlerince ihraç edilmiş olan tahvil faizi gelirleri (VDMK ve finansman bonusu dahil)</p>	<p>Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir. 23.05.2020 tarihinden sonra iktisap edilen özel sektör şirket finansman bonusu (ve kiralama sertifikaları) faiz gelirlerinde Stopaj Oranı %15'tir.</p>	<p>Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir</p>
<p>Mevduat faizi (TL/DTH/Endeksli) (Özel finans kurumlarından alınan kar payları ile KZOB kar payları dahil)</p>	<p>Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca stopaja tabidir. TL hesaplarda; Stopaj oranı %15, (*1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %10, (**6 ay-1 yıl arası için %12 dir. YP'de; 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %18, daha kısa olanlarda %20 stopaja tabidir. Döviz mevduatı ve bir değere endeksli olanlarda ana para kur farkları stopaja tabi değildir. 31.03.2022 tarihine kadar açılacak ve/veya yenilenecek TL hesaplara uygulanacak oranlar: 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplarda %5, 1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli hesaplarda %3, 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %0 olacaktır. (Uygulamada ayrıca çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarına bakılır.)</p>	<p>Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir</p>
<p>Yurt Dışı banka ve OFF-SHORE faiz kazançları</p>	<p>İlgili ülke mevzuatı uygulanır.</p>	<p>Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir.</p>
<p>Yabancı Devlet ve yabancı şirket bonoları faiz gelirleri</p>	<p>İlgili ülke mevzuatı uygulanır.</p>	<p>Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir.</p>
<p>Türk özel sektör şirketlerince yurt dışında ihraç edilen bonoların faiz geliri</p>	<p>Türk özel sektör şirketlerince yurt dışında ihraç edilen bonolarda vadelere göre stopaj vardır: 1 yıla kadar: %7, 1-3 yıl arası: %3, 3 yıldan fazla: %0</p>	<p>Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir.</p>
<p>Repo geliri</p>	<p>Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca %15 stopaja tabidir. Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarına bakılır.</p>	<p>Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir.</p>

<p>Menkul Kıymet Yatırım Fonları katılma belgelerinden elde edilen kazançlar</p>	<p>Anonim, eshamlı komandit, limited şirket niteliğindeki yabancı kurumlar ile SPK'ya göre kurulan yatırım fonu ve ortaklıklarıyla benzer nitelikte olan yabancı kurumların elde ettiği gelirler %0 stopaj tabi. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabi.(Portföyünün %51'i BIST'te işlem gören fon katılma belgeleri 1 yıl elde tutulduğunda stopaj yoktur.) Hisse senedi yoğun fonlarda stopaj oranı %0'dır.</p>	<p>Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir</p>
<p>Gayrimenkul Yatırım Fonları (GYF) ve Girişim Sermayesi Yatırım Fonları (GSYF) katılma belgelerinden elde edilen kazançlar</p>	<p>Anonim, eshamlı komandit, limited şirket niteliğindeki yabancı kurumlar ile SPK'ya göre kurulan yatırım fonu ve ortaklıklarıyla benzer nitelikte olan yabancı kurumların elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir. İktisap tarihinden itibaren 2 yıl geçtikten sonra yapılan satışlarda stopaj oranı %0'dır (Portföyünün %51'i BIST'te işlem gören hisse senetlerinden oluşan fon katılma belgeleri 1 yıl elde tutulduğunda stopaj yoktur.)</p>	<p>Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir</p>
<p>Borsa yatırım Fonları katılma belgeleri al-sat kazançları</p>	<p>Anonim, eshamlı komandit, limited şirket niteliğindeki yabancı kurumlar ile SPK'ya göre kurulan yatırım fonu ve ortaklıklarıyla benzer nitelikte olan yabancı kurumların elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir. Hisse senedi yoğun fonlarda stopaj oranı %0'dır.</p>	<p>Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir</p>
<p>Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları kar payları</p>	<p>Dağıtım sırasında stopaj yoktur.</p>	<p>Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir</p>

Türkiyede'ki şirketlerden Hisse senedi temettü gelirleri	Dağıtım sırasında %10 stopaj var. Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarına bakılır.	Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir
Hisse senetlerinin alım satımından sağlanan kazançlar.	BİST'te işlem görenlerde Gelir vergisi kanunu geçici 67. madde uyarınca Stopaj Oranı: %0 'dır.	BİST'de işlem görenler açısından stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir. BİST'de işlem görmeyenler Kurumlar vergisine tabidir. Kur farkları kazanca dahil edilmez. Ayrıca, karın ana merkeze aktarılan kısmı %15 gelir vergisi stopajına tabidir. Özel beyanname ile beyan edilir. (Aracı kurumlar veya bankalarca veya satın alan tarafından verilir.)
Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı hisse senetlerinin alım-satımından sağlanan kazançlar	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket niteliğindeki yabancı kurumlar ile SPK'ya göre kurulan yatırım fonu ve ortaklıklarıyla benzer nitelikte olan yabancı kurumların elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir. (1 yıldan fazla elde tutulduğunda stopaj yoktur.)	Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir
ViOB'da gerçekleşen Vadeli İşlemler	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket niteliğindeki yabancı kurumlar ile SPK'ya göre kurulan yatırım fonu ve ortaklıklarıyla benzer nitelikte olan yabancı kurumların elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumların; • Hisse senedi veya hisse senedi endekslerine dayalı kontratlardan elde ettikleri kazançlar %0 , • Diğer kontratlardan elde edilenler %10	Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir

VİOB dışında gerçekleşen Vadeli İşlemler	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket niteliğindeki yabancı kurumlar ile SPK'ya göre kurulan yatırım fonu ve ortaklıklarıyla benzer nitelikte olan yabancı kurumların elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumların; <ul style="list-style-type: none"> • Hisse senedi veya hisse senedi endekslerine dayalı kontratlardan elde ettikleri kazançlar %0, • Diğer kontratlardan elde edilenler %10 • Banka ve benzeri finans kurumlarının VOB dışında banka ve aracı kurumlar aracılığı ile yaptıkları vadeli işlemlerden elde edilen kazançlar stopaja tabi değil. 	Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir
Aracı Kuruluş Varantlarından Elde Edilen Kazançlar	Dayanak varlığı hisse senedi veya hisse senedi endeksi olan varantlardan elde edilen kazançlar %0 stopaja tabidir. (Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirlerde stopaj %0 dir.)	Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir.
Kaldıraçlı İşlemlerden (Foreks) Sağlanan Kazançlar	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket ve yatırım fonlarının elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabidir.	Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir.
Alacak Faizi	Yabancı devletler, uluslar arası kurumlar veya yabancı banka ve finans kurumlarına yapılan ödemelerde " sıfır ", diğer kurumlara yapılanlarda 10% stopaj vardır.	Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir.
Gelire Endeksli Senet (GES) Faiz gelirleri	Anonim, eshamlı komandit, limited şirket niteliğindeki yabancı kurumlar ile SPK'ya göre kurulan yatırım fonu ve ortaklıklarıyla benzer nitelikte olan yabancı kurumların elde ettiği gelirler %0 stopaja tabidir. Bu sayılanlar dışında kalan kurumlar %10 stopaja tabi.	Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana ve özel beyana tabi değildir.

Gelire Endeksli Senet (**GES**)
alım satımından sağlanan
kazançlar

Anonim, eshamlı komandit, limited
şirket niteliğindeki yabancı
kurumlar ile SPK'ya göre kurulan
yatırım fonu ve ortaklıklarıyla
benzer nitelikte olan yabancı
kurumların elde ettiği gelirler **%0**
stopaja tabidir. Bu sayılanlar
dışında kalan kurumlar **%10** stopaja
tabidir.

Stopaj nihai vergidir. Yıllık beyana
ve özel beyana tabi değildir.

GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM FONU YATIRIMCILARI İÇİN VERGİ DURUMU 2022 (Gelir Vergisi Kanunu Geçici 67. Madde)

		Katılma Payı Satış veya Fonu lade Kazancı	Kar Payı Geliri	Vergi Teşviki
Gerçek Kişiler	Tam Mükellef	%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. Stopaj nihaidir, GV beyannamesi verilmez	%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. Stopaj nihaidir, GV beyannamesi verilmez.	GSYF yatırım tutarı, vergi matrahının %10'nunu aşmayacak şekilde matrahtan indirilebilir.
	Dar Mükellef	%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. GV beyannamesi verilmez.	%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. Stopaj nihaidir, GV beyannamesi (Münferit beyan) yoktur.	
Tüzel Kişiler	Tam Mükellef	%0 stopaj. Şirket kazancına dahil edilir. Böylece Kurumlar Vergisine tabidir.	%0 stopaj. İştirak kazancı kapsamındadır. Kurumlar Vergisinden istisnadır.	GSYF yatırım tutarı, vergi matrahının %10'nunu ve özsermayesinin %20'sini aşmayacak şekilde vergi matrahından indirilebilir. İndirilen miktar fona katılım bittiğinde geri matraha eklenir. Vergi erteleme söz konusudur.
	Dar Mükellef	%0 stopaj. KV beyannamesi verilmez. (Özel beyan yoktur.)	%0 stopaj KV beyannamesi verilmez. (Özel beyan yoktur.)	Yoktur.
BES Şirketleri ve Emeklilik Yatırım Fonları		%0 stopaj. KV yoktur.	%0 stopaj. KV yoktur.	

Vakıf, Sandık, Dernek, Sendika, Üniversite vb.	%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. KV'ne tabi değildir, beyanname yoktur.	%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. KV'ne tabi değildir, beyanname yoktur.	
Yabancı Banka-Finans Kuruluşları	%0 stopaj KV beyanamesi verilmez. (Özel beyan yoktur.)	%0 stopaj KV beyanamesi verilmez. (Özel beyan yoktur.)	

GAYRİMENKUL YATIRIM FONU (GYF) YATIRIMCILARI İÇİN VERGİ TABLOSU 2022 (Gelir Vergisi Kanunu Geçici 67. Madde)

		Katılma Payı Satış (Fona İade Kazancı)	Kar Payı Geliri
Gerçek Kişiler	Tam Mükellef	%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. Stopaj nihaidir, GV beyannamesi verilmez.	%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. Stopaj nihaidir, GV beyannamesi verilmez. ⁽³⁵⁾
	Dar Mükellef	%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. Stopaj nihaidir, GV beyannamesi (Münferit beyan) yoktur.	%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. GV beyannamesi verilmez. (Münferit beyan) yoktur.
Tüzel Kişiler (Anonim Şirket, Limited Şirketler, Yatırım Fonları v.b. gibi)	Tam Mükellef	%0 stopaj. Şirket kazancına dahil edilir. Böylece yıllık Kurumlar Vergisi'ne (%20) tabi olur.	%0 stopaj. İştirak kazancı kapsamındadır. Kurumlar Vergisinden istisnadır.
	Dar Mükellef	%0 stopaj. TR'de yıllık Kurumlar Vergisi beyannamesi verilmez. (Özel beyan yoktur.)	%0 stopaj. TR'de KV beyannamesi verilmez. (Özel beyan yoktur.)
Emeklilik Yatırım Fonları (BES)		Herhangi bir vergiye tabi değildir: %0 stopaj. Kurumlar Vergisi yoktur.	Herhangi bir vergiye tabi değildir: %0 stopaj. Kurumlar Vergisi yoktur.
Vakıf, Sandık, Dernek, Sendika, Üniversite v.b. Kurumlar Vergisi Mükellefi olmayan kurumlar		%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. Kurumlar Vergisi'ne tabi değildir, K.V. beyannamesi verilmez.	%10 stopaj. İktisaptan itibaren 2 yıl elde tutulanlar için vergi stopajı %0'dır. Kurumlar Vergisi'ne tabi değildir, beyanname yoktur.

Yabancı Banka – Finans Kuruluşları	%0 stopaj. KV beyannamesi verilmez. (Özel beyan yoktur.)	%0 stopaj. KV beyannamesi verilmez. (Özel beyan yoktur.)
---	--	--

Kaynakça

- BİNGÖL, Mehmet : Menkul Kıymet Kazançları Vergi Rehberi, AKBANK Private Banking, İstanbul, 2021
- BİNGÖL Mehmet : Bankacılık Sektöründe Vergilendirme, Hesap Uzmanları Derneği Yayınları, Nisan/2021, İstanbul
- BİNGÖL Mehmet : Maliye Bakanlığının 231 Sayılı Genel Tebliğinin Değerlendirilmesi, Active Dergisi, Şubat, 2000
- BİNGÖL Mehmet : Menkul Kıymet Kazançlarının Vergilendirilmesine Mukayeseli Bakış, Active Dergisi, Temmuz, 2002
- BİNGÖL Mehmet : Eurobond gelirlerinde vergi durumu (2020 yılı), Finans Gündem, 22 Haziran 2020, İst.
- BİNGÖL Mehmet : Eurobond Gelirlerinin Vergilendirilmesinde Dikkat Edilecek Hususlar(2021 yılı), Şubat 2021, İst.
- EROL Ahmet : Bankacılık Ve Finans Sektöründe Vergilendirme, 2006
- HUD Yayınları : Gider Vergileri Kanunu ve Açıklamaları, Maliye Hesap Uzmanları Derneği, İstanbul, 1977
- HUD Yayınları : T. C. Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanları Kurulu Danışma Komisyonu Kararları, İstanbul, 2008
- KARATEPE Yalçın : TÜrev Piyasaları, A.Ü. S.B.F. Yayını, Ankara, 2000
- Keskin Filiz–Sabuncu Faruk : Gerçek Kişilerde Para ve Sermaye Piyasası Araçlarından Elde Edilen Gelirlerin Vergilendirilmesi, İstanbul, 2005
- KIRMAN Ahmet : Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi, Ankara, 1995
- KIRMAN Ahmet : Damga Vergisi Kanunu Şerhi, Ankara, 1997
- KUMUŞOĞLU Cihat : JPA ARKAN & ERGİN YMM A.Ş., Banka Finans Sektörü Sirkülerleri, www.jparkanergin.com
- KUMUŞOĞLU Cihat : Yatırım Ortaklıklarının Çeşitli Vergi Kanunları (kurumlar vergisi, BSMV, gelir vergisi stopajı) Karşısındaki Durumu, Vergi Dünyası, Haziran/2008, Sayı:322
- KUMUŞOĞLU Cihat–YILDIRIM Nihat : KKDF Uygulamaları, Arkan–Ergin Yayınları, Temmuz/2016
- MAÇ Mehmet : Kurumlar Vergisi, DENET Yayınları, İstanbul, 1996
- MAÇ Mehmet : Katma Değer Vergisi Yorum Ve Uygulaması, DENET Yayınları, İstanbul, 1996

ÖZBALCI Yılmaz	: Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları, Ankara, 2003
ÖZBALCI Yılmaz	: Gelir Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları, Ankara, 2003
ÖZBALCI, Yılmaz	: Vergi Usul Kanunu Yorum ve Açıklamaları, Ankara, 2003
ÖZBALCI Yılmaz	: Damga Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları, Ankara, 2003
ÖZZEYBEK Muammer PAKLAR Selahattin	: Veraset ve İntikal Vergisi Uygulama Yorum ve Açıklama, Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Uygulaması, İstanbul, 1987
TEKİN Cem-KARTALOĞLU Emre	: Menkul Kıymet Gelirlerinin Vergilendirilmesi, Ankara, 2006
UZUNOĞLU Nihat	: Mevduat, Tahvil Ve Eurobond Faizlerinde KDV Sorunu Nasıl Çözülür? Vergi Dünyası Dergisi, Haziran/2015, Sayı: 406
VURAL Mahmut	: Finansal Hizmetlerin Vergilendirilmesi, Active Dergisi, Ekim, 1999
YALÇIN Hüseyin-E.GÜRBOĞA	: Stopaj, İstanbul, 2000, İstanbul, 1996

Sürelî Yayınlar / Web Siteleri:

MALİYE BAKANLIĞI GİB	: www.gelirler.gov.tr , www.gib.gov.tr
İST. VERGİ DAİRESİ BŞK.LIĞI	: www.ivdb.gov.tr
VERGİ DÜNYASI Dergisi	: www.vergidunyasi.com.tr
VERGİ SORUNLARI Dergisi	: www.vergisorunlari.com.tr
İST. YMM ODASI PLATFORM	: www.istanbulymmoo.org.tr
MÜKELLEFİN DERGİSİ	: www.mevbank.com.tr
DANIŞTAY DERGİSİ	: www.danistay.gov.tr
T. BANKALAR BİRLİĞİ	: www.tbb.org.tr
FİNANSGÜNDEM DERGİSİ	: www.mevbank.com.tr

Dip Notlar

- (1) Türkiye’de gerçekleşen para ve sermaye piyasasındaki gelirlerin stopaj esasındaki vergileme rejimine ilişkin GVK Geçici 67. Maddenin uygulama süresi 7256 sayılı kanun ile 31.12.2025 tarihine uzatılmıştır.
- (2) Kira Gelirlerinin "gerçek usulde" yapılan Beyanında dikkate alınan giderler şunlardır (GVK Madde 74): Safi iradın bulunması için, 21’inci maddeye göre istisna edilen gayrisafi hasıllata isabet edenler hariç olmak üzere gayrisafi hasıllattan aşağıda yazılı giderler indirilir:
1. Kiraya veren tarafından ödenen aydınlatma, ısıtma, su ve asansör giderleri;
 2. Kiraya verilen malların idaresi için yapılan ve gayrimenkulün ehemmiyeti ile mütenasip olan idare giderleri;
 3. Kiraya verilen mal ve haklara müteallik sigorta giderleri;
 4. Kiraya verilen mal ve haklar dolayısıyla yapılan ve bunlara sarf olunan borçların faizleri ile konut olarak kiraya verilen bir adet gayrimenkulün iktisap yılından itibaren beş yıl süre ile iktisap bedelinin % 5’i (iktisap bedelinin % 5’i tutarındaki bu indirim, sadece ilgili gayrimenkule ait hasıllata uygulanır. Ancak, indirilmeyen kısım 88’inci maddenin 3’ üncü fıkrasının uygulanmasında gider fazlalığı sayılmaz),
 5. Kiraya verilen mal ve haklar için ödenen vergi, resim, harç ve şerefiyelerle kiraya verenler tarafından ödenmiş olmak şartıyla belediyelere ödenen harcamalara iştirak payları;
 6. Kiraya verilen mal ve haklar için ayrılan amortismanlar (yüzde 2), (Amortisman tabi değer, malum ise maliyet bedeli, malum değilse, bina ve arazi için vergi değeri, diğer mallar için Vergi Usul Kanununun 267’nci maddesinin 3’üncü sırasına göre tespit edilen emsal değeridir) ile kiraya veren tarafından yapılan ve gayrimenkulün iktisadi değerini artırıcı niteliği olan ısı yalıtımı ve enerji tasarrufu sağlamaya yönelik harcamalar (Bu harcamalar bir takvim yılı içinde Vergi Usul Kanununun 313’üncü maddesinde belirlenen tutarı aşmıyor ise maliyet olarak dikkate alınabilir.);
 7. Kiraya verenin yaptığı onarım giderleri (Emlakın iktisadi değerini artıracak surette tevsi, tadili veya bunlara ilaveler yapılması için ihtiyar olunan giderler onarım gideri sayılmaz);
 8. Kiraya verilen mal ve haklara ait bakım ve idame giderleri;
 9. Kiraladıkları mal ve hakları kiraya verenlerin ödedikleri kiralar ve diğer gerçek giderler;
 10. Sahibi buldukları konutları kiraya verenlerin kira ile oturdukları konutun kira bedeli (kira indirimi gayri safi hasıllattan bu maddenin 1 ile 9 ve 11 numaralı bentlerinden yazılı giderler düşüldükten sonra, kalan miktar üzerinden yapılır; kiranın indirilemeyen kısmı 88’inci maddenin 3’üncü fıkrasının uygulanmasında gider fazlalığı sayılmaz);
 11. Kiraya verilen mal ve haklarla ilgili olarak mukavelenameye kanuna veya ilama istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar.

Gayrimenkul sermaye mahiyetindeki mal ve hakların kısmen kiraya verilmesi halinde, yukarıda yazılı giderlerden yalnız bu kısma isabet edenler hasıllattan indirilebilir.

Mükellefler (hakları kiraya verenler hariç) diledikleri takdirde yukarıda yazılı giderlere karşılık olmak üzere hasıllatlarından %15’ini götürü olarak indirebilirler. Götürü gider usulünü kabul edenler iki yıl geçmedikçe bu usulden dönemezler.

Bu madde hükmünün uygulanmasında para cezaları ve vergi cezaları hasıllattan gider olarak indirilemez.

- (3) Maddenin uygulanma süresi 17 Kasım 2020 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 7256 Sayılı Kanun ile yeniden uzatılmıştır.
- (4) 22 Aralık 2021 tarih ve 31967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ekli 4937 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile, 2022 yılı sonuna kadar iktisap edilen Devlet tahvili ve Hazine bonolarından elde edilen gelirlerde stopaj oranı %0 olarak belirlenmiştir. Buna göre; Kararın yayım tarihi (22.12.2021) ile 31.12.2022 tarihi arasında iktisap edilen, Hazine ve Maliye Bakanlığınca ihraç edilen Devlet Tahvili ve Hazine bonolarından elde edilen faiz ve kazançlar ile 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun uyarınca kurulan varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarından elde edilen gelir ve kazançlara %0 oranında stopaj uygulanacaktır.

- (5) SPK mevzuatına göre; Fon portföy değerinin en az %80'i devamlı olarak "menkul kıymet yatırım ortaklıkları" payları hariç olmak üzere BİAŞ'ta (BİST) işlem gören ihraççı paylarından oluşan ve YATIRIM FONLARINA İLİŞKİN ESASLAR TEBLİĞİ (III-52.1) 6.cı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendinde belirtilen şemsiye fona bağlı olarak ihraç edilen fonlar "Hisse Senedi Yoğun Fon" olarak kabul edilir.
- (6) GVK Geçici 67. Maddeye ilişkin 22/7/2006 TARİHLİ VE 2006/10731 SAYILI KARARNAME :
MADDE 1 – 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesinde yer alan bazı kazanç ve iratlardan yapılacak tevkifat oranları aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.
- a) 1) (1), (2) ve (3) numaralı fıkralarda yer alan oran; paylara[1] ve pay endekslerine dayalı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri[2], Borsa İstanbul'da işlem gören aracı kuruluş varantları[3] dahil olmak üzere paylar (menkul kıymetler yatırım ortaklıkları hisse senetleri hariç) ve hisse senedi yoğun fonların katılma belgelerinden elde edilen kazançlar[4] ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca ihraç edilen altına dayalı devlet iç borçlanma senetleri ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında kanun uyarınca kurulan varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen altına dayalı kira sertifikalarından elde edilen kazançlar[5] için % 0, 6362 sayılı Kanuna göre Sermaye Piyasası Kurulunca onaylanmış finansman bonolarından ve varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen bir yıldan kısa vadeli kira sertifikalarından sağlanan gelirler ile bunların elden çıkarılmasından doğan kazançlardan %15.[6]"
- (7) İhtiyari Gelir Vergisi beyanı için net kazanç hesabında mahsuplaşma grupları: (GVK Geçici 67. Maddeye ilişkin Genel Tebliğler: 257, 282)
- I. Sabit Getirili Kıymetler,
II. Değişken Getirili Kıymetler,
III. Diğer Menkul kıymetler ve Diğer Sermaye Piyasası Araçları (Vadeli işlem Ve Opsiyonlar ile diğer sermaye piyasası ürünleri),
IV. Yatırım fonları katılma belgeleri ve yatırım ortaklıkları hisse senetleri
- (8) 30.09.2021 tarih ve 4561 sayılı karar
- (9) 22 Ocak 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7351 sayılı Kanun ile kurumlar tarafından yatırım fonlarından elde edilen kar paylarına "iştirak kazancı" istisnası getirilmiştir.
- (10) 7256 sayılı Kanun 17 Kasım 2020 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
- (11) 22 Aralık 2021 tarih ve 31967 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ekli 4937 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile, 2022 yılı sonuna kadar iktisap edilen Devlet tahvili ve Hazine bonolarından elde edilen gelirlerde stopaj oranı %0 olarak belirlenmiştir. Buna göre; Kararın yayım tarihi (22.12.2021) ile 31.12.2022 tarihi arasında iktisap edilen, Hazine ve Maliye Bakanlığınca ihraç edilen Devlet Tahvili ve Hazine bonolarından elde edilen faiz ve kazançlar ile 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun uyarınca kurulan varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarında elde edilen gelir ve kazançlara %0 oranında stopaj uygulanacaktır.
- (12) Elde edilen reel kazançta ulaşmak için öncelikle "enflasyon indirimi" yapılır. Enflasyon indirimi Maliye Bakanlığınca açıklanan nispetin uygulanması ile hesaplanır. Döviz cinsinden gelirlere uygulanmaz. Bu oran, yeniden değerlendirme oranının hazine bonoları bileşik faizi yıllık ortalamasına bölünmesi suretiyle bulunmakta ve Maliye Bakanlığınca genellikle yıl sonlarında açıklanmaktadır.
- (13) Enflasyon indirimi imkanı veren madde 11.2006 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılmıştır. Halen itfa olmaması 2006 öncesi kağıtların faiz gelirleri için bu uygulama devam etmektedir. Maliye Bakanlığınca yayımlanacak Genel Tebliğ takip edilmelidir.
- (14) 26.7.2001–31.12.2005 tarihleri arasında ihraç edilenler eurobondlar için eski yıllarda istisna uygulama imkanı

bulunuyordu. Ancak Kanun maddesine göre; bu istisna 31.12.2007 tarihinden itibaren kalkmıştır. 2008 yılından itibaren elde edilen gelirlere herhangi bir istisna uygulanmamaktadır. Böylece elde edilen gelirin tamamı üzerinden vergi ödenecektir. Faiz gelirlerinde ise 2022 yılı yıllık beyan haddi olan 70.000 TL'den daha az gelir elde edilmişse yıllık beyan yapılmaz.

- (15) Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), 2005 yılından itibaren "toptan eşya fiyat endeksi" yerine Yİ-ÜFE'yi kullanmaktadır.
- (16) GİB'nin gayrimenkullerin elden çıkarılmasında vergisel yükümlülükler rehberinde verilen örnekte; Arazinin satın alındığı aydan bir önceki ay olan Mart 2006'da ÜFE endeksi 125,33, elden çıkarıldığı aydan önceki ay olan Ocak 2010'da ÜFE endeksi 166,52'dir. Endeksleme oranının ilgili dönemde %10'un üzerinde artmış olduğu görülmektedir.
- (17) <https://www.gib.gov.tr/finansal-hesap-bilgilerinin-vergi-konularinda-karsilikli-olarak-otomatik-degisim-standardi>
- (18) 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, Madde: 7
- (19) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, Madde: 75/2
- (20) Mehmet Bingöl, Eurobond Gelirlerinde Vergi Durumu (2020 yılı), Finans Gündem, 22 Haziran 2020 (<https://www.finansgundem.com> 'da yayımlanmıştır.)
- (21) Mehmet Bingöl, Eurobond Gelirlerinin Vergilendirilmesinde Dikkat Edilecek Hususlar(2021 yılı), 24 Şubat 2021, (<https://www.finansgundem.com> 'da yayımlanmıştır.)
- (22) Ücret geliri GİB'nin 311 nolu Gelir Vergisi Tebliği uyarınca yıllık beyan haddinin hesabında dikkate alınmamaktadır.
- (23) 70.000 TL'lik sınıra beyana tabi diğer gelir unsurları da var ise sınıra toplam gelir üzerinden bakılır. <Örneğin kira, temettü gibi>
- (24) Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 30/07/2006 tarih ve B.07.1.GİB.0.01.56-5601-690 sayılı yazısı
- (25) Yatırım Fonları'na 31 Mart 2022 tarihine kadar yatırım yapılmasını durumunda, geri satış tarihi ne olursa olsun vergi ödenmez. (31 Mart 2022 tarihine kadar yapılan alımlarda Stopaj %0)
- (26) Mehmet Bingöl, Yabancı Hisse Senedi Gelirlerinde (2020 yılı) Vergi Var mı? 16 Eylül 2020 (<https://www.finansgundem.com> 'da yayımlanmıştır.)
- (27) Gelir vergisi tarifesi artan oranlı olup %15'ten başlar ve gelir tutarı büyüdükçe oran %40'a kadar çıkar
- (28) Yurt içi şirketlerden elde edilen kar paylarının ise sadece yarısı matraha girer, çünkü alınan temettünün %50'si vergiden istisnadır.
- (29) Gelir Vergisi Kanunu, Madde No 123: Tam mükellefiyete tabi mükelleflerin yabancı memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratlardan mahallinde ödedikleri benzeri vergiler, Türkiye'de tarh edilen Gelir Vergisi'nin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından indirilir.

Birinci fıkraya hükmünce indirilecek miktar Gelir Vergisi'nin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından fazla olduğu takdirde, aradaki fark nazara alınmaz. Gelir Vergisi'nin yabancı memlekette elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmı, bunların gelire olan nispeti üzerinden hesaplanır. Birinci fıkrada yazılı vergi indiriminin yapılması için: 1. Yabancı memlekette ödenen vergilerin gelir üzerinden alınan şahsi bir vergi olması; 2. Yabancı memlekette vergi ödendiğinin yetkili makamlardan alınan ve mahallindeki Türk elçilik

veya konsoloslukları, yoksa orada Türk menfaatlerini koruyan memleketin aynı mahiyetteki temsilcileri tarafından tasdik olunan vesikalarla tevsih edilmesi şarttır.

Yabancı memleketlerde ödenen vergilerin ilgili buldukları kazanç ve iratlar mükellef tarafından hangi yılın gelirine ithal edilmişse, bu vergiler de o gelire ait vergiden indirilir. Bu madde gereğince yapılan vergi indiriminde yabancı para ile ödenen vergilere, bunların ilgili bulunduğu kazanç ve iratlara uygulanan kambiyo rayici uygulanır.

- (30)** Gelir Vergisi Kanunu, Mükerrer Madde 80
- (31)** Gelir Vergisi Kanunu, Mükerrer Madde 81
- (32)** Konuya ilişkin olarak GİB'nin internet sitesinde ayrıntılı açıklamaların olduğu rehber yayımlanmıştır. <https://www.gib.gov.tr/finansal-hesap-bilgilerinin-vergi-konularinda-karsilikli-olarak-otomatik-degisim-standardi>
- (33)** Mehmet Bingöl, Varlık Barışı Uygulaması ve "Sıkça Sorulan Sorular", Vergi Dünyası Dergisi, Maliye Hesap Uzmanları Derneği yayını, 2013/Mayıs, İstanbul
- (34)** 22 Aralık 2021 tarih ve 31967 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ekli 4937 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile, 2022 yılı sonuna kadar iktisap edilen Devlet tahvili ve Hazine bonolarından elde edilen gelirlerde stopaj oranı %0 olarak belirlenmiştir. Buna göre; Kararın yayım tarihi (22.12.2021) ile 31.12.2022 tarihi arasında iktisap edilen, Hazine ve Maliye Bakanlığınca ihraç edilen Devlet Tahvili ve Hazine bonolarından elde edilen faiz ve kazançlar ile 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun uyarınca kurulan varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarından elde edilen gelir ve kazançlara %0 oranında stopaj uygulanacaktır.
- (35)** 31.12.2022 tarihi arasında iktisap edilenlerde %0.
- (36)** Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi, GYF'lerle ilgili olarak 15.12.2020 tarihinde verdiği muktezada; kar payı ödemesi şeklinde Fon katılımcılarına aktarılan gelirlerin GVK Geç 67. Madde kapsamında stopaja tabi olduğunu belirtti. Başka deyişle, GYF katılımcılarına "kar payı" adıyla yapılacak ödemeler "sermaye piyasası aracının dönemsel getirisi" olarak değerlendirildi. Buna göre "kar payı ödemesi" şeklindeki gelir, FON'a satış geliri gibi sadece stopaja tabi olacak. Gelir sahibi gerçek kişiler için yıllık gelir vergisi beyannamesi söz konusu olmayacaktır. Aynı anlayışın GSYF ve diğer fonlar ile benzer sermaye piyasası ürünleri için de geçerli olması gerekir.

RSM Turkey Arkan Ergin

Maslak Office Building,
Sümer Sokak
No 4, Kat 2, 34485,
Maslak, İstanbul

T: +90 212 370 0700

F: +90 212 267 0784

www.rsmtr.com

RSM Turkey Arkan Ergin is a member of the RSM network and trades as RSM. RSM is the trading name used by the members of the RSM network.

Each member of the RSM network is an independent accounting and consulting firm, each of which practises in its own right. The RSM network is not itself a separate legal entity of any description in any jurisdiction.

The network is administered by RSM International Limited, a company registered in England and Wales (company number 4040598) whose registered office is at 50 Cannon Street, London EC4N 6JJ.

The brand and trademark RSM and other intellectual property rights used by members of the network are owned by RSM International Association, an association governed by article 60 et seq of the Civil Code of Switzerland whose seat is in Zug.